

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒
(พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร	๑
ส่วนที่ ๒ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐	๙
๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ ๑)	๑๐
๒.๒ แผนระดับที่ ๒ (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)	๑๑
๒.๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑๑
๒.๒.๒ แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด 19 พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๑๗
๒.๒.๓ แผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๔	๑๘
๒.๒.๔ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๔	๑๘
๒.๒.๕ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๑๙
๒.๒.๖ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ	๒๐
๒.๓ แผนระดับที่ ๓ (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)	๒๑
๒.๓.๑ แผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๒๑
๒.๓.๒ ยุทธศาสตร์ด้านมาตรฐานทางจริยธรรมและการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐) ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ภาพความสอดคล้องแผนระดับที่ ๑ - ๓	๒๒ ๒๔
ส่วนที่ ๓ สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๒๕
๓.๑ การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นของแผนปฏิบัติการฯ	๒๕
๓.๑.๑ การประเมินสถานการณ์และสภาพปัญหา	๒๕
๓.๑.๒ ความจำเป็นของแผนปฏิบัติการฯ	๓๔
๓.๑.๓ การประเมินแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑	๓๖
๓.๒ สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการฯ	๔๑
๓.๒.๑ วัตถุประสงค์	๔๓
๓.๒.๒ เป้าหมายและตัวชี้วัด	๔๔
๓.๒.๓ แนวทางการดำเนินการ/พัฒนา	๔๕
ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ สู่เป้าหมายของแผนระดับที่ ๑ - ๒	๔๖
แผนย่อยที่ ๑ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/ การทำหน้าที่ที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย	๔๗
แผนย่อยที่ ๒ การพัฒนาระบบและการเสริมสร้างขีดความสามารถของกลไก เพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม	๕๑
แผนย่อยที่ ๓ การส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพคนและองค์กร	๕๖

เครื่องช่วยเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม	
๓.๒.๔ โครงการสำคัญภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๖๐
๓.๒.๕ สรุปงบประมาณโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการ	๖๓
๓.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการฯ ไปดำเนินการ (หน่วยงานระดับกรมหรือเทียบเท่าขึ้นไป)	๖๕
แผนผังกลไกการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	๗๓
ภาคผนวก	
(ก) ชุดโครงการและรายละเอียดโครงการสำคัญภายใต้แผนปฏิบัติการ	๗๕
- แผนย่อยที่ ๑	๗๕
- แผนย่อยที่ ๒	๑๖๖
- แผนย่อยที่ ๓	๑๘๗
(ข) ตารางสรุปตัวชี้วัด	
(ค) แบบฟอร์มการจัดทำแผนและการรายงาน	
(ง) มติคณะรัฐมนตรีและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร

“...คุณธรรมซึ่งเป็นที่ตั้งของความรัก ความสามัคคี ที่ทำให้คนไทยเราสามารถร่วมมือร่วมใจกันรักษาและพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อกันไปได้ตลอดรอดฝั่ง ประการแรก คือ การที่ทุกคนคิด พูด ทำ ด้วยความเมตตา มุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน ประสานประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จผล ทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และแก่ประเทศชาติ ประการที่สาม คือ การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริต ในกฎกติกา และในระเบียบแบบแผน โดยเท่าเทียมเสมอภาค ประการที่สี่ คือ การที่ต่างคนต่างพยายามทำความดี ความเห็นของตนให้ถูกต้อง เทียบตรง และมั่นคงอยู่ในเหตุในผล หากความคิด จิตใจ และการประพฤติปฏิบัติที่ลงรอยเดียวกันในทางที่ดี ที่เจริญนี้ ยังมีพร้อมมูลในกาย ในใจของคนไทย ก็มั่นใจได้ว่า ประเทศชาติไทยจะดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไปได้...”

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
ความตอนหนึ่งในพระราชดำรัสในการเสด็จออกมหาสมาคมงานพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม วันศุกร์ที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙

“เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระปฐมบรมราชโองการในการออกมหาสมาคม
ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยมัยโหรศรายพิมาน วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒

คุณธรรมเป็นคุณค่าพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ที่เป็นการทำความดี หรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่นหรือสังคมส่วนรวม จึงเป็นเรื่องที่ปรากฏให้เห็นในพฤติกรรม/การกระทำของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่ทุกคนควรพยายามรักษาเพื่อดำรงคุณค่านี้นี้ ด้วยการควบคุมความคิดและการกระทำให้อยู่ในกรอบของความดี ที่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม เป็นการฝึกฝนพัฒนาจนเป็นทักษะชีวิต (Soft Skills) ที่มีคุณธรรม เป็นองค์ประกอบ ก็จะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเป็นมนุษย์สมบูรณ์แบบ พร้อมทั้งความรู้ ทักษะ และคุณธรรม เป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ขับเคลื่อนโลกสมัยใหม่เป็นปัจจัยผลักดันสำคัญให้เกิดการพลิกโฉมประเทศ และช่วยส่งผลดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร นอกจากนี้สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ยังเห็นว่า ทักษะชีวิตดังกล่าวเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยทำให้มนุษย์สามารถรับมือกับสถานการณ์โลกที่พลิกผันของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) และหุ่นยนต์ (Robot) ตลอดจนสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เป็นแผนปฏิบัติการที่ต่อเนื่องจากแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๕) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เป็นแผนส่งเสริมคุณธรรมฉบับแรกของประเทศไทย โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการจากผู้แทนหน่วยงานทุกภาคส่วน เป็นกลไกขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ร่วมกับภาคีเครือข่ายในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่ผ่านมามีผลการดำเนินงานในหลายด้าน

ทั้งการสร้างความเข้าใจในการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ และการประชาสัมพันธ์ด้วยการจัดทำองค์ความรู้ คู่มือ การขับเคลื่อน และการประชุมต่าง ๆ ทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการส่งเสริม คุณธรรมของหน่วยงานพร้อมกับรายงานผลการดำเนินงาน และการส่งเสริมชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัด คุณธรรม โดยมีการประเมินและการประกายกย่องเชิดชูต้นแบบคุณธรรม ได้เกิดการขับเคลื่อนคุณธรรมอย่างเป็น รูปธรรม สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในหลายด้าน ทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนในพื้นที่ ความพอเพียง พอประมาณ ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และจิตอาสา การแบ่งปัน ช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

ผลการประเมินการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์แผนแม่บทฯ จากการศึกษาเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์ CIPP Model พบว่าในระดับจังหวัด ด้านบริบทที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมของจังหวัด (Context) อยู่ใน ระดับมากที่สุด ปัจจัยนำเข้าในการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ (Input) อยู่ในระดับมาก กระบวนการหรือ การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ (Process) อยู่ในระดับมากที่สุด ผลผลิตและการประเมินผล การดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ (Product) อยู่ในระดับมากที่สุด มีผลกระทบและการนำไปใช้ขยายการดำเนินงาน ตามแผนแม่บทฯ (Impact) อยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่ในระดับอำเภอ ระดับหน่วยงาน/องค์กร และระดับชุมชน รองลงมา และจากการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าผลการดำเนินงานทั้ง ๔ ยุทธศาสตร์ คือ ๑) วางระบบรากฐาน การเสริมสร้างคุณธรรมในสังคมไทย ด้วยการส่งผ่านจากแผนแม่บทฯ สู่นโยบายและยุทธศาสตร์ระดับหน่วยงาน โดยมีอนุกรรมการระดับกระทรวงและระดับจังหวัดกำหนดนโยบายและสนับสนุน ๒) สร้างความเข้มแข็ง ในระบบการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมคุณธรรมให้เป็นเอกภาพ ด้วยกลไกการบริหารจัดการส่งเสริมคุณธรรม ภายในหน่วยงาน ซึ่งยังขาดเจ้าภาพหลัก และไม่มีการจัดทำฐานข้อมูล ตลอดจนขาดระบบติดตามประเมินผล การส่งเสริมคุณธรรม ๓) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรม เกิดภาคีเครือข่ายที่มาจากหน่วยงาน ทุกภาคส่วน โดยความสำเร็จในการขับเคลื่อนความร่วมมือขึ้นอยู่กับผู้นำ ส่วนการประเมินผลความร่วมมือของเครือข่าย ในเชิงคุณภาพยังไม่ปรากฏ ขณะที่ ยุทธศาสตร์ที่ ๔) ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก ยังไม่ปรากฏเด่นชัด โดยมีความไม่เท่าเทียมกันด้านบริบทที่เอื้อต่อ การส่งเสริมคุณธรรม (Context) ข้อจำกัดด้านงบประมาณ การถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติ และตัวชี้วัด ที่ต้องตีความ เป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) จึงเป็นแผนสืบเนื่อง ที่คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ได้นำหลักธรรมในทุกศาสนาที่ต่างสอนให้มนุษย์ทุกคนเป็นคนดี และมีคุณธรรม ในการรักษาสืบสานวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม พร้อมทั้งน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดเป็นคุณธรรมที่พึงประสงค์สำหรับสังคมไทยเพื่อนำสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู” อันครอบคลุมความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เกิดการพลิกโฉม ทางสังคมด้วยการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการทางสังคม ๓ กระบวนการ ทั้งกระบวนการบ่มเพาะจิตใจในทุกช่วงวัย ของมนุษย์ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพคนและองค์กรเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม กระบวนการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีพฤติกรรม หรือการแสดงออกที่สะท้อนการมีคุณธรรมในระดับบุคคล จากการปรับเปลี่ยนวิถีคิด กรอบคิด หรือค่านิยม และกระบวนการพัฒนาระบบและเสริมสร้างขีดความสามารถ ของกลไกเพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม เป็นกลไกทางสังคมที่กำกับ/เตือนสติปัจเจกบุคคลให้ตระหนัก หรือระมัดระวังการแสดงออกในพฤติกรรม ก่อให้เกิดเป็นกระแสหรือพฤติกรรมของคนในสังคมที่แสดงออกร่วมกัน (Collective Behavior) เป็นการสร้างกลไกเกิดการร่วมขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมให้เกิดขึ้น

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เป็นแผนระดับที่ ๓ ที่เป็นแผนการพัฒนาเชิงประเด็น (Issue-based) และสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง “แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ หน่วยงานทุกภาคส่วนร่วมขับเคลื่อนให้คุณธรรมเป็นคุณค่าหลักนำการพัฒนา ให้เกิดการพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์

ครบทุกมิติ ทุกช่วงวัย เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ เข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน และนำพลังบวกมาสร้างความร่วมมือแก้ปัญหาวิกฤตและเหตุการณ์พลิกผันต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญในปัจจุบันและอาจเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมไปกับการบรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (๑๐) เป็นหลัก และบางส่วนของประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (๑๑) ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ (๓) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม (๑๕) ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาค (๔) และประเด็นต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (๒๑) ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (๖) โดยแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) **มีเป้าหมายหลัก** คือ “คนไทยมีพฤติกรรมที่สะท้อนการมีคุณธรรมเพิ่มมากขึ้นด้วยดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ คือ “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู” เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ต่อปี มุ่งสู่สังคมคุณธรรมที่คนไทยอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ ภายใต้หลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม และประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ” โดยมี **๒ ตัวชี้วัดหลัก** คือ (๑) ดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู” เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ (๒) หน่วยงานภาครัฐน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานมีค่า ITA เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ แนวทางการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายและบรรลุตัวชี้วัดหลักของแผนปฏิบัติการฯ ได้กำหนดเป็น ๓ แผนย่อย คือ **แผนย่อยที่ ๑** การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/การทำความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย **แผนย่อยที่ ๒** การพัฒนาระบบและการเสริมสร้างขีดความสามารถของกลไกเพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม และ **แผนย่อยที่ ๓** การส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพคนและองค์กรเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม ดังนี้

แผนย่อยที่ ๑ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/การทำความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย มีเป้าหมาย ๒ เป้าหมาย คือ **๑) ประชากรมีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น** และ **๒) เครือข่ายทางสังคมที่มีขีดความสามารถในการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทยเพิ่มขึ้น** โดยมีแนวทางการพัฒนาและชุดโครงการ ดังนี้

แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางการพัฒนาที่ ๑ สร้างพื้นที่และสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมหรือการทำความดี	๑) ชุดโครงการสร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมบนฐานชีวิตวิถีใหม่	หน่วยงานทุกภาคส่วน
	๒) ชุดโครงการพัฒนาชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม	หน่วยงานทุกภาคส่วน
	๓) ชุดโครงการพิพิธภัณฑสถานในมิติด้านคุณธรรม	กระทรวงวัฒนธรรม/สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
แนวทางการพัฒนาที่ ๒ ยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลและองค์กรด้านการส่งเสริมคุณธรรม	๑) ชุดโครงการค้นหา/คัดเลือก/ยกย่องเชิดชูบุคคลด้านการส่งเสริมคุณธรรม	หน่วยงานทุกภาคส่วน
	๒) ชุดโครงการค้นหา/คัดเลือก/ยกย่องเชิดชูองค์กรด้านการส่งเสริมคุณธรรม	หน่วยงานทุกภาคส่วน
แนวทางการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริมให้สถาบันศาสนาเป็นศูนย์กลางชุมชนและขับเคลื่อนคุณธรรมด้วยพลังบวร	ชุดโครงการส่งเสริมสถาบันศาสนาเป็นศูนย์กลางชุมชนและขับเคลื่อนคุณธรรมด้วยพลังบวร (บ้าน-วัด/ศาสนสถาน-โรงเรียน/ราชการ)	กระทรวงมหาดไทย/กระทรวงวัฒนธรรม/สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาขีดความสามารถของชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม สู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ด้วยผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม	ชุดโครงการพัฒนาขีดความสามารถของ ชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม สู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วย ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม	สำนักนายกรัฐมนตรี/กระทรวง มหาดไทย/กระทรวงวัฒนธรรม/ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
แนวทางการพัฒนาที่ ๕ ส่งเสริมการนำคุณธรรมเพื่อการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การป้องกันและแก้ไข ปัญหาอันเกิดจากภัยธรรมชาติ และวิกฤตโรคอุบัติใหม่	๑) ชุดโครงการส่งเสริมการนำคุณธรรม เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม	หน่วยงานทุกภาคส่วน
	๒) ชุดโครงการส่งเสริมการนำคุณธรรม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจาก ภัยธรรมชาติ และวิกฤตโรคอุบัติใหม่	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้าง เสริมสุขภาพ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
แนวทางการพัฒนาที่ ๖ สนับสนุนส่งเสริมกลไกของชุมชน ให้มีระบบที่เลี้ยง	ชุดโครงการพัฒนาระบบที่เลี้ยงชุมชน	กระทรวงมหาดไทย/กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์/กระทรวงวัฒนธรรม

ชุดโครงการร่วมขับเคลื่อนภายใต้แผนย่อยที่ ๑ จำนวนทั้งหมด ๑๐ ชุดโครงการ โดยเป็นโครงการที่มี
รายละเอียดงบประมาณและขอรับการจัดสรรภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ในแต่ละปีงบประมาณ ดังนี้

ปีงบประมาณ งบประมาณ (บาท)	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	รวม
แผนย่อยที่ ๑	๑๗,๗๕๙,๐๐๐	๑๗,๒๔๙,๐๐๐	๒๑,๘๐๙,๐๐๐	๑๙,๗๕๔,๐๐๐	๑๙,๔๔๙,๐๐๐	๙๖,๐๒๐,๐๐๐

แผนย่อยที่ ๒ การพัฒนาระบบและการเสริมสร้างขีดความสามารถของกลไกเพื่อการขับเคลื่อน
และส่งเสริมคุณธรรม มีเป้าหมาย ๓ เป้าหมาย คือ ๑) เครือข่าย/องค์กรที่ร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะ
เพิ่มขึ้น ๒) องค์กรเครือข่ายทางสังคมที่มีการพัฒนาระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit)
เพื่อรองรับการส่งเสริมคุณธรรมเพิ่มขึ้น และ ๓) หน่วยงานภาครัฐน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงในการบริหารงาน มีค่า ITA เพิ่มขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนาและชุดโครงการ ดังนี้

แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในทุกช่วงวัย โดยนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมไทย	ชุดโครงการพัฒนาระบบเครดิตทาง สังคมให้เป็นเครื่องมือเพื่อการส่งเสริม คุณธรรมในสังคมไทย	กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์/หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง
แนวทางการพัฒนาที่ ๒ สร้างกลไกเครือข่ายคุณธรรมและ ระบบการสนับสนุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในหรือระหว่างองค์กร/ชุมชน เพื่อสร้างสังคมคุณธรรมแห่งการให้ และช่วยเหลือกันและกัน	๑) ชุดโครงการพัฒนาระบบและการ เสริมสร้างขีดความสามารถของกลไก เพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม บนฐานชีวิตวิถีใหม่	กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์
	๒) ชุดโครงการพัฒนาศักยภาพทรัพยากร มนุษย์เพื่อสร้างกลไกขับเคลื่อนจังหวัด คุณธรรมให้บรรลุเป้าหมาย	กระทรวงมหาดไทย/กระทรวง วัฒนธรรม/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางการพัฒนาที่ ๓ พัฒนาทั่วโลกให้หน่วยงานภาครัฐ ขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม ตามหลักธรรมทางศาสนา หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ วิถีวัฒนธรรมไทยที่ดั่งาม	๑) ชุดโครงการขับเคลื่อนการส่งเสริม คุณธรรมตามหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ วิถีวัฒนธรรมไทยที่ดั่งามอย่างเป็นระบบ ของหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาคสู่องค์กรคุณธรรม	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ
	๒) ชุดโครงการขับเคลื่อนการส่งเสริม คุณธรรมตามหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ วิถีวัฒนธรรมไทยที่ดั่งามอย่างเป็นระบบ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สู่องค์กรคุณธรรม	กระทรวงมหาดไทย
แนวทางการพัฒนาที่ ๔ เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่าย ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมคุณธรรม	ชุดโครงการสมัชชาคุณธรรม ตลาดนัด คุณธรรม ตลาดนัดความดี	กระทรวงมหาดไทย/กระทรวง วัฒนธรรม

ชุดโครงการร่วมขับเคลื่อนภายใต้แผนย่อยที่ ๒ จำนวนทั้งหมด ๖ ชุดโครงการ โดยเป็นโครงการที่มี
รายละเอียดงบประมาณและขอรับการจัดสรรภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ในแต่ละปีงบประมาณ ดังนี้

ปีงบประมาณ งบประมาณ (บาท)	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	รวม
แผนย่อยที่ ๒	๕๓,๐๐๐,๐๐๐	๒๘,๐๐๐,๐๐๐	๓๓,๐๐๐,๐๐๐	๓๘,๐๐๐,๐๐๐	๔๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๙๗,๐๐๐,๐๐๐

แผนย่อยที่ ๓ การส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพคนและองค์กรเครือข่ายเพื่อ
ขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม มีเป้าหมาย ๒ เป้าหมาย คือ ๑) ทูนชีวิตเด็กและเยาวชนไทยเพิ่มขึ้น
และ ๒) คนไทยได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตจากการส่งเสริมคุณธรรมขององค์กรเครือข่ายเพิ่มขึ้น โดยมี
แนวทางการพัฒนาและชุดโครงการ ดังนี้

แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางการพัฒนาที่ ๑ กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับ ของหน่วยงานทุกภาคส่วนสะท้อน กระบวนการจัดการศึกษาที่บรรลุ เป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต	ชุดโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีพฤติกรรมและทักษะชีวิตที่สะท้อน คุณธรรมจริยธรรม	กระทรวงศึกษาธิการ/กระทรวง มหาดไทย/กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม/ กระทรวงวัฒนธรรม

แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมให้เกิดระบบการจัดการ ความรู้ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ ตลอดชีวิตภายในชุมชนหรือหน่วยงาน	๑) ชุดโครงการเรียนรู้/ปลูกฝัง/ส่งเสริม คุณธรรมบนฐานชีวิตวิถีใหม่	หน่วยงานทุกภาคส่วน
	๒) ชุดโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ให้มีขีดความสามารถในการส่งเสริม และขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม ที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย	หน่วยงานทุกภาคส่วน
แนวทางการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริมงานวิชาการ งานวิจัย พัฒนา และเผยแพร่ระบบการจัดการ ความรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรม	๑) ชุดโครงการส่งเสริมงานวิชาการ/ งานวิจัย การพัฒนา สสำรวจ รวบรวม และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการส่งเสริม คุณธรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ	กระทรวงศึกษาธิการ/กระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม/กระทรวงวัฒนธรรม/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๒) ชุดโครงการพัฒนาสื่อส่งเสริม คุณธรรมที่เหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม/สำนักงานกองทุน พัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ชุดโครงการร่วมขับเคลื่อนภายใต้แผนย่อยที่ ๓ จำนวนทั้งหมด ๕ ชุดโครงการ โดยเป็นโครงการที่มี
รายละเอียดงบประมาณและขอรับการจัดสรรภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ในแต่ละปีงบประมาณ ดังนี้

ปีงบประมาณ งบประมาณ (บาท)	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	รวม
แผนย่อยที่ ๓	๗,๗๖๘,๒๐๐	๙,๗๗๐,๗๐๐	๙,๗๗๓,๗๐๐	๑๒,๑๗๖,๗๐๐	๑๒,๑๗๙,๒๐๐	๕๑,๖๖๘,๕๐๐

สรุปชุดโครงการร่วมขับเคลื่อนทั้ง ๓ แผนย่อย รวมทั้งหมดจำนวน ๒๑ ชุดโครงการ รวมงบประมาณ
ที่ขอรับการจัดสรรภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ จำนวน ๓๔๔,๖๘๘,๕๐๐ บาท
จำแนกตามรายปีงบประมาณ ดังนี้

ปีงบประมาณ งบประมาณ (บาท)	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	รวม
แผนย่อยที่ ๑	๑๗,๗๕๙,๐๐๐	๑๗,๒๔๙,๐๐๐	๒๑,๘๐๙,๐๐๐	๑๙,๗๕๔,๐๐๐	๑๙,๔๔๙,๐๐๐	๙๖,๐๒๐,๐๐๐
แผนย่อยที่ ๒	๕๓,๐๐๐,๐๐๐	๒๘,๐๐๐,๐๐๐	๓๓,๐๐๐,๐๐๐	๓๘,๐๐๐,๐๐๐	๔๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๙๗,๐๐๐,๐๐๐
แผนย่อยที่ ๓	๗,๗๖๘,๒๐๐	๙,๗๗๐,๗๐๐	๙,๗๗๓,๗๐๐	๑๒,๑๗๖,๗๐๐	๑๒,๑๗๙,๒๐๐	๕๑,๖๖๘,๕๐๐
รวม ๓ แผนย่อย	๗๘,๕๒๗,๒๐๐	๕๕,๐๑๙,๗๐๐	๖๔,๕๘๒,๗๐๐	๖๙,๙๓๐,๗๐๐	๗๖,๖๒๘,๒๐๐	๓๔๔,๖๘๘,๕๐๐

การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)
มีคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ เป็นกลไกขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ร่วมกับภาคีเครือข่าย
จากทุกภาคส่วน โดยมีกรมการศาสนา ในฐานะสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
นำโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ เข้าระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) ของสำนักงาน
สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หลังการประกาศแผนตามมติคณะรัฐมนตรี และทำหน้าที่ประสาน
กำกับติดตามการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ และทบทวน สรุปผลการดำเนินงาน และจัดทำแผนปฏิบัติการ
ส่งเสริมคุณธรรมประจำปีงบประมาณ ตลอดจนการสนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการ และระบบ
การส่งเสริมคุณธรรมร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการตามแผนย่อย
นำโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน และรายงานผลการได้รับการจัดสรร ตลอดจน
รายงานผลในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR)

ที่สำคัญ แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อเสนอผลักดันให้เกิดประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ และนำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ดังนี้

ลำดับ	บทบาทของหน่วยงานในการขับเคลื่อน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑	ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันศาสนาในพื้นที่แสดงบทบาทเป็นศูนย์กลางชุมชนหรือสถาบันศาสนาของชุมชนและขับเคลื่อนพลังบวรในชุมชน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานเชื่อมประสานพลังบวร เช่น จัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม สมทบชุดโครงการชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม หรือกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมอื่น ๆ เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงวัฒนธรรม - กระทรวงมหาดไทย - สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
๒	พัฒนาระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit) ให้เป็นเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย อาทิ ธนาคารความดี นวัตกรรมสังคมแบบเปิด โดยภาครัฐ: “คนดีมีที่ยืน ความดีมีพื้นที่ในสังคม”	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓	กำหนดให้สถานศึกษาของหน่วยงานทุกภาคส่วน (โดยเฉพาะภาครัฐ) สะท้อนกระบวนการและผลการจัดการศึกษาที่บรรลุเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม - กระทรวงวัฒนธรรม
๔	กำหนดให้มีการจัดสรรเวลาและพื้นที่ออกอากาศสื่อกระแสหลัก สื่อออนไลน์ และสื่อโฆษณาทุกรูปแบบ โดยนำเสนอตัวอย่างการมีคุณธรรม และ/หรือการประชาสัมพันธ์เผยแพร่โครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรม เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจ รวมทั้งการเห็นคุณค่าการแสดงออกในการมีคุณธรรม	สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
๕	กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณ บริหารจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม	กระทรวงมหาดไทย
๖	เชื่อมโยงเครื่องมือการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) จากชุดโครงการวิจัยเรื่องการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศไทยสู่ระบบการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สถ.-อปท.) (Local Performance Assessment: LPA) ประจำปี	กระทรวงมหาดไทย
๗	เชื่อมโยงเครื่องมือการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ จากผลการวิจัยเรื่องการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) กับหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศไทยสู่ระบบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ลำดับ	บทบาทของหน่วยงานในการขับเคลื่อน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๘	จัดทำมาตรการ/แนวทางพัฒนา ส่งเสริมให้องค์กรภาครัฐปฏิบัติราชการบนพื้นฐานของหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม โดยนำแนวทางดังกล่าวเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย องค์กรภาครัฐให้เกิดการยกระดับการดำเนินงานชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัดคุณธรรม อย่างเป็นรูปธรรม	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
๙	เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) และขยายบทบาทการดำเนินงานของ ศปท. ให้เป็นกลไกสำคัญขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมในกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กรคุณธรรมในภาครัฐ	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
๑๐	ขยายบทบาทการดำเนินงานของ “สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ” ให้เป็นหน่วยงานเทียบเท่าระดับสำนัก/กองตามกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันเป็นหน่วยงานภายใน สังกัดกรมการศาสนา ทำหน้าที่ประสานงานให้เกิดประสิทธิผลทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการให้เกิดการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๕) ในหน่วยงานทุกภาคส่วนที่ชัดเจน ซึ่งดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และมีภารกิจที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องในแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ตลอดจนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมทั้งจัดสรรอัตรากำลังเพื่อรองรับการดำเนินงานดังกล่าว	- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

บทบาทและหน่วยงานรับผิดชอบตามข้อเสนอดังกล่าวข้างต้น เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการดำเนินโครงการสำคัญภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ด้วยการติดตามและประเมินผลจากคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ และภาคีเครือข่ายหน่วยงานทุกภาคส่วน ในระบบติดตามประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) อันเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ให้บรรลุเป้าหมาย พร้อมกับบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมีหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม เป็นหลักนำทางและหลักคิดในการดำรงชีวิตและการพัฒนา ให้ปรากฏชัดเป็นรูปธรรมในสังคมไทย

ทั้งนี้ คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ มีมติเห็นชอบให้กระทรวงวัฒนธรรม นำร่างแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา โดยพิจารณาความจำเป็นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๘ (๓) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ เสนอแผนแม่บทการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทยต่อคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติ ซึ่งเป็นแผนการขับเคลื่อนต่อเนื่องจากแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๕) ตามที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ และกำหนดให้คณะกรรมการทำหน้าที่กำกับติดตามและรายงานผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงานทุกภาคส่วนต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบในทุกสิ้นปีงบประมาณ

ส่วนที่ ๒ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

การขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติเกิดขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ อยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงวัฒนธรรม การจัดทำและดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔)^๑ จึงเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๕ ภายใต้หมวดนโยบายแห่งรัฐได้กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนในระดับต่าง ๆ รวมทั้งแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (หรือแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒) จึงเป็นแผนระดับที่ ๓ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ เนื่องจากเป็นแผนการพัฒนาเชิงประเด็น (Issue-based) ที่ไม่ใช้การดำเนินการที่มีลักษณะของภารกิจปกติ แต่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากกว่า ๑ กระทรวงหรือเทียบเท่า หรือหน่วยงานขึ้นตรงต่อ/ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี

การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ได้ให้ความสำคัญกับความสอดคล้องของแผน ๓ ระดับ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง “แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี” โดยแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เป็นแผนระดับที่ ๓ ที่สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐธรรมนูญ แผนระดับที่ ๑ และ ๒ อันประกอบด้วยยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด ๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ รวมทั้งแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริต และประพฤติกมิชอบ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) และยุทธศาสตร์ด้านมาตรฐานทางจริยธรรมและการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ^๒ ดังนี้

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ ๑)

๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้าน ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

(๑) เป้าหมาย

- คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑
- สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

^๑ คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้ประกาศใช้ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เพื่อให้หน่วยงานทุกภาคส่วนใช้เป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาคนไทยให้มีความรู้คู่คุณธรรม เกิดเป็นสังคมคุณธรรมอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยกำหนดนโยบายและกระบวนการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ครอบคลุมทั่วประเทศ ผ่านกลไกคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับกระทรวง ระดับจังหวัด กรุงเทพมหานคร ตลอดจนหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม บูรณาการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมเข้ากับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติภายในหน่วยงานและพื้นที่ ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติได้ขยายเวลาบังคับใช้แผนฯ ต่อไปจนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕

^๒ หน่วยงานผู้รับผิดชอบคือสำนักงานข้าราชการพลเรือน เป็นแผนปฏิบัติการด้านมาตรฐานทางจริยธรรมและการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ แผนระดับที่ ๓

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นที่ ๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น “วิถี” การดำเนินชีวิต

ประเด็นที่ ๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัยมีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

ประเด็นที่ ๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการสร้างที่อยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมของภาคีรัฐ ภาคเอกชน ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

(๓) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/การทำความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ให้อยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมเพื่อมุ่งสู่สังคมคุณธรรมที่คนไทยอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ ภายใต้หลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีวิถีวัฒนธรรมไทยที่งดงาม

๒) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้าน ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

(๑) เป้าหมาย

การดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง การเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นที่ ๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม โดยสร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม โดยสนับสนุนการรวมตัวและดึงพลังของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อการรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ และสนับสนุนการพัฒนาทุนทางสังคมและวัฒนธรรม

(๓) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถส่งต่อการบรรลุเป้าหมายตามประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างพลังทางสังคม ด้วยการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/การทำความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ให้อยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วม เป็นเหตุปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดผล คือ การทำความดีด้วยการช่วยเหลือแบ่งปัน เกื้อกูล ก่อให้เกิดพลังทางสังคมเชิงบวก ก่อให้เกิดการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในสังคม

๓) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้าน ๖ การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

(๑) เป้าหมาย

ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัยทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นที่ ๑ ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ ๕ บุคลากรภาครัฐ เป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

ประเด็นที่ ๖ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัยทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๓) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถส่งต่อการบรรลุเป้าหมายตามประเด็นยุทธศาสตร์ ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ดำรงตนอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม และภาครัฐมีความโปร่งใส ด้วยการสร้างกลไก กติกา และมาตรฐานจริยธรรมในหน่วยงานภาครัฐ ให้เกิดการส่งเสริมคุณธรรม/การทำความดีให้อยู่ในวิถีการดำเนินงานและสร้างจิตสำนึกร่วมของบุคลากรภายในหน่วยงาน เปรียบเสมือนการสร้างภูมิคุ้มกันการทุจริตให้กับบุคลากรในภาครัฐ

๒.๒ แผนระดับที่ ๒ (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)

๒.๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

(๑) ประเด็น ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม

(๑.๑) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

• เป้าหมาย

คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และมีความรักและภูมิใจในความเป็นไทยมากขึ้น นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต สังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติมากขึ้น

• ตัวชี้วัด

ดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ ที่ปรากฏในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๑๐) ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตสาธารณะ การเป็นอย่างพอเพียง การกระทำอย่างรับผิดชอบ ความเป็นธรรมทางสังคม เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๕ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ จากปีฐาน พ.ศ. ๒๕๖๕^๓

• การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถส่งผลการบรรลุเป้าหมายในระดับประเด็น ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม ที่วัดผลสัมฤทธิ์โดยตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของแผนแม่บทดังกล่าวคือ ดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ

^๓ สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๑๐) ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม. หน้า ๖. สืบค้นเมื่อ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔, จาก <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/10-การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม.pdf>

โดยตรง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ ของค่าเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจาก ดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้

(๑.๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการเสริมสร้างจิตสาธารณะและการเป็นพลเมืองที่ดี

• แนวทางการพัฒนา

(๑) ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว ปลูกฝังค่านิยมและบรรทัดฐานวัฒนธรรมที่ดีผ่านสถาบันครอบครัว ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่พัฒนาในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม การมัธยัสถ์ อดออม ซื่อสัตย์และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างเสริมให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็งและอบอุ่น

(๒) บูรณาการเรื่องความพอเพียง ความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนในและนอกสถานศึกษา จัดให้มีการเรียนการสอนตามพระราชดำริ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จัดให้มีการเรียนรู้ทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๓) สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางศาสนาเพื่อเผยแพร่หลักคำสอนที่ดี อนุรักษ์คุ้มครองศาสนา ส่งเสริมกิจกรรมและการนำหลักธรรมทางศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน

(๔) ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อนุรักษ์พัฒนาและสืบสานมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รณรงค์ส่งเสริมความเป็นไทยในระดับท้องถิ่นและชุมชน จัดให้มีพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่ ส่งเสริมชุมชนให้เป็นฐานการสร้างวิถีชีวิตพอเพียง

(๕) การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สร้างจิตสาธารณะและจิตอาสาโดยใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร เพื่อรับผิดชอบต่อส่วนรวม สร้างเสริมผู้นำการเปลี่ยนแปลง และต้นแบบที่ดีทั้งระดับบุคคลและองค์กร โดยการยกย่องผู้นำที่มีจิตสาธารณะและจิตอาสา และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมสนับสนุนให้มีกลไกการดำเนินงานในการสร้างเสริมการพัฒนาจิตสาธารณะและจิตอาสาเพื่อสังคมและส่วนรวม โดยส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรสาธารณะที่ไม่หวังผลประโยชน์

• เป้าหมายของแผนย่อย

คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐานและสมดุลงานทั้งด้านสติปัญญาคุณธรรมจริยธรรม มีวิจรรย์ญาณที่ดี เข้าใจในการปฏิบัติตนปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดีขึ้น

• ตัวชี้วัด

ประชากรอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป มีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๕ ต่อปี

• การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับแผนย่อยของแผนแม่บทประเด็น ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม ที่วัดผลสัมฤทธิ์โดยตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของแผนย่อยฯ คือ ประชากรอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป มีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น โดยตรง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ ของค่าเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากประชากรมีกิจกรรมฯ สะท้อนการมีคุณธรรม เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของแผนย่อยในแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้

(๑.๓) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์

จากภาคธุรกิจ

- แนวทางการพัฒนา

(๑) เสริมสร้างและพัฒนาโลก เพื่อให้ภาคธุรกิจส่งเสริมสนับสนุนและสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดี โดยการสร้างมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนพัฒนาสังคมในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ วิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อชุมชน การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

(๒) ยกกระตือรือร้นการบริหารจัดการ รวมถึงมาตรการของภาครัฐเพื่อให้ภาคธุรกิจร่วมรับผิดชอบในการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดี อาทิ การประกวดหรือเชิดชูเกียรติให้กับบริษัทหรือภาคธุรกิจที่มีธรรมาภิบาลและร่วมสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดี บริษัทหรือภาคธุรกิจที่ส่งเสริมคุณค่าที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ มีจิตสำนึกร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่และพฤติกรรมของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วง

- เป้าหมายของแผนย่อย

ภาคธุรกิจมีบทบาทสำคัญในการลงทุนเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น

- ตัวชี้วัด

จำนวนธุรกิจที่พัฒนามาเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม จำนวน ๑๐๐ บริษัท

ภายในปี ๒๕๗๐

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับแผนย่อยของแผนแม่บทประเด็น ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม โดยเป็นผลสืบเนื่องจากการส่งเสริมคุณธรรม/การทำความดีให้อยู่ในวิถีการดำเนินชีวิต และมีจิตสำนึกร่วมเพื่อประโยชน์สุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจ จนองค์กรธุรกิจสามารถนำกำไรจากการประกอบการมาสร้างประโยชน์สุขด้วยการช่วยเหลือสังคมอย่างยั่งยืนด้วยการจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคม เป็นการเพิ่มจำนวนธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมได้ตามเป้าหมายของแผนย่อยที่กำหนดไว้

(๑.๔) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝัง

ค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม

- แนวทางการพัฒนา

(๑) พัฒนาสื่อสร้างสรรค์ โดยจัดสรรเวลาและพื้นที่ออกอากาศสื่อกระแสหลักให้แก่สื่อสร้างสรรค์ รวมทั้งการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรมจริยธรรม และการมีจิตอาสา จิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาท สิทธิ และหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดีให้กับประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน

(๒) พัฒนาสื่อ เผยแพร่ เพื่อส่งเสริมให้สื่อและสื่อสารมวลชนปฏิบัติงานบนเสรีภาพของสื่อควบคู่ไปกับจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัดและมีความรับผิดชอบต่อสังคม พัฒนาเนื้อหาสาระที่เป็นข้อเท็จจริงและมีคุณภาพสูง รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันความรู้ในการเลือกรับปรับใช้สื่อหรือการรู้เท่าทันสื่อและสื่อออนไลน์ แก่เด็กเยาวชน และประชาชนทั่วไป ตลอดจนงานการเฝ้าระวังการบริโภคสื่อที่เหมาะสม

(๓) พัฒนาระบบโครงสร้างเครือข่ายด้านข้อมูลเพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง มีคุณภาพ และเชื่อถือได้

- เป้าหมายของแผนย่อย
สื่อในสังคมไทยมีความเข้มแข็ง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชน
ในสังคม ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ มีความปลอดภัยและสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

- ตัวชี้วัด
ระดับความสำเร็จของการสร้างการรับรู้ ความตระหนัก และการใช้สื่อ
อย่างปลอดภัย และสร้างสรรค์ของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เฉลี่ยร้อยละ ๘๐ ภายในปี ๒๕๗๐

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ
แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ -
๒๕๗๐) สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับแผนย่อยของแผนแม่บทประเด็น ๑๐ การปรับเปลี่ยน
ค่านิยม และวัฒนธรรม โดยกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยในแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้

(๒) ประเด็น ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

(๒.๑) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย
คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย
สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

- ตัวชี้วัด
ดัชนีการพัฒนามนุษย์ ค่าคะแนน ๐.๘๒ ภายในปี ๒๕๗๐
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ
แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ -
๒๕๗๐) สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับประเด็น ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ที่วัดผลสัมฤทธิ์
โดยตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของแผนแม่บทดังกล่าวคือ ดัชนีการพัฒนามนุษย์โดยตรง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐
ของค่าเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากดัชนีการพัฒนามนุษย์ เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนย่อยของแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้

(๒.๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา
และเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์

- แนวทางการพัฒนา
(๑) สร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย สร้างครอบครัวที่เหมาะสม
กับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ พัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ การทำงานและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ
ของประชากรแต่ละช่วงวัย รวมถึงการให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อม
ที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง

(๒) ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญ
ของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม รวมทั้งสนับสนุนด้านวิชาการ
และสร้างนวัตกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อให้องค์กรเครือข่ายชุมชนมีความเข้มแข็ง

- เป้าหมายของแผนย่อย
ครอบครัวไทยมีความเข้มแข็งและมีจิตสำนึกความเป็นไทย ดำรงชีวิต
แบบพอเพียงมากขึ้น

- ตัวชี้วัด
ดัชนีครอบครัวอบอุ่นเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ ๘๐ ภายในปี ๒๕๗๐

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถส่งผลการบรรลุเป้าหมายในระดับแผนย่อยของแผนแม่บทประเด็น ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยได้กำหนดเป็นแผนย่อยและแนวทางการพัฒนาไว้ในแผนปฏิบัติการฯ เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/การทำความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย คนไทยมีพฤติกรรมที่สะท้อนการมีคุณธรรมในระดับบุคคล จากการปรับเปลี่ยนวิถีคิด กรอบคิด หรือการปลูกฝังค่านิยม ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และครอบครัวอบอุ่น พัฒนาสังคมให้เข้มแข็งทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน/องค์กร ทุกภาคส่วน

(๓) ประเด็น ๑๕ พลังทางสังคม

(๓.๑) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย

ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น

- ตัวชี้วัด

มิติด้านโอกาสของดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคม เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐

ภายในปี ๒๕๗๐

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถส่งผลการบรรลุเป้าหมายในระดับประเด็น ๑๕ พลังสังคม ที่วัดผลสัมฤทธิ์โดยตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของแผนแม่บทดังกล่าว เนื่องจากการส่งเสริมคุณธรรม/การทำความดีให้อยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมเพื่อประโยชน์สุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเหตุปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างโอกาสและทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการเข้ามาแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ สร้างความเสมอภาคทางสังคมโดยตรง

(๓.๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การเสริมสร้างทุนทางสังคม

- แนวทางการพัฒนา

ต่อยอดการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน ถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา การสร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้ดำรงอยู่และสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในการยกระดับคุณค่าที่หลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนานวัตกรรมจากทุนทางวัฒนธรรมเพื่อต่อยอดสู่การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์ และการส่งเสริมความร่วมมือด้านวัฒนธรรมระหว่างประเทศบนฐานมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันกับประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงการยกระดับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติและของโลก

- เป้าหมายของแผนย่อย

ภาคีการพัฒนา มีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- ตัวชี้วัด

ดัชนีชี้วัดทุนทางสังคม เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ภายในปี ๒๕๗๐

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถส่งผลการบรรลุเป้าหมายในระดับแผนย่อยของแผนแม่บทประเด็น ๑๕ พลังทางสังคม ที่วัดผลสัมฤทธิ์โดยตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของแผนแม่บทดังกล่าวคือ ดัชนีชี้วัดทุนทางสังคมโดยตรง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ ของค่าเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจาก ดัชนีชี้วัดทุนทางสังคม เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนย่อยของแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้

(๔) ประเด็น ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๔.๑) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย
ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- ตัวชี้วัด

ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๔๓ และ/หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๕๗ คะแนน ภายในปี ๒๕๗๐

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับประเด็น ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบที่วัดผลสัมฤทธิ์โดยตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของแผนแม่บทดังกล่าวคือ ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ ของค่าเป้าหมายที่วางไว้ โดยนำมาเป็นตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ ในเรื่องของประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ คือการที่หน่วยงานภาครัฐน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงาน รวมทั้งมีค่า ITA เพิ่มขึ้น

(๔.๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

- แนวทางการพัฒนา

(๑) ปลูกและปลูกจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดี มีวัฒนธรรมสุจริต และการปลูกฝังและหล่อหลอมวัฒนธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกช่วงวัย ทุกระดับ มุ่งเน้นการปรับพฤติกรรม “คน” โดยการ “ปลูก” และ “ปลุก” จิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดีมีวัฒนธรรมสุจริต สามารถจำแนกได้ว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์ส่วนตน สิ่งใดเป็นประโยชน์ส่วนรวม มีความละเอียดต่อการกระทำความผิด ไม่เพิกเฉยอดทนต่อการทุจริต และเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ รวมถึงการส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมสุจริตในระดับชุมชน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่านิยมที่ยึดประโยชน์สาธารณะมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการส่งเสริมวัฒนธรรมสุจริตผ่านหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับที่เด็กไทยทุกคนต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อปฏิรูป “พลเมืองไทยในอนาคต” ให้มีความเป็นพลเมืองเต็มขั้นสามารถทำหน้าที่เป็นพลเมืองที่ดี มีจิตสำนึกยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย

(๒) ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความใสสะอาด ปราศจากพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต โดยการปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างมีส่วนร่วม โปร่งใส ถูกต้อง เป็นธรรม รู้จักจำแนกเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงาน การสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรในองค์กร โดยการสนับสนุนให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายต่อต้านการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยงและแจ้งเบาะแส เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบได้ โดยมีมาตรการสนับสนุนและคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส

(๓) พัฒนาค่านิยมของนักการเมืองให้มีเจตนาธรรมที่แน่วแน่ในการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เนื่องจากผู้บริหารประเทศ/ท้องถิ่น/ชุมชน ต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมสูงกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมทั่วไปในสังคม เพื่อเป็นต้นแบบแก่ประชาชน เด็ก เยาวชน และสังคมโดยรวม โดยนอกเหนือจากคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎหมายแล้ว ผู้บริหารประเทศ ต้องมีคุณสมบัติทางจริยธรรมด้วย มีการพัฒนาระดับการมีจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อสร้างนักการเมืองที่มีคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งกำกับจริยธรรมภายในพรรคการเมือง

(๔) ปรับ “ระบบ” เพื่อลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมการต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน และรู้เท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต โดยการพัฒนาเครื่องมือเพื่อสร้างความโปร่งใส มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมและมาตรการในการต่อต้านการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ และพร้อมที่จะจัดการการทุจริตอย่างมีพลวัต มีการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต และการบูรณาการติดตามประเมินผลการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐในโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของรัฐและรัฐวิสาหกิจ ตั้งแต่การวางแผนก่อนดำเนินงาน ขึ้นระหว่างการดำเนินงาน และขั้นสรุปผลหลังการดำเนินโครงการ

(๕) ปรับระบบงานและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการลดการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น การนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้แทนการใช้ดุลพินิจเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน การสร้างมาตรฐานที่โปร่งใสในกระบวนการบริการของภาครัฐ ลดขั้นตอนกระบวนการและระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้วยวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนตรวจสอบได้ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อลดการใช้ดุลพินิจของผู้มีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต รวมถึงการสร้าง ความโปร่งใสในการบริการข้อมูลภาครัฐทั้งระบบ โดยการพัฒนาระบบดิจิทัลที่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ กติกา กระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงาน การเข้าถึงข้อมูล รวมถึงข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและการใช้งบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ สร้างความโปร่งใส และส่งเสริมให้มีการตรวจสอบการบริหารจัดการของภาครัฐโดยสาธารณชน ซึ่งรวมถึงการมีกลไกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการดำเนินการภาครัฐ เพื่อบูรณาการการทำงานของรัฐและประชาชน รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนการตื่นตัวและเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนในการร่วมเฝ้าระวัง และป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่มีอยู่ใกล้ตัว โดยมีมาตรการสนับสนุน และคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจให้กับผู้ให้เบาะแส

- เป้าหมายของแผนย่อย

- ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

- ตัวชี้วัด

- เด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละ ๖๐

ในปีพ.ศ. ๒๕๗๐

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในระดับแผนย่อยของแผนแม่บทประเด็น ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่วัดผลสัมฤทธิ์โดยตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของแผนแม่บทดังกล่าว คือ ร้อยละของเด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริตโดยตรง เนื่องจากเป็นดัชนีย่อยหรือส่วนหนึ่งของดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ ประกอบด้วย “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู” ที่เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้

๒.๒.๒ แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด 19

พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

๑) เป้าหมาย

- (๑) คนสามารถดำรงชีพอยู่ได้ มีงานทำ
- (๒) กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง
- (๓) สร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น
- (๔) เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ
- (๕) มีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่

- ๒) แนวทางการพัฒนา มี ๔ ข้อ ไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง
- ๓) การบรรลุค่าเป้าหมายตามแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ^๔

เนื่องจากแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เป็นแผนที่เริ่มหลังจากแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ช่วงเวลา พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ แต่เป็นที่ทราบกันดีว่าสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ยังส่งผลกระทบต่อในอนาคต ที่สำคัญ การที่ประเทศไทยสามารถรับมือสถานการณ์ดังกล่าวได้ดีในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และจนถึงปัจจุบัน ก็เป็นผลมาจากคุณธรรมที่มีอยู่ในสังคมไทย ทั้งในเรื่องการช่วยเหลือ ดูแล แบ่งปัน และจากการส่งเสริมคุณธรรมให้เป็นนโยบายขับเคลื่อนระบบสาธารณสุขมูลฐาน คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น แผนปฏิบัติการฯ จึงเป็นการเสริมความเข้มแข็งสังคม/ท้องถิ่น ให้เกิดการพึ่งตนเองในการดูแลและช่วยเหลือกันในการป้องกันภัยพิบัติและสถานการณ์จากโรคร้าย เช่น สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เป็นต้น

๒.๒.๓ แผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๔

- ๑) เรื่อง/ประเด็นการปฏิรูป การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในทุกช่วงวัย
- ๒) ขั้นตอนการดำเนินงาน การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ได้นำผลการดำเนินงานโครงการในแผนปฏิรูปมาดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของผลลัพธ์การดำเนินงาน
- ๓) กิจกรรม การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในทุกช่วงวัย ผ่านการปฏิรูปอุตสาหกรรม บันเทิงและการใช้กลไกร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน
- ๔) เป้าหมายกิจกรรม ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม
- ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม โดยมีตัวชี้วัด: ดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ^๕ ประกอบด้วย ความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตสาธารณะ การเป็นอยู่อย่างพอเพียง และกตัญญู ซึ่งพัฒนาและประเมินดัชนีชี้วัดคุณธรรมคนไทย ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นค่าตั้งต้น (Baseline) โดยมีค่าเป้าหมาย ดัชนีชี้วัดคุณธรรมคนไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ จากค่าตั้งต้น

๒.๒.๔ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๔

- ๑) เรื่อง/ประเด็นการปฏิรูป การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต
- ๒) ขั้นตอนการดำเนินงาน การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ได้นำผลการดำเนินงานโครงการในแผนปฏิรูปมาดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของผลลัพธ์การดำเนินงาน
- ๓) กิจกรรม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต
- ๔) เป้าหมายกิจกรรม ส่งเสริมให้เครือข่ายภาคประชาชนสามารถมีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมและมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยเฉพาะในท้องที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย

^๔ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) (๒๕๖๔, กุมภาพันธ์ ๒๕) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘, ตอนพิเศษ ๔๔ ง. หน้า ๑-๓๖๑, เลขหน้า ๓๓๒.

๒.๒.๕ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)^๕

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นการลดความเปราะบางต่อความเปลี่ยนแปลง สร้าง ความพร้อมของประเทศต่อการรับมือและปรับตัวให้อยู่รอดในสภาวะวิกฤต และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับ ประชาชนทุกกลุ่มที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) บน ฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของประเทศ แผนฯ ๑๓ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ *พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน”* หมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนา ตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง และคำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยการกำหนดเป้าหมายหลัก ๕ ประการ คือ

- (๑) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม
- (๒) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่
- (๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม
- (๔) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน
- (๕) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการ เปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่

ด้วยการถ่ายทอดเป้าหมายหลักไปสู่ภาพของการขับเคลื่อนที่ชัดเจนในลักษณะ ของวาระการพัฒนา (Agenda) ที่เอื้อให้เกิดการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วนในการผลักดัน การพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดหมุดหมายการพัฒนา ๑๓ ประการ บ่งบอก ถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ “เป็น” มุ่งหวังจะ “มี” หรือต้องการจะ “ขจัด” ในช่วงระยะเวลา ๕ ปี ข้างหน้า โดยมีหมุดหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคุณธรรมโดยตรง คือ **หมุดหมายที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต** ซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ โดยมีเป้าหมาย และผลลัพธ์การพัฒนามาระดับหมุดหมาย คือ

๑) เป้าหมาย

- (๑) คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็น สำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการ เปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ซึ่งมีทุนชีวิต เด็กและเยาวชนไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓ เมื่อสิ้นสุดแผนเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของเป้าหมายนี้
- (๒) กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต
- (๓) ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๒) กลยุทธ์การพัฒนา

- (๑) คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ มีอุปนิสัยที่ดี มีความตระหนักรู้ ในตนเอง มีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมไทย ให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นพื้นฐานของสังคมไทยและเป็น “ซอฟต์แวร์ทาวเวอร์” ในการสื่อสารภาพลักษณ์ของประเทศไทยและนำเสนอความเป็นไทยสู่สากล และสร้างวัฒนธรรมการทำงาน

^๕ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐). (๒๕๖๕, พฤศจิกายน ๑). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๒๕๘ ง. หน้า ๑๒๑ - ๑๓๑.

ในทุกองค์กรที่ส่งเสริมให้คนเก่งได้แสดงความสามารถและแข่งขันอย่างเป็นธรรมเพื่อขจัดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร

(๒) การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง เพิ่มพูนความรู้และศักยภาพของแรงงาน ที่มีสมรรถนะสูง ควบคู่กับสร้างวัฒนธรรมการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร และสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อให้ กำลังคนคุณภาพทำงานหรือแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่และทำงานอย่างมีความสุข

(๓) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ สร้างและพัฒนาเมืองเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และพื้นที่สร้างสรรค์ที่หลากหลาย ทั้งพื้นที่ กายภาพ และพื้นที่เสมือนจริง โดยกำหนดมาตรการจูงใจที่เหมาะสมเพื่อให้สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ ส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และพื้นที่สร้างสรรค์ ที่มีคุณภาพ

๒.๒.๖ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

๑) **นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่ ๑** เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) **แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ** การเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ รองรับทุกนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

๓) **เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์** ประชาชนมีความสามัคคี มีความปลอดภัยในการ ดำรงชีวิต มีส่วนร่วมและมีความพร้อมเผชิญปัญหาและรับมือกับภัยคุกคามและปัญหาด้านความมั่นคง

๔) **ตัวชี้วัด**

(๑) ระดับการเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชาติ

(๒) ระดับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาสังคมและประชาชนทั่วไป ในกิจกรรมสนับสนุนงานด้านความมั่นคง

๕) **กลยุทธ์**

(๑) ส่งเสริมให้คนไทยมีความสามัคคี สังคมมีความสุขและประเทศมีการพัฒนา อย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผนึกกำลังทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับชุมชน ตำบล หมู่บ้าน จังหวัด ภาค และประเทศชาติ ให้เป็นเครือข่ายสนับสนุนงานด้านความมั่นคงและให้ตระหนักถึงความ รับผิดชอบต่อผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ

(๒) ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตโดยปกติและสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

(๓) พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของคน ชุมชน พื้นที่ เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันและ มีขีดความสามารถในการเฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงโดยเฉพาะภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ตลอดจนมีความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคต รวมทั้ง เสริมสร้างความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ

(๔) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านความมั่นคง ให้แก่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ให้รับรู้ถึงความสำคัญของมิติความมั่นคง ที่ต้องประสานและบูรณาการการวางแผนและการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นเอกภาพ

(๕) ส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทย ปลุกฝังวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่านิยมที่ดีงาม ความภูมิใจในชาติ การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี โดยการเรียนการสอนทั้งในระบบและ นอกกระบบ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมในด้านความมั่นคง

(๖) ส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชนทั่วไป ได้เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการสนับสนุน โครงการความร่วมมือต่าง ๆ และกิจกรรมด้านความมั่นคงในการขจัดหรือลดปัญหาด้านความมั่นคง

เพื่อส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง การมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ความสงบสุขของสังคม และการกระจายรายได้ที่ทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกัน อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน (Inclusive and Sustainable Growth)

๒.๓ แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๑ แผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕)
ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๑) วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแปลงแนวทางการพัฒนาของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๑) ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ผลักดันไปสู่การปฏิบัติและบริหารการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

๒) ภาพรวม เป้าหมายหลัก ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

เป้าหมายหลัก ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๕๔ และ/หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๕๐ คะแนน

๓) แผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

เป้าหมาย ๒ ประการ คือ (๑) ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต และ (๒) คดีทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย (๑) ร้อยละของเด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริตเพิ่มขึ้น ร้อยละของประชาชนที่มีวัฒนธรรมค่านิยมสุจริตเพิ่มขึ้น มีทัศนคติและพฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบเพิ่มขึ้น และร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment : ITA) (๒) จำนวนคดีทุจริตในภาพรวมลดลง จำนวนคดีทุจริตรายหน่วยงานลดลง จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูลว่ากระทำการทุจริตลดลง จำนวนคดีทุจริตที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลดลง

แนวทางการพัฒนา

แนวทางที่ ๑ ปลุกและปลุกจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดี มีวัฒนธรรมสุจริต การปลูกฝังและหล่อหลอมวัฒนธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชน และประชาชนทุกช่วงวัยและทุกระดับ

แนวทางที่ ๒ ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีความใสสะอาดปราศจากพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต

แนวทางที่ ๓ พัฒนาค่านิยมของนักการเมืองให้มีเจตนาธรรมที่แน่วแน่ในการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

แนวทางที่ ๔ ปรับระบบเพื่อลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ

แนวทางที่ ๕ ปรับระบบงานและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการลดการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

๔) แผนย่อยการปราบปรามการทุจริต

เป้าหมาย คือ ให้การดำเนินคดีทุจริตมีความรวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย กระบวนการดำเนินคดีทุจริต ที่จำเป็นต้องขอขยายระยะเวลาเกินกว่ากรอบเวลาปกติที่กฎหมายกำหนดมีจำนวนลดลง และจำนวนคดีอาญาที่หน่วยงานใต้สวนคดีทุจริตถูกฟ้องกลับจำนวนลดลง

แนวทางการพัฒนา

แนวทางที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการและกลไกการปราบปรามการทุจริต

แนวทางที่ ๒ ปรับปรุงกระบวนการปราบปรามการทุจริตที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

แนวทางที่ ๓ พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการปราบปรามการทุจริต

๒.๓.๒. ยุทธศาสตร์ด้านมาตรฐานทางจริยธรรมและการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐) (ฉบับเสนอคณะรัฐมนตรี)^๖ ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

๑) **วิสัยทัศน์** บุคลากรภาครัฐไทยไว้วางใจได้ (A Trusted Government and Civil Service)

๒) **พันธกิจ** สร้างสังคม-วัฒนธรรมทางจริยธรรมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเน้นย้ำภาพลักษณ์บุคลากรของรัฐที่เป็นคนดี มีความสามารถ และมีคุณธรรม เพื่อให้ได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชนและความไว้วางใจในระดับนานาชาติ

๓) **เป้าหมาย** ยกย่องตัวชี้วัดนานาชาติและตัวชี้วัดระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐและตัวชี้วัดด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของการดำเนินงานภาครัฐของประเทศไทย โดยใช้กลไกขับเคลื่อนด้านมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อยกระดับการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๔) **ยุทธศาสตร์**

๔.๑) การสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมภายในหน่วยงานของรัฐ

๔.๒) การพัฒนาผลิตภัณฑ์นโยบายและระบบบริหารการส่งเสริมมาตรฐานทางจริยธรรมภาครัฐให้ครอบคลุมทุกหน่วยงานและทุกระดับ

๔.๓) การส่งเสริมการนำมาตรฐานทางจริยธรรมไปใช้ในการบริหารงานบุคคล

๔.๔) การรวมพลังทุกภาคส่วนในการสร้างสังคม-วัฒนธรรมทางจริยธรรม

๔.๕) การสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และเสริมสร้างทัศนคติเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรมและการกระทำผิด

สรุป การพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมา นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับแรก (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๙) จนถึงปัจจุบัน ต่างให้ความสำคัญเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม เพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศที่ช่วยทำให้เกิดความพร้อม/ความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ หากไม่ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว การขาดความอบอุ่น พฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนในหมู่เด็กและเยาวชน สมรรถนะการทำงานของบุคลากร และทุจริตคอร์รัปชัน อันเนื่องมาจากความเสื่อมถอยด้านจริยธรรม และอื่น ๆ ดังนั้น นโยบายและแผนพัฒนาประเทศในทุกระดับ จึงเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ในหลายมาตราต่างมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรม ด้วยการกำหนดให้ตราพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) มีความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ดังนี้

แผนระดับที่ ๑ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๓ ยุทธศาสตร์ คือ **ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ในประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ **ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** ในประเด็นการเสริมสร้างพลังทางสังคม และ **ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ** ในประเด็นภาครัฐที่ยึดประชาชน

^๖ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.). ๒๕๖๕. ยุทธศาสตร์ด้านมาตรฐานทางจริยธรรมและการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐).

เป็นศูนย์กลาง บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่นและเป็นมืออาชีพ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัย จริตและประพฤติมิชอบ

แผนระดับที่ ๒ สอดคล้องกับแผนระดับที่ ๒ ทั้ง ๕ แผน ได้แก่ (๑) **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** **ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม** โดยแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ที่สอดคล้องกับสาระสำคัญของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ **ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม** อีกทั้งยังช่วยบรรลุเป้าหมาย**ประเด็นการพัฒนา** **ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต**ในเรื่องคนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม และประเด็นพลังทางสังคมในเรื่องทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น ตลอดจน**ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ** ในทุกเป้าหมายของแผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ (๒) **แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์** **โควิด 19 พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕** (๓) **แผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนา** **ทรัพยากรมนุษย์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๔** (๔) **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓** (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) อันเป็นปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ และ (๕) **นโยบายและแผนระดับชาติว่า** **ด้วยความมั่นคงแห่งชาติ**

แผนระดับที่ ๓ สอดคล้องกับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง คือ **แผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริต** **และประพฤติมิชอบ ระยะที่ ๑** (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และ **ยุทธศาสตร์ด้านมาตรฐานทางจริยธรรมและการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ** (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐) ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

ตามแผนภาพความสอดคล้องแผนระดับที่ ๑ - ๓ แสดงให้เห็นถึงโอกาสของ**แผนปฏิบัติการด้านการ** **ส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒** (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ที่กำลังจะเกิดขึ้น ด้วยการบูรณาการเชื่อมโยงตัวชี้วัดในแผนระดับที่ ๓ ให้เกิดการบรรลุเป้าหมายที่วัดผลสัมฤทธิ์ตัวชี้วัดในแผน ตลอดจนตัวชี้วัดในแผนระดับที่ ๒ ช่วยให้**แผนปฏิบัติการ** มีความสำคัญและมีความจำเป็นที่สนับสนุนให้เกิดการบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี **“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา** **ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”**

ความสอดคล้อง

แผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570)
กับแผนระดับที่ 1-3

มาตรา 65

มาตรา 76
และ 258 ข.(4)
พรบ.มาตรฐานทางจริยธรรม
พ.ศ.2562

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580)

แผนระดับที่ 1

ยุทธศาสตร์ที่ 1

การพัฒนาและเสริมสร้าง
ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ที่ 4

การสร้างโอกาส
และความเสมอภาคทางสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 6

การปรับสมดุลและพัฒนาระบบ
บริหารจัดการภาครัฐ

แผนระดับที่ 2

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

- ประเด็นที่ 10 การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม
- ประเด็นที่ 11 การพัฒนาคุณภาพคนตลอดช่วงชีวิต
- ประเด็นที่ 15 พลังทางสังคม
- ประเด็นที่ 21 ต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

แผนการปฏิรูปประเทศ

- ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- ด้านการป้องกันและปราบปรามทุจริตและประพฤติมิชอบ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 12 และ 13
พลิกโฉมประเทศไทย
ด้วยภูมิคุ้มกันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นโยบายและแผนระดับชาติ
ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่ 1 และ 9

แผนระดับที่ 3

แผนปฏิบัติการ
ด้านการต่อต้านทุจริต
และประพฤติมิชอบ ระยะที่ 1
(พ.ศ. 2563-2565)

แผนปฏิบัติการ
ด้านการส่งเสริม
คุณธรรมแห่งชาติ
ระยะที่ 2
(พ.ศ. 2566-2570)

ร่างยุทธศาสตร์
ด้านมาตรฐานทางจริยธรรม
และการส่งเสริมจริยธรรม
ภาครัฐ

ส่วนที่ ๓ สารสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๓.๑ การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นของแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๓.๑.๑ การประเมินสถานการณ์และสภาพปัญหา

๑) สถานการณ์คุณธรรมที่ผ่านมา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละฉบับต่างให้ความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์และสมรรถนะของการทำงาน ในแต่ละแผนได้มีการระบุสถานการณ์คุณธรรมในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อนำสู่ประเด็นหรือยุทธศาสตร์การพัฒนา เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๙) ได้ระบุกระแสเรียกร้องที่ต้องการให้สังคม “นำศีลธรรมกลับคืนมา” เป็นจุดเริ่มต้นของการเตือนสติสังคมให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาทางวัตถุ เพื่อให้ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างสมดุล และเป็นผลให้มีการปรับชื่อแผนจากเดิมที่ชื่อ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑” ในระยะที่ ๒ เป็น “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” หรือในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ที่ระบุปัญหาด้านการเสื่อมโทรมทางคุณธรรมและจริยธรรมของสังคมไทยว่า

“...สังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านจริยธรรมและมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนัน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน แต่คนไทยให้ความสำคัญกับการตื่นตัวทางการเมืองและให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมและธรรมาภิบาลมากขึ้น นอกจากนี้ได้ประเมินความเสี่ยงด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดี ความเสื่อมถอย และประเพณีดั้งเดิมถูกบิดเบือนเนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดิ่งามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรีน้อยลง แก่งแย่งเอาไรต์เอาเปรียบกัน ขาดความสามัคคี ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม...”^๗

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ได้กล่าวถึงปัญหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมไว้ว่า

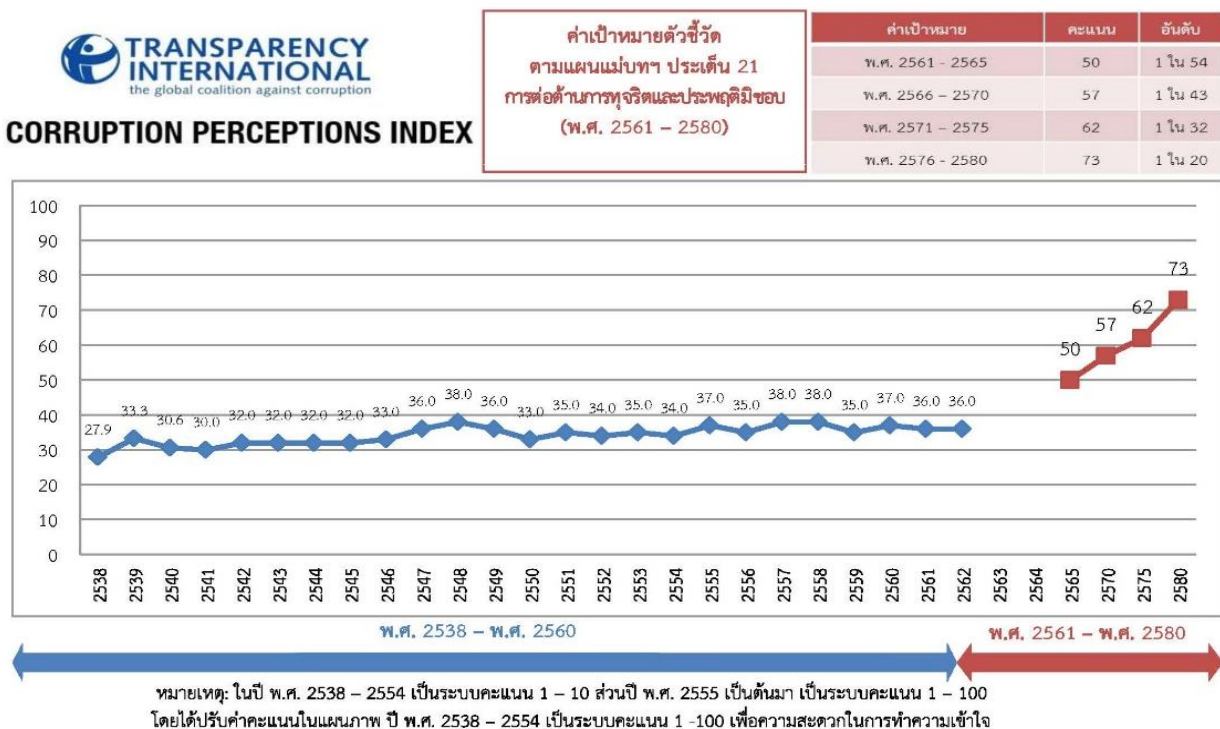
“...ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับปัญหาธรรมาภิบาลอย่างเร่งด่วน เพราะจากการประเมินองค์ประกอบด้านประชาธิปไตย พบว่า ปัญหาธรรมาภิบาลอยู่ในระดับที่ต้องแก้ไข เนื่องจากสถานการณ์วิกฤตคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสังคมไทยขณะนี้ได้เพิ่มพูนและลุกลามไปยังทุกภาคส่วน เช่น ๑) การเลือกตั้งทุกระดับมีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ๒) หน่วยงานภาครัฐมีระบบการบริหารงานที่ไม่เป็นธรรมาภิบาล ๓) การผูกขาดทางธุรกิจ การหลีกเลี่ยงภาษี และการขาดความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ๔) ประชาชนยังมีแนวโน้มยอมรับการทุจริตที่ตนเองได้รับประโยชน์มากขึ้น ๕) สถาบันทางศาสนาปล่อยให้คนบางกลุ่มใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบและ ๖) สื่อมวลชนจำนวนมากไม่วางตัวเป็นกลาง ปกปิดข้อเท็จจริงบางส่วน ไม่แสดงบทบาทในการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน รับผลประโยชน์จากกลุ่มนายทุนจนไม่สามารถรักษาจริยธรรมหรือจรรยาบรรณของวิชาชีพได้...”

^๗ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๔). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑. สืบค้นเมื่อ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=5748&filename=develop_issue

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ได้กำหนดให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือทุนมนุษย์ เป็นหมุดหมายสำคัญที่ต้องการให้เกิดขึ้น เพราะเป็นมิติสำคัญต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ในระยะ ๕ ปีต่อไป

๒) สถานการณ์คุณธรรมในปัจจุบัน แสดงตามบริบทของเครือข่าย ดังนี้

๒.๑) เครือข่ายภาครัฐ ตามที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) ได้ประกาศผลคะแนนดัชนีชี้วัดการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยประเทศไทยได้ ๓๖ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๑๐๔ จาก ๑๘๐ ประเทศที่เข้าร่วมประเมิน และจัดอยู่ในลำดับที่ ๕ ของประเทศสมาชิกอาเซียน เช่นเดียวกับประเทศเวียดนาม แม้ว่าภาพรวมคะแนนเท่าเดิม แต่ลำดับลดลง ๓ อันดับ เมื่อเทียบกับผลคะแนนดัชนีชี้วัดการรับรู้การทุจริตประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และคะแนนไม่ได้ลดต่ำลงเช่นเดียวกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เมียนมาร์ และเวียดนาม

ภาพที่ ๒ รายงานผลคะแนนดัชนีชี้วัดการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ของประเทศไทย และค่าเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้ดำเนินการปราบปรามการทุจริตและพบว่าสถานการณ์การทุจริตของประเทศไทยมีแนวโน้มทรงตัว จากปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีเรื่องคางร้ายอยู่ ๘๗.๑๒ ลดลงเหลือเรื่องคางร้ายอยู่ ๗๓.๘๙ โดยจุดอ่อนภายในประเทศที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การติดสินบน (๒) การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม (๓) ความโปร่งใสในระบบงบประมาณ (๔) นโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการทุจริต และ (๕) การตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยหน่วยงานที่พบปัญหาการจ่ายสินบนเพื่อให้เข้าถึงบริการสาธารณะมากที่สุด คือ ตำรวจ และโรงเรียนในสังกัดของรัฐบาล ตามลำดับ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติจึงได้กำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้าน

การทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีตัวชี้วัด ได้แก่ ร้อยละของเด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละของประชาชนที่มีวัฒนธรรมค่านิยมสุจริต มีทัศนคติและพฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA) จำนวนคดีทุจริตในภาพรวม จำนวนคดีทุจริตรายหน่วยงาน และจำนวนคดีทุจริตที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผ่านแนวทางการพัฒนาเป็นแผนย่อยด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ จำนวน ๕ แนวทาง ได้แก่

(๑) ปกป้องและปลูกจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดีมีวัฒนธรรมสุจริต และการปลูกฝังและหล่อหลอมวัฒนธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชน และประชาชนทุกช่วงวัย และทุกระดับ

(๒) ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความใสสะอาด ปราศจากพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต

(๓) พัฒนาค่านิยมของนักรบการเมืองให้มีเจตนาธรรมที่แน่วแน่ในการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

(๔) ปรับระบบเพื่อลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ

(๕) ปรับระบบงานและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการลดการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

สำหรับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) พบว่าปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีหน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๘,๓๐๓ แห่งทั่วประเทศ ที่เข้าร่วมรับการประเมิน ซึ่งครอบคลุมทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ และองค์กรอิสระ และประชาชนได้มีส่วนร่วมเพิ่มมากกว่าปีที่ผ่านมาร้อยละ ๒๙.๓๖ (๑,๓๐๑,๖๖๕ ราย) สะท้อนถึงการตื่นตัวและมีความกล้าแสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น โดยผลการประเมินภาพรวมของประเทศเท่ากับ ๖๗.๙๐ คะแนน จัดอยู่ในระดับปานกลาง หรือ Rating Score คือ C แต่อย่างไรก็ตามปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ผลการประเมินภาพรวมของประเทศไทยเพิ่มขึ้น เป็น ๘๑.๒๕ คะแนน จัดอยู่ในระดับดี หรือ Rating Score คือ B แสดงให้เห็นว่าการประเมิน ITA ในภาพรวมของประเทศยังไม่บรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ ตัวชี้วัดที่ได้คะแนนสูงสุด คือ การปฏิบัติหน้าที่ ๙๒.๔๔ คะแนน รองลงมาคือ การใช้อำนาจ ๘๘.๙๓ คะแนน ในขณะที่การป้องกันทุจริตได้คะแนนน้อยที่สุด ๖๖.๒๑ คะแนน เมื่อพิจารณาผลการประเมิน ITA จำแนกรายประเภท พบว่า ๕ อันดับแรก คือ ๑) องค์กรอัยการ ๒) กองทุน ๓) องค์กรศาล ๔) รัฐวิสาหกิจ และ ๕) องค์กรมหาชน มีคะแนนสูงที่สุดอยู่ระหว่าง ๙๓.๒๖ - ๙๕.๘๒ คะแนน ในขณะที่เทศบาลตำบลได้ ๗๙.๔๘ คะแนน จัดอยู่ในลำดับที่ ๑๗ ของการจำแนกรายประเภท สำหรับประเภทจังหวัด มีผลการประเมิน ITA ภาพรวม ๙๒.๔๓ คะแนน โดยจังหวัดภูเก็ตได้ ๙๔.๐๖ คะแนน รองลงมา คือ นครสวรรค์ และลพบุรี ได้ ๙๒.๘๗ และ ๙๑.๘๕ คะแนน ตามลำดับ อันเนื่องมาจากการให้ความสำคัญของผู้ว่าราชการจังหวัด และการติดตามผ่าน Line Application และ Workshop และจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ผลการประเมิน ITA น้อยที่สุด คือ ๖๙.๗๘ คะแนน^๘

เมื่อพิจารณาสถิติค่ากล่าวหาการทุจริตและประพฤติมิชอบตามระบบฐานข้อมูลคดีทุจริต (ACMS) ของสำนักงาน ป.ป.ช. (วันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓) มีสถิติค่ากล่าวหาลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ในทุกกลุ่มจังหวัด โดยพบกลุ่มที่มีสถิติลดลงน้อยกว่าร้อยละ ๑๐ คือ กลุ่มสาม สี่ และเจ็ด ที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก

^๘ สำนักประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส, สำนักงาน ป.ป.ช. (๒๕๖๔). สรุปผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔. สืบค้นเมื่อ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔, จาก <http://www.stopcorruption.moph.go.th/application/editors/userfiles/files/สรุปผลการประเมิน%20ITA%202564.pdf>

การปราบปรามการทุจริตเหล่านี้มีตัวชี้วัด คือ กระบวนการดำเนินคดีทุจริตที่จำเป็นต้องขอขยายระยะเวลาเกินกว่ากรอบเวลาที่กฎหมายกำหนด และจำนวนคดีอาญาที่หน่วยงานใต้สวนคดีทุจริตถูกฟ้องกลับ ด้วย ๓ แนวทางการพัฒนา ได้แก่

(๑) เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการและกลไกการปราบปรามการทุจริต

(๒) ปรับปรุงกระบวนการปราบปรามการทุจริตที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

(๓) พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการปราบปรามการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้รายงานสถิติประเภทรายงานที่ถูกร้องเรียนต่อการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึง ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่าเรื่องที่ถูกร้องเรียน ๕ ลำดับแรก ได้แก่ ๑) การให้บริการ สาธารณูปโภคและการก่อสร้างพื้นฐาน ๒) กระบวนการยุติธรรม ๓) การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจ การเงิน ๔) การศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม และ ๕) การบริหารงานบุคคล มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลสำรวจของประชาชน เรื่อง “การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ” ของศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ระบุว่า ร้อยละ ๑๙.๗๓ มีการใช้ระบบอุปถัมภ์หรือเส้นสายอย่างมาก มากกว่าร้อยละ ๑๓.๕๘ ที่เป็นผลการสำรวจในข้อเดียวกันในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

๒.๒) เครือข่ายภาคธุรกิจ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทของคุณธรรมอย่างมาก โดยเฉพาะจากสถานการณ์วิกฤตแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ที่มีการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายในการจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม ช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาผู้ป่วยล้นโรงพยาบาล เช่น “โรงพยาบาลในเครือพรินซิเพิล เฮลท์แคร์ที่จับมือกับภาคเอกชนและมูลนิธิ”^๙ และการเสวนา “องค์ธุรกิจกับความรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)” วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๔ ผ่านทาง Clubhouse เพื่อหาทางออกในการลดภาระของโรงพยาบาล และการให้ความรู้ในระบบไอทีเพื่อช่วยบริหารจัดการต่าง ๆ

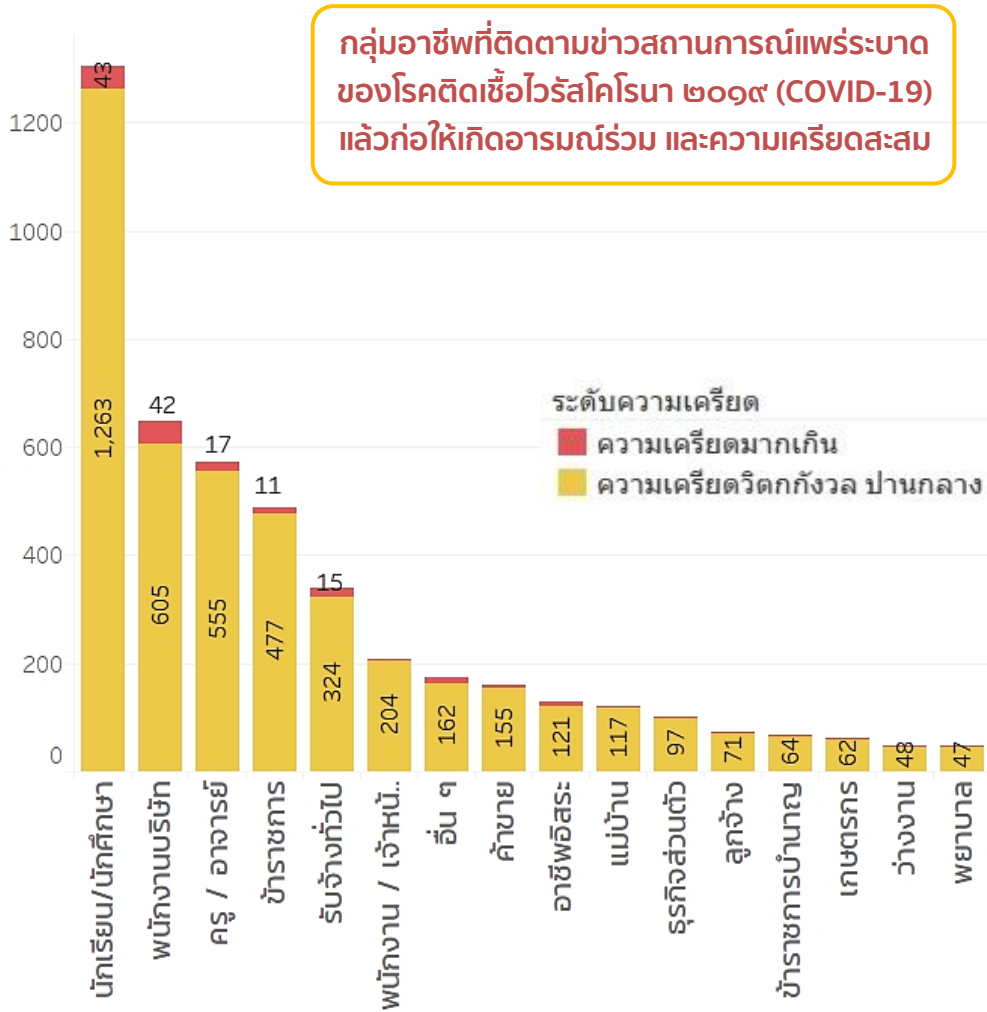
๒.๓) เครือข่ายองค์กรศาสนา สถานการณ์ปัจจุบันสร้างความท้าทายให้องค์กรศาสนาทั้งความเข้มแข็งภายในองค์กรที่มาจากกฎระเบียบและการบังคับใช้ที่ไม่ได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงทุกศาสนายังขาดบุคลากรทางศาสนาที่มีความรู้และทักษะในการสื่อสารหรือถ่ายทอดหลักคำสอนอย่างเหมาะสม หลายครั้งพบว่ามุ่งเน้นที่พิธีกรรมต่าง ๆ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่น่าเลื่อมใส ส่งผลต่อความศรัทธาท่างจิตใจ นอกจากนี้ สภาวะแวดล้อมที่สังคมพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสารสนเทศที่รวดเร็ว ทำให้เกิดการพัฒนาวัดอยู่อย่างมาก ในศาสนาพุทธพบว่าจำนวนพระภิกษุสามเณรมีจำนวนลดลงตลอดเวลา และวัดกลายเป็นวัดร้างจากการที่ไม่มีพระจำพรรษา จึงไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม

๒.๔) เครือข่ายการศึกษา รายงานสุขภาพของคนไทยปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่าหนึ่งใน ๑๐ สถานการณ์เด่นทางสุขภาพ คือ ความรุนแรงต่อเด็กนักเรียนในโรงเรียน ทำให้สังคมเกิดการตั้งคำถามกับคุณภาพและมาตรฐานของครูในโรงเรียนที่ขาดจริยธรรมและประพฤติตนไม่เหมาะสม ซึ่งมีการนำเสนอเป็นข่าวทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อสังคมออนไลน์ และที่สำคัญการปรับบทบาทอย่างมากในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทั้งระบบ บุคลากร ผู้เรียน และรวมถึงผู้ปกครอง เนื่องจากการปิดโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เป็นผลให้ผู้สอนต้องใช้ในการเรียนการสอนทางไกลอย่างเร่งด่วน บางคนปรับตัวไม่ได้ก็ทำให้ประสิทธิภาพการสอนหย่อนลง ในขณะที่ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทยรายงานว่าผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย ส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๙.๑ ไม่พร้อมกับการเรียนออนไลน์ โดยเฉพาะอุปกรณ์ นักเรียน

^๙ มติชนออนไลน์. โรงพยาบาลฯ . สืบค้นเมื่อ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๔, จาก https://www.matichon.co.th/publicize/news_2855295

ประมาณครึ่งหนึ่ง ร้อยละ ๕๐.๙ เรียนผ่านมือถือ ร้อยละ ๓๔.๒ เรียนผ่านแท็บเล็ต และเพียง ๓๒.๖ ที่เรียนผ่านคอมพิวเตอร์ ในขณะที่สัญญาณอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นระบบเติมเงิน มีเพียง ๙ - ๑๐ ล้านคนที่ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังมีข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยี การให้เวลาในการดูแลบุตรหลานระหว่างการเรียน ปัญหาความไม่เสถียรของระบบ และสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะกับการเรียนออนไลน์ (มติชนออนไลน์ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๔) รวมถึงความอายสภาพบ้านที่ทำให้ปฏิสัมพันธ์ยิ่งน้อยลง

๒.๕) เครือข่ายสื่อมวลชน เป็นหน่วยที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการรายงานข่าวอย่างซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา และมีความรับผิดชอบเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งการนำเสนอส่วนใหญ่เป็นข้อเท็จจริง และสื่อกระแสหลักจะมีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำเสนอ แต่ข่าวลวงที่เกิดขึ้นส่วนมากมาจากสื่อสังคมออนไลน์ แต่อย่างไรก็ตามสื่อออนไลน์มีจุดเด่นคือความเร็ว ซึ่งหากนำมาใช้กับการกระจายข่าวสารสร้างเครือข่ายหรือขอความช่วยเหลือ จะได้รับผลรวดเร็ว ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องในสื่อทั้งสองจึงจำเป็นต้องเลือกข้อเท็จจริงให้เหมาะสมกับช่องทางการนำเสนอ

ภาพที่ ๓ รายงานจากระบบประเมินความเครียดในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔

จากภาพด้านบน แสดงให้เห็นว่าการติดตามข่าวสารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทำให้ผู้รับรู้มีอารมณ์ร่วมและความเครียดสะสมจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา และพนักงานบริษัทที่พบความเครียดสะสมมากเกินไป พบมากกว่า ๔๐ คน

๒.๖) เครือข่ายภาคประชาสังคม ชุมชน เด็กเยาวชน และครอบครัว

มีประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งเชิงบวกและเชิงลบของเครือข่ายนี้ โดยส่วนใหญ่มีผลมาจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่ภาครัฐมีมาตรการให้กักตัวอยู่ที่บ้าน ซึ่งเป็นข้อดีในการลดการแพร่ระบาด แต่มีปัญหาที่สำคัญตามมาคือการดูแลสุขภาพจิตใจ ซึ่งรายงานสุขภาพคนไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ หมวดที่ ๘ - ๑๑ พบว่าวัยรุ่นและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง เล่นและติดพนัน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ ๙๐ เข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นส่วนจำเป็นที่ต้องมีทักษะและการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อไม่ให้นำไปสู่อบายมุข หรือนำไปสู่การสร้างเครือข่ายเพื่องานจิตอาสา ดังการจัดทำ Digital Map Platform ในชื่อ “จิตอาสาดูแลไทย” (<http://Jitasa.Care>) โดยเชิญชวนผู้สนใจร่วมเป็นจิตอาสา ๔ กลุ่ม คือ อาสาข้อมูล อาสาติดต่อ อาสาพาไป และอาสาสาธารณสุข ซึ่งเครือข่ายจิตอาสาดูแลไทยนี้ได้ร่วมมือกับกลุ่ม ThaiFightCovid ซึ่งมีบุคลากรและหน่วยงานทางการแพทย์ ภาคเอกชน และประชาสังคม เชื่อมโยงข้อมูลร่วมกัน รวมถึงโครงการ “พระไม่ทิ้งโยม” ที่เชื่อมกับองค์กรศาสนาด้วย

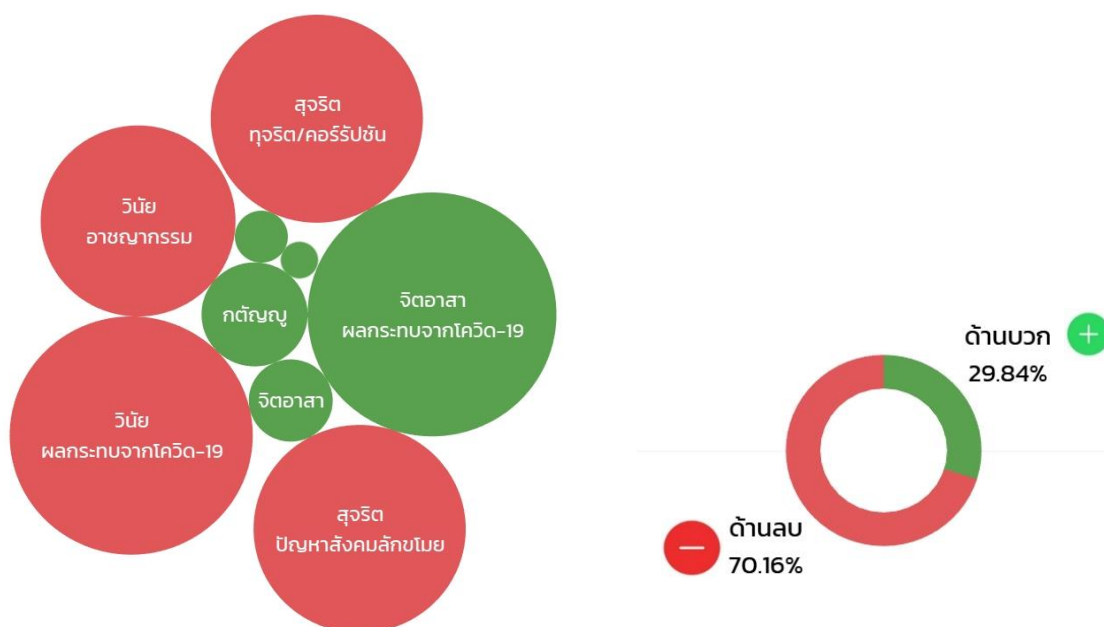
นอกจากนี้ สื่อและสื่อสารมวลชนนับเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อสถานการณ์คุณธรรมที่เกิดขึ้น จากสถิติข้อมูลการใช้โซเชียลมีเดียของไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๔^{๑๐} ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยในช่วงเดือนมกราคม ๒๕๖๓ ถึงมกราคม ๒๕๖๔ พบว่ามีโทรศัพท์มือถือเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ๙๐.๖๖ ล้านคน เทียบกับประชากรเป็นร้อยละ ๑๒๙.๗ ในเดือนมกราคม ๒๕๖๔ มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยอยู่ที่ ๘๘.๕๙ ล้านคน เทียบกับประชากรเป็นร้อยละ ๖๙.๕ และมีโซเชียลมีเดียที่ใช้งานอยู่ ๕๕ ล้านคน เทียบกับประชากรเป็นร้อยละ ๗๘.๗ ทำให้ไทยเป็นประเทศที่ประชาชนใช้อินเทอร์เน็ตสูงเป็นอันดับสองในเอเชีย และอยู่ในกลุ่ม ๒๐ ประเทศที่ใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุดในโลก^{๑๑} การใช้โซเชียลมีเดียและสื่อจึงมีปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมและความเชื่อ และส่งผลต่อเนื่องสู่พฤติกรรมการแสดงออกในมิติคุณธรรม อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ยังคงมีการนำเสนอในข่าวทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อสังคมออนไลน์อยู่ต่อเนื่อง ในไตรมาสแรกของปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เทียบกับไตรมาสแรกของปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า มีคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๑ คดีอาญาเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๒ และคดีชีวิตร่างกายและเพศเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๙ ในทางตรงข้ามคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินลดลงร้อยละ ๑.๘ ในส่วนการต่อต้านทุจริตของภาครัฐ เกิดกลไกผลักดันและสนับสนุนทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ เกิดเครือข่ายชุมชนที่ไม่ทนต่อการทุจริต ผ่านโครงการสำคัญ เช่น โครงการ STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ

จากสถานการณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก และการเสริมแรงทางสังคม ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ในสามลักษณะ คือ (๑) สถานการณ์คุณธรรมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการทำดี เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและกระบวนการจิตอาสา (๒) สถานการณ์ที่ต้องเฝ้าระวังด้านคุณธรรม โดยเฉพาะปัญหาที่แสดงความอ่อนแอของสังคม ทั้งการทะเลาะวิวาท ปัญหาครอบครัว ความขัดแย้งในสังคม และปัญหาคอร์รัปชัน อีกทั้งยังเกิดช่องว่างระหว่างวัย (Generation Gap) คนที่เกิดยุค Gen Y คือ ปี ค.ศ. ๒๐๐๐ ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงและความพร้อมของเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต และ Gen Z ยุคที่เทคโนโลยีการสื่อสารเจริญก้าวหน้ามากที่สุด จึงได้รับอิทธิพลจากสื่อสาธารณะออนไลน์ต่อระบบคิดและพฤติกรรม ทำให้ขาดการกล่อมเกลากายทางสังคมในช่วงเยาว์วัย และ (๓) สถานการณ์คุณธรรมในการสร้างความเข้มแข็งของประเทศ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการดำรงชีวิตตามหลักทางสายกลางของประชาชนในทุกกลุ่มวัยและอาชีพ ด้วยการใช้เหตุผล ความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขของความรู้และคุณธรรม

^{๑๐} Hootsuite, Digital 2021: Thailand [สืบค้นเมื่อ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๔] จากเว็บไซต์ <https://datareportal.com/reports/digital-2021-thailand>

^{๑๑} Internet World Stat (usage and population statics) : Internet usage 2021 in Asia [สืบค้นเมื่อ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๔] จากเว็บไซต์ <https://www.internetworldstats.com/stats3.htm>

ภาพที่ ๔ ด้านล่าง แสดงคุณธรรมที่เกิดขึ้น จำแนกตามหมวดหมู่คุณธรรมและแบ่งออกเป็นคุณธรรมเชิงบวก และคุณธรรมเชิงลบ พบว่าส่วนใหญ่เป็นคุณธรรมเชิงลบ คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๑๖ จัดอยู่ในหมวดวินัยและสุจริตมากที่สุด โดยเฉพาะการฝ่าฝืนมาตรฐานป้องกันในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) พบบ่อยที่สุด รองลงมาคือ การหลอกลวงทำธุรกรรมออนไลน์ การหลอกลวงขายสินค้าไม่ได้คุณภาพที่เกี่ยวกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) (ถุงมือยาง/ชุด PPE) และการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ในขณะที่คุณธรรมเชิงบวก คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘๔ สะท้อนในหมวดจิตอาสา โดยมาจากผลกระทบของสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) มากที่สุด เช่น การบริจาค (สิ่งของ/อาหาร/โลหิต/ถังออกซิเจน) การเป็นอาสาสมัครช่วยผู้ป่วยโควิด การคิดค้นนวัตกรรม เช่น ประดิษฐ์รถส่งอาหารให้ผู้ป่วยโควิด เป็นต้น และมาจากความกตัญญูและเศรษฐกิจเป็นลำดับ ๒ และ ๓ ตามลำดับ เช่น เด็กเยาวชนช่วยครอบครัวหารายได้ การพึ่งตนเอง ลดรายจ่าย การปลูกผักสวนครัว และการส่งเงินคืนเจ้าของ เป็นต้น

ภาพที่ ๔ คุณธรรมที่เกิดขึ้นเดือนมกราคมถึงกรกฎาคม ๒๕๖๔
 การรายงานจากระบบรายงานสถานการณ์ข่าวคุณธรรม (E-Monitoring) วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๓) สถานการณ์คุณธรรมในอนาคต

The National Intelligence Council ได้จัดทำรายงาน Global Trends 2040: A More Contested World โดยคาดการณ์ภัยคุกคามความมั่นคงของโลกในอนาคตไว้ ๔ ประการ ได้แก่^{๑๒}

(๑) ความท้าทายระดับโลก ที่รัฐและประชากรของรัฐทั้งหมดตกอยู่ในสภาวะของการรับมือขบข่มร่วมกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาทิ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ โรคระบาด วิกฤติการณ์ทางการเงิน ตลอดจนการ Disrupt ของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ปรัชญาการณดังกล่าวนับได้ว่าเป็นที่ประจักษ์ชัดและทำให้เกิดความสั่นคลอนในวงกว้างไม่ว่าต้นกำเนิดของปัญหาจะเกิดขึ้น ณ ที่ใด ดังนั้น รัฐจะต้องมีความสามารถในการทนทาน รับมือ และปรับตัวเข้ากับปัญหาความท้าทายระดับโลกต่าง ๆ

^{๑๒} จารุพล เรื่องสุวรรณ. (ม.ป.ป.). ทบทวนแนวโน้มสถานการณ์ความมั่นคงของโลก สิ่งไทยควรตระหนักและเตรียมการ [สืบค้นเมื่อ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕] จากเว็บไซต์ <http://www.polsci.tu.ac.th/direk>

(๒) ความแตกแยก หรือช่องว่างที่เกิดขึ้นภายในสังคม รัฐ และระบบระหว่างประเทศ ในขณะที่โลกของเราได้เติบโตและพัฒนาอย่างรวดเร็วผ่านเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อประสิทธิภาพและความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม ภูมิทัศน์ในลักษณะนี้อาจก่อให้เกิดความตึงเครียดในทุกระดับ นับตั้งแต่ภายในสังคมที่แบ่งแยกกันผ่านคุณค่าและอัตลักษณ์ที่ยึดถือแตกต่างกัน ไปจนถึงการดำเนินการของรัฐในการควบคุมกิจกรรมดิจิทัลต่าง ๆ ของประชาชน จึงเป็นที่คาดการณ์ได้ว่าความแตกแยกระหว่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม และอุดมการณ์ทางการเมืองจะมีมากขึ้น

(๓) การสูญเสียดุลยภาพ การเติบโตของความท้าทายข้ามชาติต่าง ๆ และการเกิดขึ้นของความแตกแยกดังที่ได้กล่าวไป จะทำให้ความสามารถที่มีอยู่ในปัจจุบันของระบบโครงสร้าง ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อการรับมือ จนก่อให้เกิดการสูญเสียดุลยภาพ หรือเกิดการขยายตัวของช่องว่างระหว่างความต้องการของประชาชนกับความสามารถของรัฐและเอกชนในการตอบสนองต่อความต้องการของรัฐที่ไม่สามารถปรับตัวและพัฒนาศักยภาพที่จำเป็นได้อย่างสูญเสียศรัทธาจากประชาชน จนอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและความยากลำบากในการหาข้อสรุปร่วมกันระหว่างประชาชนกับรัฐ

(๔) การปรับตัว ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกระดับในการรับมือกับความท้าทายในอนาคต เทคโนโลยีจะเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้เกิดข้อได้เปรียบในการปรับตัวและขยายโอกาสทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ของเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่าง AI คาดการณ์ได้ว่าอาจไม่สามารถกระจายไปได้อย่างทั่วถึงทุกมุมโลก อาจส่งผลให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทวีความรุนแรงมากขึ้นทั้งภายในรัฐและระหว่างรัฐ

ดังนั้น สิ่งที่รัฐและประชาชนควรทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ คือการที่เราทั้งหมดต่างตกอยู่ในภาวะเดียวกัน คืออาจเป็นผู้ก่อให้เกิดความท้าทายและเป็นเหยื่อของความท้าทายไปพร้อมกัน จึงต้องรับผิดชอบในการรับมือกับความท้าทายร่วมกันทั้งในระดับสังคม ระดับรัฐ และระดับโลก

ประกอบกับข้อมูลรายงานการศึกษาอนาคตประเทศไทย ปี ๒๕๕๕^{๑๓} ใน ๙ มิติ คือ ประชากร สังคม ชนบท การศึกษา สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง พบว่าปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญที่ใช้ในการจินตนาการภาพอนาคตทางเลือกหรือฉากทัศน์ของประเทศไทยในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า มี ๒ ประการ โดยแต่ละปัจจัยสามารถแบ่งรูปแบบออกเป็น ๒ ขั้วตรงกันข้าม ปัจจัยแรกคือรูปแบบการเติบโตและพัฒนาเศรษฐกิจ ขั้วหนึ่งคือการเติบโตแบบสีน้ำตาล (Brown Growth) ซึ่งเน้นการผลิตและบริโภคที่ใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองและมักนำไปสู่การพัฒนาที่เอื้อประโยชน์เฉพาะกลุ่มแบบมือใครยาวสาวได้สาวเอา อีกขั้วหนึ่งของแกนนี้เป็นการเติบโตแบบสีเขียว (Green Growth) ซึ่งเน้นการผลิตที่มุ่งเพิ่มมูลค่าการผลิตและการบริโภคไปพร้อมกับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและลดความจำเป็น ในการใช้ทรัพยากรให้เหลือน้อยที่สุด โดยมีความมุ่งหวังว่าในที่สุดจะนำไปสู่การพัฒนาแบบฟื้นฟูและทั่วถึง

อีกปัจจัยหนึ่งที่กำหนดอนาคตทางเลือกของประเทศไทยคือรูปแบบอำนาจทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองที่ใช้ในการครอบครองควบคุมและจัดสรรทรัพยากร รวมถึงการเก็บเกี่ยวและสะสมมูลค่าที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร รูปแบบเครือข่ายอำนาจเหนือทรัพยากรแบ่งออกเป็น ๒ ขั้วหลักคือแบบกระจุกและรวมศูนย์ (Centralized) กับแบบกระจาย (Dispersed) โดยในแบบกระจายยังสามารถแบ่งเป็นแบบแยกศูนย์ (Decentralized) และแบบกระจายศูนย์ (Distributed) เมื่อนำปัจจัยขับเคลื่อนทั้งสองประการมาไขว้กันก็จะได้เป็นฉากทัศน์ของประเทศไทยใน พ.ศ. ๒๕๘๕ จำนวน ๔ ฉากด้วยกัน ได้แก่ (๑) กึ่งกึ่งในเขาวงกต คือภาพอนาคตของประเทศไทยที่ไม่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวและหมุนเวียนได้ ในขณะที่โครงสร้างอำนาจเหนือทรัพยากรก็ยังคงกระจุกตัวเช่นเดิม (๒) ปลาไหลพันโคลนตม คือภาพอนาคตที่ประเทศไทยมีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเต็มที่ แต่ยังไม่ไปถึงการสร้างเครือข่ายที่นำไปสู่การปรับผ่านเข้าสู่เศรษฐกิจสีเขียวและหมุนเวียน (๓) ไก่ออร์แกนิกในเล้าไฮเทคคือภาพอนาคตที่ประเทศไทยสามารถปรับเปลี่ยน

^{๑๓} มูลนิธิสถาบันนโยบายสาธารณะ. (๒๕๖๕). อนาคตประเทศไทย พ.ศ. 2585. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. [สืบค้นเมื่อ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕] จากเว็บไซต์ https://www.khonthai4-0.net/content_detail.php?id=310

โครงสร้างการผลิตและการบริโภคให้มีความยั่งยืนมากขึ้นได้ด้วยการลงทุนขนาดใหญ่ของภาคเอกชน แต่โครงสร้างอำนาจเหนือทรัพยากรยังคงกระจุกตัวอยู่กับกลุ่มทุนและชนชั้นนำ และ (๔) พินิจไรรูปแบบแผน คือภาพอนาคตที่พึงประสงค์สำหรับประเทศไทย เมื่อระบบการบริโภคและการผลิตสามารถปรับเข้าสู่เศรษฐกิจสีเขียวและหมุนเวียนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งอำนาจเหนือทรัพยากรก็กระจายสู่ชุมชนและประชาชนอย่างแท้จริง

ไม่ว่าประเทศไทยจะมุ่งหน้าไปสู่ฉากทัศน์ไหนและบนเส้นทางใด หลักการพื้นฐานสำคัญมีอยู่สองประการที่เชื่อว่าจะทำให้ประเทศไทยสามารถลดความเสี่ยงเชิงระบบ และเพิ่มขีดความสามารถในการฟื้นตัวและตั้งหลักใหม่ได้อย่างรวดเร็ว **หลักการแรก คือ การรักษาและเพิ่มความหลากหลายของประเทศไทย** ทั้งในด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการเมือง **หลักการที่สอง คือ ความเป็นธรรม** ทั้งความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากร และความเป็นธรรมเชิงกระบวนการในการตัดสินใจด้านทรัพยากรทุกมิติ รวมไปถึงความเป็นธรรมในการเปลี่ยนผ่าน (Just transitions) โดยมีข้อเสนอแนวนโยบาย ๔ ข้อที่เป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อนให้ประเทศไทยสามารถก้าวพ้นกับดักความคิดและวงจรการกระทำแบบเดิมไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์ พร้อมกับการสร้างขีดความสามารถในการรับมือกับความเสียหายและความไม่แน่นอน และเตรียมพร้อมคว้าโอกาสใหม่ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ได้แก่ (๑) สานเสวนาภาคีประชาคม (Deliberate & Regenerate) ซึ่งมุ่งสร้างเวทีของการปรึกษาหารือและเจรจาต่อรองได้อย่างเสรีและสันติ (๒) ดิจิทัล ไทยแลนด์ (Digitalize & Revitalize) ซึ่งเน้นการยกระดับการเข้าถึงบริการพื้นฐานด้านดิจิทัลให้กับพลเมืองไทยได้อย่างทั่วถึงและถ้วนหน้า (๓) กระจายอำนาจแบบเครือข่าย (Distribute & Redistribute) ซึ่งมุ่งสร้างระบบการอภิบาลด้วยเครือข่ายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้างเพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นธรรมมากขึ้น และ (๔) รื้อสร้างประเทศไทย (Deconstruct & Reconstruct) ซึ่งมุ่งการปฏิรูประบบราชการและระบบสำคัญอื่น ๆ พร้อมยกระดับการมีส่วนร่วมของพลเมืองในกระบวนการทางการเมืองทุกระดับและทุกรูปแบบ

ฉากทัศน์ดังกล่าวอาจส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและค่านิยมของคนไทยในอนาคต สังคมไทยจะมีความเป็นปัจเจกนิยมมากขึ้น และคนไทยจะมีความเป็นสากลมากขึ้นโดยมีลักษณะเช่นเดียวกับชาวดิจิทัลสากล เช่น การใช้เทคโนโลยี วิถีชีวิตออนไลน์ มีอิสระ มั่นใจในตนเอง ลดอคติในการเหยียดหยามผู้อื่นและต้องการมีส่วนร่วมกับสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติคุณธรรม ซึ่งคนรุ่นใหม่มีแนวโน้มเรียกร้องความโปร่งใสและความเสมอภาค ยินหยัดเพื่อสิทธิของตนเองมากขึ้น เนื่องจากปัญหาการคอร์รัปชันในภาครัฐที่ลามไปถึงภาคส่วนต่าง ๆ ที่น่าจะเป็นปราการสุดท้ายของการรักษาความซื่อสัตย์ เช่น สถาบันการศึกษา องค์การทางศาสนา หน่วยงานที่ดูแลผู้พิการ เป็นต้น รวมไปถึงวิกฤติโรคระบาดที่ก่อให้เกิดกระแสการมีจิตสาธารณะ คนรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่ต้องการบริจาคตุนหรือแรงงานเพื่อให้สังคมดีขึ้น เป็นการบริจาคตุนเชิงกลยุทธ์ เป็นจิตที่มีอุดมการณ์และอาจจะมีการปฏิบัติการร่วมกันทำให้เกิดพลังร่วมเพิ่มขึ้นมากเรียกว่า “ทุนสังคม” ซึ่งทุนสังคมเกิดจากการสะสมความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายของกลุ่มคนที่น่ามารวมกันเป็นทรัพยากรที่อยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจและต่างตอบแทนกัน ซึ่งนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมการที่มีปฏิบัติการหรือกิจกรรมร่วมกัน (Collective Action) เพื่อสร้างคุณค่าใหม่ร่วมกันได้

จากสถานการณ์ต่าง ๆ ของโลกทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตดังที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับข้อเสนอของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบุว่า ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ โดยใช้ “ทุนสังคม” ภายในประเทศที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถรองรับผลกระทบได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เป็นสถาบันหลัก เป็นแบบอย่างการดำเนินชีวิตของสังคมด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เชื่อมโยงคนในชาติให้เกาะเกี่ยวกันอย่างเหนียวแน่น นอกจากนี้ ชุมชนท้องถิ่นยังเป็นรากฐานที่สำคัญของประเทศ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาตาม

หลักเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง ช่วยให้เศรษฐกิจสังคมและทรัพยากรธรรมชาติเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนได้^{๑๔}

๓.๑.๒ ความจำเป็นของแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๑) กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๑.๑) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมในสังคมไทย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบนี้ โดยกำหนด คุณธรรม หมายความว่า สิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์ เป็นความดีงาม เป็นมโนธรรม เป็นเครื่องประคับประคองใจให้เกลียดความชั่ว กลัวบาป ใฝ่ความดี เป็นเครื่องกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ เกิดจิตสำนึกที่ดีมีความสงบเย็นภายใน และเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังโดยเฉพาะเพื่อให้เกิดขึ้นและเหมาะสมกับความต้องการในสังคมไทย และ จริยธรรม หมายความว่า กรอบหรือแนวทางอันดีงามที่พึงปฏิบัติ ซึ่งกำหนดไว้สำหรับสังคมเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยงดงาม ความสงบร่มเย็นเป็นสุข ความรักสามัคคี ความอบอุ่น มั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิต

โดยกำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ” ทำหน้าที่เสนอแผนแม่บทการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทยต่อคณะรัฐมนตรี ให้ความเห็นเกี่ยวกับนโยบายแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรี ประสานนโยบายและแผนเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานของภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย รวมทั้งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย มีองค์ประกอบของคณะกรรมการโดยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่จัดทำแผนแม่บทการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทยเสนอคณะกรรมการส่งเสริม จัดทำและประสานแผนปฏิบัติการฯ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐและส่วนงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมและพัฒนาเครือข่าย และประสาน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผน ตลอดจนปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่คณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๑.๒) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติในปัจจุบัน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบนี้ โดยให้กรมการศาสนา ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

๑.๓) พระราชบัญญัติ มาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๕ มาตรฐานทางจริยธรรม คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย (๑) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ

^{๑๔} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๙). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔. สำนักนายกรัฐมนตรี. [สืบค้นเมื่อ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๔] จากเว็บไซต์ https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๒) ชื่อสัตย์ สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ (๓) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม (๔) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ (๕) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน (๖) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ และ (๗) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

อีกทั้งยังมีการกำหนดให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดทำประมวลจริยธรรมที่มีมาตรฐานจริยธรรมข้างต้นเป็นหลักสำคัญ สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในความรับผิดชอบ (มาตรา ๖) ให้มีคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรมคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.ม.จ.” มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ (มาตรา ๘) กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาจริยธรรมประจำหน่วยงานของรัฐ ในการนี้ อาจมอบหมายให้ส่วนงานที่มีหน้าที่และภารกิจในด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล หรือที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล หรือคณะกรรมการและกลุ่มงานจริยธรรมประจำหน่วยงานของรัฐที่มีอยู่แล้ว เป็นผู้รับผิดชอบก็ได้ (มาตรา ๑๙)

๒) ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแผนแม่บทการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทยต่อคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติ ประสานนโยบายและแผน เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานของภาคส่วนต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทย

กระทรวงวัฒนธรรมได้นำเสนอแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) โดยมีมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนแม่บทฯ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ (คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติได้ขยายเวลาบังคับใช้แผนแม่บทฯ ต่อไปอีก ๑ ปี จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕) โดยเป็นแผนส่งเสริมคุณธรรมฉบับแรกของประเทศไทย เพื่อให้หน่วยงานทุกภาคส่วนใช้เป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม โดยมีคณะอนุกรรมการในระดับนโยบายทำหน้าที่ขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ในด้านต่าง ๆ และคณะอนุกรรมการในระดับปฏิบัติการ คือ คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมทุกกระทรวง ทุกจังหวัด และกรุงเทพมหานคร ตลอดจนหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม บูรณาการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมเข้ากับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติภายในหน่วยงานและพื้นที่ และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

เพื่อให้การส่งเสริมคุณธรรมในระยะต่อไปเกิดความต่อเนื่อง คณะกรรมการฯ จึงได้ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ และวางแผนจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ตามมาตรา (๕) พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน อันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าวตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) จึงเป็นแผนระดับที่ ๓ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ และวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ เป็นแผนปฏิบัติการด้าน... การพัฒนาเชิงประเด็น (Issue-based) ที่ไม่ใช่การดำเนินการที่มีลักษณะของภารกิจปกติ แต่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากกว่า ๑ กระทรวงหรือเทียบเท่า หรือหน่วยงานขึ้นตรงต่อ/ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยต้องมีลักษณะเป็นแผนในเชิงปฏิบัติ (Action Plan) สำคัญของแผนอย่างน้อยตามองค์ประกอบและหลักเกณฑ์การจัดทำแผนปฏิบัติการที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนด มีช่วงเวลาของการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม ต้องมีผลผลิต ผลลัพธ์ ตลอดจนองค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนฯ ที่สอดคล้องกับเวลาของแผนแม่บทฯ ที่กำหนดเป็นห้วงละ ๕ ปี

๓.๑.๓ การประเมินแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔)

๑) ผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงานทุกภาคส่วน

คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติได้ดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ โดยใช้กลไกคณะกรรมการระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ในระดับจังหวัดและระดับกระทรวง ตลอดจนภาคีเครือข่ายในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ดำเนินงาน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ คือ

ด้านการสร้างความเข้าใจในการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ และการประชาสัมพันธ์ ด้วยการจัดทำหนังสือ จัดประชุมวิชาการ จัดงานประชุมเชิงปฏิบัติการ และจัดงาน “สมัชชาคุณธรรม ระดับภูมิภาค ๔ ภาค จัดโครงการประกวดสื่อ จัดทำป้ายรณรงค์คุณธรรม จัดทำหลักสูตรวิทยากรแกนนำให้กับ หน่วยงานทุกภาคส่วนเป็นงบประมาณบูรณาการของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตลอดจนการปรับปรุงและแก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

ด้านการร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ได้รับความร่วมมือจากทุกกระทรวง และทุกจังหวัด รวมทั้งหน่วยงานอิสระ ภาครัฐและเอกชน จัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ ส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน โดยมีหน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานประจำปีอย่างต่อเนื่องและเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมอบรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และการสนับสนุนกิจกรรมเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ด้านการส่งเสริมชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัดคุณธรรม ด้วยการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมทางศาสนา และวิถีวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางหลักในการดำเนินปลูกฝังให้ประชาชน ยึดมั่น ส่งผลให้เกิดชุมชนส่งเสริมคุณธรรม จำนวน ๑๕,๕๖๕ แห่ง และแต่งตั้งอนุกรรมการคัดเลือกชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัดคุณธรรม และสนับสนุนส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนใช้เกณฑ์ประเมิน ๙ ขั้นตอน เป็นเครื่องมือและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาองค์กร ชุมชน อำเภอ จังหวัดคุณธรรม และมีการประกาศ ยกย่องชุมชน องค์กร อำเภอและจังหวัดคุณธรรม

โดยการดำเนินงานในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้เกิดการปฏิบัติและการขับเคลื่อนคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมในทุกระดับ ทุกภาคส่วนที่สอดคล้องกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ใน ๕ ด้าน คือ (๑) ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน ในพื้นที่ จำนวน ๕๙๗ กิจกรรม จากการดำเนินงานของ ๗๑๒ หน่วยงาน เช่น จัดทำประกาศหรือมาตรการ หรือแนวทางปฏิบัติในการให้ความรู้ความเข้าใจและถือปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส (๒) ด้านความพอเพียง พอประมาณ ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ จำนวนกว่า ๑,๐๐๐ กิจกรรม จากการดำเนินงานของ ๕๖๖ หน่วยงาน เช่น กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนภายใต้แนวคิด “เที่ยวชุมชน ยลวิถี” จำนวน ๒๒๘ ชุมชน การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทย (Cultural Product Of Thailand : CPOT) การให้คำปรึกษาและจัดหาช่องทางจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก (๓) ด้านจิตอาสา การแบ่งปัน ช่วยเหลือสังคมช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) จำนวน ๑,๒๘๙ กิจกรรม จากการดำเนินงานของ ๙๕๗ หน่วยงาน เช่น ร่วมกับภาคีเครือข่ายใช้พลังบรรดาเดินโครงการ “ปันน้ำใจ คนไทยไม่ทิ้งกัน” มอบอุปกรณ์ทางการแพทย์เวชภัณฑ์ อาหารแก่โรงพยาบาลต่าง ๆ รวมถึงผู้ได้รับผลกระทบ (๔) ด้านศาสนา การปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของแต่ละศาสนา จำนวน ๖๒๐ กิจกรรม จากการดำเนินงานของ ๔๘๕ หน่วยงาน เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมเด็ก เยาวชน และประชาชนให้มีส่วนร่วมอนุรักษ์ สืบทอดศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ในรูปแบบออนไลน์มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ๔,๕๐๐,๐๐๐ คน และ (๕) ด้านวัฒนธรรม ประเพณี สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและกิจกรรมส่งเสริมความดีงามขององค์กร ชุมชน จำนวน ๕๕๙ กิจกรรม จากการดำเนินงานของ ๕๕๑ หน่วยงาน เช่น หน่วยงานต่าง ๆ จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

พระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ การจัดงานมหกรรมวัฒนธรรมเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาคแบบออนไลน์และออนไลน์ มีผู้เข้าร่วมจำนวน ๗๖,๐๐๐ คน ช่วยเหลือศิลปินและเครือข่าย ทางวัฒนธรรมที่ได้รับผลกระทบกว่า ๒,๐๐๐ คน สร้างรายได้ ๑๔.๗๘ ล้านบาท

ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนคุณธรรมของสังคมไทยข้างต้น เป็นผลจากความร่วมมือ ของทุกภาคส่วน ทั้งระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และประชาชนทุกหมู่เหล่าที่จะต้องช่วยกันสร้างสังคมไทย ก้าวข้ามภาวะวิกฤตสู่สังคมคุณธรรม

๒) ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงาน

กรมการศาสนาและศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดที่มีผลกระทบต่อการทำงาน รวมทั้งถอดบทเรียน ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์แผนแม่บทฯ^{๑๕} เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการ ปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการขับเคลื่อนและการดำเนินงานในแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ โดยใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสานเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ด้วยการรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนคุณธรรมระดับจังหวัดและอำเภอ จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด องค์กร ชุมชน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ ด้วยการวิเคราะห์ CIPP Model พบว่าในระดับจังหวัด ด้านบริบทที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมของจังหวัด (Context) อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยนำเข้าในการ ดำเนินการตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Input) อยู่ในระดับมาก กระบวนการหรือการดำเนินงาน ขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Process) อยู่ในระดับมากที่สุด ผลผลิตและการประเมินผล การดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Product) อยู่ในระดับมากที่สุด มีผลกระทบ และการนำไปใช้ขยายการดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Impact) อยู่ในระดับมากที่สุด ในระดับอำเภอ ด้านบริบทที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมของอำเภอ (Context) อยู่ในระดับมาก ปัจจัยนำเข้า ในการดำเนินการตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Input) อยู่ในระดับมาก กระบวนการ หรือ การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Process) อยู่ในระดับมาก มีผลผลิตและ การประเมินผล การดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Product) อยู่ในระดับมาก และผลกระทบ และการนำไปใช้ในการขยายการดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Impact) อยู่ในระดับมาก ในระดับหน่วยงาน/องค์กร มีปัจจัยนำเข้าในการดำเนินการตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Input) อยู่ในระดับมากที่สุด กระบวนการหรือการดำเนินงานขับเคลื่อน แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Process) อยู่ในระดับมาก มีผลสำเร็จของการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมในองค์กร/หน่วยงาน (Product) อยู่ในระดับมาก ในระดับชุมชน มีด้านปัจจัยนำเข้าในการดำเนินการตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Input) อยู่ในระดับมาก มีกระบวนการหรือการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Process) อยู่ในระดับมากที่สุด มีผลสำเร็จของการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมในชุมชน (Product) อยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า หน่วยงานมีผลการดำเนินงานตาม ๔ ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมในสังคมไทย มีการขับเคลื่อนและส่งเสริม คุณธรรมของชาติ และมีการส่งผ่านจากแผนแม่บทฯ สู่ นโยบายและยุทธศาสตร์ระดับกรม กอง จังหวัด อำเภอ หน่วยงาน/องค์กร และชุมชนตามลำดับ แนวตั้งจากบนลงล่าง Top-Down Approach แนวราบ Horizontal Approach และจากล่างขึ้นบน Bottom-Up มีการประสานภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม ร่วมกันอีกทั้งในระดับกระทรวง ทบวง กรมจังหวัด อำเภอ ซึ่งมีคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด

^{๑๕} กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (๒๕๖๔) . รายงานประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม แห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ฉบับสมบูรณ์. นครปฐม : เพชรเกษมพริ้นต์ติ้ง กรุป จำกัด.

เป็นผู้ให้นโยบายวางแผน ให้การสนับสนุนการดำเนินงานในระดับจังหวัด และทุกหน่วยงาน/องค์กร ทั้งภาครัฐ และเอกชน ที่เป็นเครือข่ายระดับจังหวัด มีแผน นโยบาย และโครงการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมในรูปปัจเจก และมีการประสานแผนนโยบาย และโครงการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่เป็นภาคีเครือข่าย **ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งในระบบการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมคุณธรรมให้เป็นเอกภาพ** ทุกหน่วยงาน/องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่เป็นเครือข่ายระดับภาคและจังหวัด มีระบบ กลไกการบริหารจัดการส่งเสริมคุณธรรมฯ ภายในหน่วยงานของตนในรูปแบบ Systematic Model และระบบ การบริหารจัดการทางวิชาการองค์ความรู้ การวิจัย การพัฒนามาตรฐานการส่งเสริมคุณธรรม มีหลักสูตร แต่ยังไม่มีเจ้าภาพหลัก และฐานข้อมูลยังไม่มีบูรณาการร่วมกัน ระบบติดตามประเมินผลการส่งเสริมคุณธรรมในมิติต่าง ๆ ยังไม่เชื่อมโยงทุกภาคส่วน ซึ่งการประเมินผลความสำเร็จโครงการยังเป็นรูปแบบ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการที่หน่วยงานวางแผนไว้ในแต่ละปี มีลักษณะเป็นปัจเจก ขาดการเชื่อมโยงมิติต่าง ๆ ของภาคีเครือข่ายทุกระดับชั้น และฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงผลการดำเนินงานของภาคี เครือข่ายที่เป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศไม่ปรากฏเด่นชัด งบประมาณ บุคลากร รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ ที่ดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ยังไม่มีเฉพาะกิจ งบประมาณแฝงอยู่ในงบประมาณประจำปีของกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด อำเภอ หน่วยงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ไม่มีการประเมินความคุ้มค่าของการใช้ งบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ทั้งแง่ของเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ **ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรม** มีภาคีเครือข่ายที่มาจากหน่วยงาน/องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน ระดับจังหวัด อำเภอ หน่วยงาน/องค์กร ชุมชน แต่ละหน่วยงานจะมีแผน นโยบายและโครงการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ทั้งในรูปปัจเจก และมีการประสานแผนนโยบาย และโครงการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ร่วมกับหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เป็นภาคีเครือข่าย มีความร่วมมือระหว่างผู้นำระดับจังหวัดและอำเภอ องค์กร/หน่วยงาน และชุมชน มีลักษณะที่หลากหลาย และแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละพื้นที่ และจำนวนของเครือข่ายขึ้นอยู่กับ จำนวนหน่วยงาน องค์กรที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ ความร่วมมือ มีการประเมินผลเป็นเชิงปริมาณ ส่วนการประเมินผล ความร่วมมือของเครือข่ายในเชิงคุณภาพยังไม่ปรากฏ และผู้นำทุกระดับเป็น Key person ที่ส่งผลต่อ การขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ความสำเร็จในการขับเคลื่อนของผู้นำขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถเฉพาะ บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ **ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแบบอย่าง ด้านคุณธรรมในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก** การเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมในประชาคมอาเซียน และประชาคมโลกในระดับจังหวัดและอำเภอ ยังไม่ปรากฏเด่นชัดเรื่องการเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก ส่วนมากเป็นการดำเนินงาน/โครงการเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นความร่วมมือในกิจกรรมและโครงการด้านคุณธรรมร่วมกัน เช่น งานประเพณีและวัฒนธรรมที่จังหวัดเลย จังหวัดเชียงราย จังหวัดสงขลา และจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น จึงยังไม่สามารถบรรลุผลตัวชี้วัดในยุทธศาสตร์นี้

ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดที่มีผลกระทบต่อการทำงาน พบว่า ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ยังประสบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน ด้านบริบทที่เอื้อต่อการ ส่งเสริมคุณธรรม (Context) ทั้งทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม ปัญหาด้านประสิทธิภาพของปัจจัยนำเข้า ในการดำเนินการตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Input) ได้แก่ ด้านศักยภาพและการปรับเปลี่ยน ของบุคลากร ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ปัญหาการถ่ายทอดนโยบายและยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ยังไม่ทั่วถึง ทุกภาคส่วน ปัญหาด้านกระบวนการหรือการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Process) ให้ไปสู่กระบวนการที่มีมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่มีปัญหาต่อการทำงานเป็นรูปธรรม และปัญหาด้านผลการ ดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Output/Outcome) ที่ยังมีสัดส่วนการดำเนินงาน ส่งเสริมคุณธรรมในบางด้านน้อย ได้แก่ วินัย สุจริต และยังไม่เป็นผลผลิตขนาดใหญ่ในภาพรวมของจังหวัด และอำเภอ รวมทั้งขาดตัวชี้วัดที่เป็นภาพขนาดใหญ่ของจังหวัด และอำเภอด้วย ระดับองค์กร/หน่วยงาน ยังประสบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของปัญหาด้านประสิทธิภาพของปัจจัยนำเข้าในการดำเนินการตามแผน แม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Input) ได้แก่ ปัญหาด้านความร่วมมือของผู้นำและโอกาสในการเป็นเครือข่าย

คุณธรรมขององค์กร/หน่วยงาน ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ปัญหาการถ่ายทอดนโยบายและยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติที่ยังไม่ทั่วถึง ปัญหาด้านกระบวนการหรือการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Process) ให้ไปสู่กระบวนการที่มีมาตรฐานและมีคุณภาพ ปัญหาด้านระบบบริหารจัดการด้านวิชาการที่เกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม ระดับชุมชน ยังประสบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของปัญหาด้านประสิทธิภาพของปัจจัยนำเข้าในการดำเนินการตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Input) ได้แก่ ปัญหาความร่วมมือของคนในชุมชน และการดึงศักยภาพด้านทุนทางวัฒนธรรม ความไม่เท่าเทียมด้านงบประมาณ ปัญหาการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ด้านการขยายภาคีเครือข่ายชุมชนต้นแบบ (Process)

ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงาน จากการวิเคราะห์ CIPP Model ข้อมูลเชิงปริมาณ ระดับจังหวัด ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ ด้านบริบทที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมของจังหวัด (Context) ด้านปัจจัยนำเข้าในการดำเนินการตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Input) และกระบวนการหรือการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Process) มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางถึงสูงมากกับผลผลิตและการประเมินผล การดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Product) ในระดับอำเภอ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ ด้านบริบทที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมของอำเภอ (Context) ด้านปัจจัยนำเข้าในการดำเนินการตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Input) กระบวนการหรือการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Process) มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงถึงสูงมากกับผลผลิตและการประเมินผล การดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Product) ในระดับองค์กร/หน่วยงาน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้าในการดำเนินการตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Input) กระบวนการหรือการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Process) มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงถึงสูงมากกับผลสำเร็จของการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม (Product) ในระดับชุมชน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้าในการดำเนินการตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Input) กระบวนการหรือการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Process) มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางถึงสูงมากกับผลสำเร็จของการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม (Product) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงาน จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของจังหวัดและอำเภอ ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ บุคลากรที่มีศักยภาพงบประมาณ ที่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ นโยบายและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม กระบวนการหรือการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ที่มีมาตรฐาน (Process) ระดับองค์กร/หน่วยงาน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ศักยภาพผู้นำ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ ประสิทธิภาพในการถ่ายทอดนโยบายและยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ มาตรฐานกระบวนการหรือการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Process) ระดับชุมชน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ทุนทางสังคม ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายและความร่วมมือของคนในชุมชน และการดึงศักยภาพด้านทุนทางวัฒนธรรม การบริหารจัดการงบประมาณ มาตรฐานกระบวนการ หรือการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (Process) และบริบทที่เหมาะสมในการขยายภาคีเครือข่ายชุมชนคุณธรรมต้นแบบ

กล่าวโดยสรุป **ความสำเร็จขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำ** การสนับสนุนเชิงโครงสร้าง และการบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ขณะที่**ปัญหาอุปสรรคคือการขาดงบประมาณ** ทำให้การดำเนินงานตามแผนแม่บทจึงต้องใช้งบเฉพาะกิจ เป็นโครงการเฉพาะที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากสำนักงานงบประมาณ เช่น งบวิจัย หรืองบประมาณในการแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งโครงการดังกล่าวส่วนมากอยู่ในพันธกิจของหน่วยงานนั้น ๆ อันเป็นปัญหาและอุปสรรคหลักที่แสดงข้อมูลอย่างชัดเจนในผลการประเมินตาม CIPP Model และการรับรู้ในวงกว้าง การทำงานตามลำดับขั้นของระบบราชการ การขาดบุคลากร ความร่วมมือของแต่ละหน่วยงาน และความซ้ำซ้อน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และกรอบแนวทางการกระบวนการขับเคลื่อนแผนแม่บท ส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติให้มีความเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ

(๑) สร้างความเชื่อมโยงในกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) กับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ และกำหนดให้ทุกกระทรวงเป็นหน่วยหลักในการขับเคลื่อน และกำหนดให้มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหรือส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม บรรลุไว้ จัดสรรงบประมาณเฉพาะกิจด้านการส่งเสริมคุณธรรมตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมการขับเคลื่อน หรือส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมระดับกระทรวง ในการขอตั้งงบประมาณประจำปีของแต่ละกระทรวงจากสำนักงบประมาณ

(๒) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรมในรูปแบบเครือข่ายดิจิทัล โดยมีกระทรวงวัฒนธรรมเป็นเจ้าภาพหลัก สร้างระบบติดตามประเมินผลให้ทุกภาคส่วนอย่าง เป็นรูปธรรม มีฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

(๓) กำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงด้านการบริหารจัดการด้านวิชาการ องค์ความรู้ การวิจัย การพัฒนามาตรฐานการส่งเสริมคุณธรรม และฐานข้อมูลสถิติ ระดับกระทรวง และภูมิภาค โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาทั้งส่วนกลางและภูมิภาค

(๔) ปรับปรุงมาตรฐานตัวชี้วัด (Key Performance Indicator) ให้เป็นรูปธรรม ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถตรวจสอบได้ มีหน่วยงานกลางในการรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการดำเนินการตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ โดยมีตัวชี้วัดกลาง และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับบริบทในภูมิภาคหรือท้องถิ่น พัฒนาหลักเกณฑ์แบบอย่างด้านคุณธรรมในระดับนานาชาติร่วมกับประชาคมอาเซียน เชิงระบบ (Systematic Model) และ ผลลัพธ์ (Product) หรือใช้ตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐานสากล ในการขับเคลื่อนและส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จ

(๕) ให้ความสำคัญและส่งเสริมการวางรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นสถาบันหลักในการเสริมสร้างคุณธรรมให้กับเยาวชนรุ่นใหม่

(๖) สร้างความเข้มแข็งในระบบการบริหารจัดการโดยการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการ ศักยภาพทางวิชาการ และพัฒนาบุคลากรผู้นำทุกระดับที่ทำหน้าที่ส่งเสริมคุณธรรม จัดให้มีระบบประเมินความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ทั้งแง่ของเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

(๗) ส่งเสริมการนำหลักศาสนา ศาสตร์พระราชา และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาในโครงการ/กิจกรรมที่ขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรมด้านความพอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา อย่างต่อเนื่อง และขยายผลจากจังหวัด อำเภอ องค์กร/หน่วยงาน ชุมชนต้นแบบเพื่อขยายผลสู่จังหวัด อำเภอ องค์กร/หน่วยงาน และชุมชน

๓.๒ สารสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

“...คุณธรรมซึ่งเป็นที่ตั้งของความรัก ความสามัคคี ที่ทำให้คนไทยเราสามารถร่วมมือร่วมใจกันรักษา และพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อกันไปได้ตลอดรอดฝั่ง ประการแรก คือ การที่ทุกคนคิด พูด ทำ ด้วยความเมตตา มุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน ประสานประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จผล ทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และแก่ประเทศชาติ ประการที่สาม คือ การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริต ในกฎกติกา และในระเบียบแบบแผน โดยเท่าเทียม เสมอกัน ประการที่สี่ คือ การที่ต่างคนต่างพยายามทำความดี ความเห็นของตนให้ถูกต้อง เทียบตรง และมั่นคงอยู่ในเหตุในผล หากความคิด จิตใจ และการประพฤติปฏิบัติที่ลงรอยเดียวกันในทางที่ดี ที่เจริญนี้ ยังมีพร้อมมูลในกาย ในใจของคนไทย ก็มั่นใจได้ว่า ประเทศชาติไทยจะดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไปได้...”

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
ความตอนหนึ่งในพระราชดำรัสในการเสด็จออกมหาสมาคมงานพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม วันศุกร์ที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙

“เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระปฐมบรมราชโองการในการออกมหาสมาคม
ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยมโหฬายศูรายพิมาน วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒

คุณธรรมเป็นคุณค่าพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ที่เป็นการทำความดี หรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นหรือสังคมส่วนรวม จึงเป็นเรื่องที่ปรากฏให้เห็นในพฤติกรรม/การกระทำของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่ทุกคนควรพยายามรักษาเพื่อดำรงคุณค่านี้ ด้วยการควบคุมความคิดและการกระทำให้อยู่ในกรอบของความดี ที่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม เป็นการฝึกฝนพัฒนาจนเป็นทักษะชีวิต (Soft Skills) ที่มีคุณธรรมเป็นองค์ประกอบ ก็จะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเป็นมนุษย์สมบูรณ์แบบ พร้อมทั้งความรู้ ทักษะ และคุณธรรม ปัจจัยที่ช่วยทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ขับเคลื่อนโลกสมัยใหม่เป็นปัจจัยผลักดันสำคัญให้เกิดการพลิกโฉมประเทศ และช่วยส่งผลดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF)^{๑๖} เห็นว่าทักษะชีวิตที่มีคุณธรรมเป็นองค์ประกอบ เป็นทักษะสำคัญที่ช่วยทำให้มนุษย์สามารถรับมือกับสถานการณ์โลกที่พลิกผันของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) และหุ่นยนต์ (Robot) ตลอดจนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทั้งเรื่องความจริงใจในพฤติกรรมหรือการแสดงออก (Credibility and Authenticity) จากการดำเนินชีวิตอย่างมีเข็มทิศคุณธรรม (Moral Compass) มีความคงเส้นคงวาและความน่าเชื่อถือ ตลอดจนมีคุณธรรมความซื่อตรง (Integrity) ความเห็นอกเห็นใจผู้รอบข้าง (Empathy) ความตระหนักต่อความสำคัญ/เร่งด่วน (Urgency) ต่อการแสดงออกดังกล่าว รวมถึงทักษะชีวิตอื่น ๆ ที่อยู่ในระบบคิดที่ทำให้เห็นความซับซ้อน

^{๑๖} World Economic Forum, WEF. (2019). 7 skills every leader needs in times of disruption [Internet] 2020. [cited 2020 Sep 20]; Available from: <https://www.weforum.org/agenda/2019/04/7-skills-every-leader-needs-in-times-of-disruption/>

ของโลกปัจจุบันจนสามารถมองไปข้างหน้าได้ การสื่อสาร (Communication) ในทิศทางเชิงบวก และนำสู่การสร้างความร่วมมือ (Collaboration) ทักษะชีวิต (Soft Skills) ดังกล่าวเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ช่วยให้บุคคลไม่เป็นเพียงแรงงาน ปัจจัยการผลิตในระบบเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับปัจจัยกายภาพที่ใช้ในการผลิตประเภทอื่น เช่น ที่ดิน อาคาร หรือเครื่องจักร เป็นต้น หากสามารถเป็นทุนมนุษย์ หรือทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเป็นมนุษย์สมบูรณ์แบบพร้อมทั้งความรู้ ทักษะ และคุณธรรม ปัจจัยที่ช่วยทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ขับเคลื่อนโลกสมัยใหม่ และเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญให้เกิดการพลิกโฉมประเทศ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในช่วงระยะเวลา ๕ ปี ข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ จึงได้นำหลักธรรมในทุกศาสนาที่ต่างสอนให้มนุษย์ทุกคนเป็นคนดี มีคุณธรรม ในการรักษาสืบสานวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทยที่งดงาม พร้อมทั้งน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดเป็นคุณธรรมที่พึงประสงค์สำหรับสังคมไทยเพื่อนำสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ อันเป็นแผนสืบเนื่องจากแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ ประกอบด้วย “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู” ซึ่งครอบคลุมความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ขยายความได้ดังต่อไปนี้

พอเพียง: เป็นคำที่มาจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง เป็นหลักในการดำรงชีวิตอย่างพอประมาณ ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น สังคม และสิ่งแวดล้อม มีเหตุผล ใช้อุบายอย่างรอบคอบและรอบด้าน และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้อาจรอดพ้นจากวิกฤตภัยต่าง ๆ ได้

วินัย: ปฏิบัติตนตามกติกาจรรยาบรรณวิชาชีพ ขององค์กรและสังคม ตามหน้าที่พลเมืองดี และเคารพกฎหมาย ตลอดจนป้องกันและรับผิดชอบผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

สุจริต: มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ยึดมั่น ยืนหยัดในการรักษาความจริง ความถูกต้องและเป็นธรรม ไม่สนับสนุน ไม่ร่วมมือ ไม่ยินยอมพร้อมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

จิตอาสา: การให้และเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อสรรพสิ่งทั้งหลาย เพื่อประโยชน์สุขแก่พวกเขาเหล่านั้นและของสังคม

กตัญญู: สำนึกขอบคุณและแสดงออกถึงความกตัญญูต่อแผ่นดินเกิด ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สถาบันองค์กร และผู้มีพระคุณ นับตั้งแต่ บิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ เป็นต้น ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งของ อาจเป็นการกระทำหรือความจริงใจ บนหลักพื้นฐานของความถูกต้องดีงาม

การส่งเสริมคุณธรรมถึงแม้จะสามารถส่งเสริมหรือสร้างให้เกิดขึ้นได้ในระดับปัจเจกบุคคลหรือมนุษย์แต่ละคนโดยตรง แต่หากจะให้เกิดการพลิกโฉมทางสังคมจะต้องส่งเสริมให้เกิดกระบวนการทางสังคม โดยการกล่อมเกลาก่อนทางสังคมควรเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคนตามพระราชดำรัสของพระบรมชนกชาติเปตรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร “**ระเบิดจากข้างใน**” และหลีกเลี่ยงการสั่งการจากระดับบนสู่ล่าง (Top-Down) รวมถึงการดำเนินงานให้เป็นแนวทางเดียวกัน ก่อให้เกิดกลไกหรือระบบสังคม ทั้งกระบวนการบ่มเพาะภายในจิตใจในทุกช่วงวัยของมนุษย์นับตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดา การปลูกฝังเรียนรู้ในระบบครอบครัวและระบบการศึกษา ที่ไม่ได้เป็นระบบการเรียนรู้ด้วยการถ่ายทอดจากผู้สอนสู่ผู้เรียนอันเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียว แต่เป็นการเรียนรู้ร่วมกันเป็นปฏิสัมพันธ์หรือความสัมพันธ์หลายทิศทาง เป็นกิจกรรมการปฏิบัติของผู้เรียนรู้ได้มาร่วมกันสะท้อนการมีคุณธรรม จนเป็นการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Direct Learning) รวมทั้งการฝึกฝนและพัฒนาต่อเนื่องในระบบการทำงาน การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกที่สะท้อนการมีคุณธรรมในระดับบุคคล จากการปรับเปลี่ยนวิถีคิด กรอบคิด หรือค่านิยม หรือการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับปัจเจกบุคคล เป็นระบบคิดที่ไม่เพียงการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์หรือคิดเป็น ยังรวมการคิดถึงคุณค่าและความหมายของการดำรงอยู่ของชีวิตของมนุษย์ ซึ่งสะท้อนโดยคุณธรรมที่แสดงออกจากพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของเขา เมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นสังคม นับตั้งแต่สังคมหน่วยที่เล็กที่สุด คือ ครอบครัว หรือขยายใหญ่ขึ้นเป็นหน่วยงาน/องค์กร ตลอดจนชุมชน ก็ควรมีการพัฒนา

ระบบและการเสริมสร้างขีดความสามารถของกลไกเพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม เป็นกลไกทางสังคมที่คอยกำกับ/เตือนสติปัจเจกบุคคลให้ตระหนักหรือระมัดระวังการแสดงออกในพฤติกรรม ไม่เป็นเพียงการแสดงออกถึงการมีคุณธรรมเฉพาะบุคคลหรือบางคน แต่เป็นปกติการร่วมในสังคม ก่อให้เกิดเป็นกระแสหรือพฤติกรรมของคนในสังคมที่แสดงออกร่วมกัน (Collective Behavior) เป็นการสร้างกลไกร่วมขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมให้เกิดขึ้น ทำให้เกิดการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีคุณธรรมได้อย่างเป็นระบบที่มีความยั่งยืนและสำคัญทั้งสามกระบวนการข้างต้น ยังเป็นการดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมในลักษณะคู่ขนานอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต สามารถสร้างความร่วมมือภายในสังคมในการแก้ปัญหาวิกฤติและเหตุการณ์พลิกผันต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญในปัจจุบันและอาจเกิดขึ้นในอนาคต

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เป็นแผนการพัฒนาเชิงประเด็น ซึ่งเป็นแผนต่อเนื่องจากแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๕) โดยมีมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนแม่บทฯ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ นับเป็นแผนส่งเสริมคุณธรรมฉบับแรกของประเทศ ทำให้ “คุณธรรม” ได้ถูกนำไปพูด อภิปราย ถกเถียง และร่วมกันส่งเสริมจากทุกภาคส่วนที่ต่างเห็นคุณค่าและความสำคัญ การส่งเสริมคุณธรรมจึงเป็น**ประเด็นการพัฒนา**ของแผนปฏิบัติการฯ ให้นำหน่วยงานทุกภาคส่วนร่วมขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมอย่างต่อเนื่องจากแผนแม่บทฯ ให้**เกิดการพัฒนารูปแบบที่สมบูรณ์ครบทุกมิติ** ทุกช่วงวัย เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และ**สร้างสังคมไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ** เข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน และนำพลังบวกมาร่วมมือแก้ปัญหาวิกฤติและเหตุการณ์พลิกผันต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญในปัจจุบันและอาจเกิดขึ้นในอนาคต แผนปฏิบัติการฯ นี้ จึงเป็นการถ่ายทอดเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยมทางวัฒนธรรมเป็นหลัก^{๑๗} และบางส่วนของประเด็นที่ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ (๓) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๔) และประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (๖) เพื่อให้ทุกภาคส่วนร่วมดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมให้เป็นคุณค่าหลักและนำการพัฒนา พร้อมไปกับการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมีหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม เป็นหลักนำทางและหลักคิดในการดำรงชีวิตและการพัฒนาให้ปรากฏชัดเป็นรูปธรรมในสังคมไทย

๓.๒.๑ วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) นอกจากเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแปลงแนวทางการพัฒนาของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๑๐) ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมทางวัฒนธรรมเป็นหลัก (๑๑) ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (๑๕) ประเด็นพลังทางสังคม และ (๒๑) ประเด็นต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ผลักดันไปสู่การปฏิบัติและบริหารการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ

^{๑๗} เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในภาพรวมและเป้าหมายแต่ละด้าน รวมถึงแผนย่อย และแนวทางการพัฒนาเป็นไปตามที่กำหนดในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๑๐) ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมทางวัฒนธรรมเป็นหลัก และบางส่วนของ (๑๑) ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (๑๕) ประเด็นพลังทางสังคม ตลอดจน (๒๑) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานได้จัดทำ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒

- ๑) เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/ การทำความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย
- ๒) เพื่อให้ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาครัฐ พัฒนาระบบและการเสริมสร้างขีดความสามารถของกลไกเพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม
- ๓) เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพคน และองค์กรเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม

๓.๒.๒ เป้าหมายและตัวชี้วัด

คนไทยมีพฤติกรรมที่สะท้อนการมีคุณธรรมเพิ่มมากขึ้น มุ่งสู่สังคมคุณธรรมที่คนไทยอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ ภายใต้หลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม มีคุณธรรมเป็นคุณค่าหลักนำการพัฒนา ให้คนไทยทุกช่วงวัย ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐานและสมดุลทั้งด้าน สติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม มีจิตวิญญาณที่ดี เข้าใจในการปฏิบัติตน ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดีขึ้น มีการดำรงชีวิต วิถีชุมชน และการดำเนินงานของหน่วยงาน/องค์กร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาศิการพัฒนามีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณธรรมเพื่อพัฒนาสังคมเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความร่วมมือแก้ไขวิกฤตสิ่งแวดล้อมและเหตุการณ์พลิกผันอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เป็นแผนปฏิบัติการที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติโดยตรง โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ ค่าเป้าหมาย คือ

๑) เป้าหมาย

คนไทยมีพฤติกรรมที่สะท้อนการมีคุณธรรมเพิ่มขึ้น มุ่งสู่สังคมคุณธรรมที่คนไทยอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ ภายใต้หลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม และประเทศไทยปลอดทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒) ค่าเป้าหมาย

- (๑) ดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู” เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ จากข้อมูลปีฐาน คือ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นค่าตั้งต้น (Baseline)
- (๒) หน่วยงานภาครัฐน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงาน มีค่า ITA เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ จากข้อมูลปีฐาน คือ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นค่าตั้งต้น (Baseline)

๓) ตัวชี้วัด

- (๑) ดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู”
โดยดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ เป็นตัวชี้วัดที่ถ่ายทอดจากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ซึ่งได้มีการพัฒนาเครื่องมือและสำรวจสถานการณ์คุณธรรมด้วยตัวชี้วัดคุณธรรม ๕ ประการ ใน ๖ ภูมิภาค โดยศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)^{๑๘} ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕
- (๒) หน่วยงานภาครัฐน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานมีค่า ITA เพิ่มขึ้น

^{๑๘} ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) . (๒๕๖๔). การพัฒนาเครื่องมือและสำรวจสถานการณ์คุณธรรมด้วยตัวชี้วัดคุณธรรม ๕ ประการ ใน ๖ ภูมิภาค. รายงาน.

๓.๒.๓ แนวทางการดำเนินการ/พัฒนา

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) มีแนวทางการดำเนินการ/พัฒนา สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของแผนระดับ ๒ ที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายเดียวกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (๑๐) การปรับเปลี่ยนค่านิยมทางวัฒนธรรม การดำเนินการของแผนปฏิบัติการฯ ในภาพรวม ได้กำหนดแผนย่อย ๓ แผนย่อยเพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการฯ และสามารถส่งผลไปสู่ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว โดยมุ่งเน้นบทบาทของผู้นำองค์กร/ชุมชนเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรม และสนับสนุนกิจกรรม ประกอบด้วย

แผนย่อย ๑ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/การทำความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

แผนย่อย ๒ การพัฒนาระบบและการเสริมสร้างขีดความสามารถของกลไกเพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม

แผนย่อย ๓ การส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพคนและองค์กรเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม

ดังแสดงภาพความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) กับแผน ๓ ระดับ ในภาพที่ ๕

ความสอดคล้องกับแผนระดับที่ 1 - 3 ของแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

ยุทธศาสตร์ชาติ	3. การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	4. การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	6. การปรับสมดุลและพัฒนาาระบบบริหารจัดการภาครัฐ	
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	ประเด็นที่ 10 การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม	ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	ประเด็นที่ 15 พลังทางสังคม	
เป้าหมาย	คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และมีความรักและภูมิใจในความเป็นไทยมากขึ้น นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต สังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศมากขึ้น	คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้มีคุณธรรมและทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ใฝ่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น	ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย	ดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ ประกอบด้วย ความพอเพียง ความมีวินัย รับผิดชอบ ความกตัญญูรู้คุณ ความซื่อสัตย์สุจริต และจิตสาธารณะ	ดัชนีการพัฒนามนุษย์	มิติด้านโอกาสของดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคม	ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย (อันดับ/คะแนน)
ปี 66 - 70	เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 จากปีฐาน ปี 2565	ค่าคะแนน 0.82	เพิ่มร้อยละ 10	1 ใน 43/ไม่ต่ำกว่า 57 คะแนน
ปี 71 - 75	เพิ่มร้อยละ 15 จากปีฐาน	ค่าคะแนน 0.85	เพิ่มร้อยละ 10	1 ใน 72/ไม่ต่ำกว่า 62 คะแนน
ปี 76 - 80	เพิ่มร้อยละ 20 จากปีฐาน	ค่าคะแนนมากกว่า 0.85	เพิ่มร้อยละ 10	1 ใน 20/ไม่ต่ำกว่า 73 คะแนน

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

เป้าหมาย	คนไทยมีพฤติกรรมที่สะท้อนการมีคุณธรรมเพิ่มขึ้น มุ่งสู่สังคมคุณธรรมที่คนไทยอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี ภายใต้หลักธรรมทางศาสนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม และประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ						
ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย	ดัชนีคุณธรรม 5 ประการ “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา และกตัญญู” เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ภายในปี พ.ศ. 2570 จากข้อมูลปีฐาน (พ.ศ. 2565)			หน่วยงานภาครัฐน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงาน มีค่า ITA เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ภายในปี พ.ศ. 2570 จากข้อมูลปีฐาน (พ.ศ. 2565)			
แผนย่อย	1. การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/การทำความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย		2. การพัฒนาระบบและการเสริมสร้างขีดความสามารถของกลไกเพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม		3. การส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพคนและองค์กรเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม		
เป้าหมายแผนย่อย	ประชากรมีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรม	จำนวนองค์กรเครือข่ายทางสังคมที่มีขีดความสามารถในการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทยเพิ่มขึ้น	จำนวนองค์กรเครือข่ายที่ร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะ	จำนวนองค์กรเครือข่ายทางสังคมที่มีการพัฒนาระบบเครดิตทางสังคมเพื่อรองรับการส่งเสริมคุณธรรม	จำนวนหน่วยงานภาครัฐมีค่า ITA ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน	ทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย	จำนวนคนที่ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตจากการส่งเสริมคุณธรรมขององค์กรเครือข่ายเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย	เพิ่มขึ้น (ร้อยละต่อปี) จากปีฐาน ปี 2565	เพิ่มขึ้น จากปีฐาน ปี 2565	เพิ่มขึ้น (ร้อยละต่อปี) จากปีฐาน ปี 2565	เพิ่มขึ้น จากปีฐาน ปี 2566	เพิ่มขึ้น จากปีฐาน ปี 2565	เพิ่มขึ้น จากปีฐาน ปี 2565	เพิ่มขึ้น (ร้อยละต่อปี) จากปีฐาน ปี 2566
ปี 66 - 70	ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 10	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5	ร้อยละ 5
ปี 71 - 75	ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 10	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5	ร้อยละ 5
ปี 76 - 80	ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 10	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5	ร้อยละ 5

โดยมีเป้าหมาย/ตัวชี้วัดแผนย่อย (ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์) แนวทางการพัฒนา และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการของแต่ละแผนย่อย ดังนี้

๓.๒.๓.๑ แผนย่อยที่ ๑ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/การทำหน้าที่ที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/ความดี ตลอดจนการปรับเปลี่ยนวิถีคิด กรอบคิด หรือค่านิยมและพฤติกรรมของคนในสังคม ที่ช่วยให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมสร้างในแผนย่อย ๑ ครอบคลุมถึง

- พื้นที่ทางกายภาพที่เป็นคุณภาพชีวิต นับตั้งแต่สภาพแวดล้อม ดิน น้ำ อากาศ ที่เกื้อกูลต่อชีวิต ธรรมชาติรื่นรมย์ มีแหล่งอาหารที่เพียงพอและมีคุณภาพเกื้อกูลต่อสุขภาพ รวมถึงอาคารสถานที่ที่มั่นคง ปลอดภัย และเป็นพื้นที่ทางกายภาพที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม

- พื้นที่ทางสังคม เป็นพื้นที่ของการปฏิสัมพันธ์ การปฏิบัติตนเพื่อสะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรม ทั้งที่เป็นข้อตกลงภายในครอบครัวและ/หรือชุมชน มาตรการ/นโยบาย/เจตนารมณ์ของหน่วยงาน และจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ตลอดจนพื้นที่สื่อสร้างสรรค์ ทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อออนไลน์ เป็นการสร้างประสบการณ์ร่วมจากการดำเนินการตามข้อตกลงหรือทำกิจกรรม ทำให้เกิดความรับรู้เข้าใจ และเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต

- กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมหรือการทำหน้าที่ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรมของตน ทั้งที่เป็นกิจกรรมภายในหน่วยงาน เช่น การประหยัดพลังงาน และทรัพยากร การจัดการขยะต้นทางและ Zero Waste การสร้างพื้นที่สีเขียว ปลูกป่า และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การแสดงออกและส่งต่อคุณค่าของวันสำคัญต่าง ๆ ที่หน่วยงานเข้าร่วม การทำบุญเดือนเกิด และกิจกรรมจิตอาสาช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น ตลอดจนกิจกรรมสร้างสรรค์นอกหรือระหว่างหน่วยงาน เช่น โครงการครอบครัวอบอุ่น ค่ายเยาวชนสมานฉันท์ ค่ายเยาวชนคนดี การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

- กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมหรือการทำหน้าที่ ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และ/หรือเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงสู่การสร้างประโยชน์เพิ่มทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมจากชุมชนคุณธรรม เป็นต้น

๑) เป้าหมาย/ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ ระดับแนวทางการดำเนินการ/พัฒนา

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
เป้าหมายที่ ๑ ประชากรมีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น	จำนวนประชากรอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป มีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรม	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ต่อปี จากข้อมูลปีฐาน ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นค่าตั้งต้น (Baseline)
เป้าหมายที่ ๒ เครือข่ายทางสังคมที่มีขีดความสามารถในการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทยเพิ่มขึ้น	จำนวนเครือข่ายทางสังคมมีขีดความสามารถในการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ จากข้อมูลปีฐาน ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นค่าตั้งต้น (Baseline)

คำอธิบายตัวชี้วัด:

๑. ตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๑ ถ่ายทอดจากเป้าหมายและตัวชี้วัดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลและประเมินผลในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕^{๑๙} และจะรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นค่าตั้งต้น (Baseline) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นการประเมินผลจากการสำรวจความคิดเห็นประชากร ในช่วงอายุระหว่าง ๑๓ - ๖๐ ปี จากชุดคำถามที่เกี่ยวข้องกับการมีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีทัศนคติและค่านิยมที่มีจิตสาธารณะ และการประพฤติปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลจากกลไกระบบเครดิตสังคมในแผนย่อยที่ ๒ ที่ได้รับการพัฒนาในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗ มาเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อบรรลุค่าเป้าหมายในปีต่อมาได้อีกทางหนึ่ง

๒. ตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ เพื่อยกระดับคุณภาพขององค์กร ชุมชน อำเภอและจังหวัดคุณธรรม ไปสู่มาตรฐานด้านคุณธรรม ที่มีขีดความสามารถในการให้คำปรึกษา และการขยายผลองค์ความรู้ ในกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมต่อสังคมให้เกิดการแพร่หลาย โดยมีจำนวนชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัด ที่ได้รับการพัฒนาตนเองให้เป็นระดับส่งเสริมคุณธรรม ระดับคุณธรรม และระดับคุณธรรมต้นแบบ ตามเกณฑ์ การประเมิน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อเป็นค่าตั้งต้น (Baseline)

๒) แนวทางการพัฒนา มี ๖ แนวทาง และ ๑๐ ชุดโครงการเพื่อสนับสนุน การดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนย่อยที่ ๑

แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	ผู้รับผิดชอบ
แนวทางการพัฒนาที่ ๑ สร้างพื้นที่และสนับสนุน กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมหรือการทำความดี ทั้งการ สร้างหรือปรับปรุงพื้นที่กายภาพที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม และการสร้างพื้นที่สังคมให้เกิดข้อตกลงร่วมกันให้ คุณธรรมเป็นคุณค่าหลัก (Core Values) ของสังคม ในการดำเนินชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตั้งแต่ระดับ ครอบครัว จนถึงระดับภาพใหญ่ของพื้นที่ เช่น เมืองคุณธรรม หรือจังหวัดคุณธรรม (MORAL CITY) และการพัฒนา สังคมให้เข้มแข็ง ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนหน่วยงาน/ องค์กร ทุกภาคส่วน และการขับเคลื่อนชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัดคุณธรรม องค์กรคุณธรรม และโครงการคุณธรรม ตลอดจนการสร้างพื้นที่สื่อสร้างสรรค์ ทั้งสื่อกระแสหลัก และสื่อออนไลน์ เพื่อสร้างความรับรู้ ความเข้าใจ และเห็น คุณค่าของการปฏิบัติตนที่สะท้อนคุณธรรมในการดำเนิน ชีวิต รวมทั้งการขยายผลต้นแบบที่ดีที่มีการดำเนินการ อยู่แล้วเดิม ทั้งจากรูปแบบโรงเรียนคุณธรรม องค์กรธุรกิจ คุณธรรมตามแนวทาง ศ.เกียรติคุณ นพ.เกษม วัฒนชัย รวมทั้งรณรงค์ส่งเสริมความเป็นไทยในระดับท้องถิ่นและ ชุมชน ด้วยการนำคุณธรรมมาสร้างความร่วมมือกัน ใน ชุมชนเพื่อปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมภูมิปัญญาของ ชุมชน ตลอดจนการสร้างวิถีชีวิตพอเพียงในระดับชุมชน	(๑) ชุดโครงการสร้างเสริม สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ ส่งเสริมคุณธรรมบนฐานชีวิต วิถีใหม่	หน่วยงานทุกภาคส่วน
	(๒) ชุดโครงการพัฒนาชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม อาทิ โรงเรียนคุณธรรม ชุมชน คุณธรรมพลังบวร อำเภอ คุณธรรมและจังหวัดคุณธรรม	หน่วยงานทุกภาคส่วน
	(๓) ชุดโครงการพิพิธภัณฑ์ ในมิติด้านคุณธรรม	กระทรวงวัฒนธรรม/ สำนักงานพระพุทธ ศาสนาแห่งชาติ/ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

^{๑๙} กระทรวงวัฒนธรรม. (๒๕๖๕). การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕. สืบค้นเมื่อ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕, จาก https://www.m-culture.go.th/admindevelop/ewt_dl_link.php?nid=341

แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	ผู้รับผิดชอบ
<p>แนวทางการพัฒนาที่ ๒ ยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล ชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัด คุณธรรม ที่มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมที่ควรค่าแก่การยกย่อง เพื่อให้เป็นแบบอย่างทางสังคม</p>	(๑) ชุดโครงการค้นหา/คัดเลือก/ยกย่องเชิดชูบุคคลด้านการส่งเสริมคุณธรรม	หน่วยงานทุกภาคส่วน
	(๒) ชุดโครงการค้นหา/คัดเลือก/ยกย่องเชิดชูองค์กรด้านการส่งเสริมคุณธรรม	หน่วยงานทุกภาคส่วน
<p>แนวทางการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริมให้สถาบันศาสนาเป็นศูนย์กลางชุมชนและขับเคลื่อนคุณธรรมด้วยพลังบวร ๑ ชุมชน ๑ สถาบันศาสนา โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เชื่อมประสานพลังบวรในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น</p>	(๓) ชุดโครงการส่งเสริมสถาบันศาสนาเป็นศูนย์กลางชุมชนและขับเคลื่อนคุณธรรมด้วยพลังบวร (บ้าน-วัด/ศาสนสถาน-โรงเรียน/ราชการ)	กระทรวงมหาดไทย/กระทรวงวัฒนธรรม/สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
<p>แนวทางการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาขีดความสามารถของชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม สู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ด้วยการต่อยอดชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัดคุณธรรม สู่การสร้างผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมด้วยกระบวนการผลิตจำหน่ายอย่างมีคุณธรรมสนับสนุนเศรษฐกิจฐานราก สร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับชุมชน อันเป็นการสร้างประโยชน์เพิ่มทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม</p>	ชุดโครงการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม สู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม	สำนักนายกรัฐมนตรี/กระทรวงมหาดไทย/กระทรวงวัฒนธรรม/กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
<p>แนวทางการพัฒนาที่ ๕ ส่งเสริมการนำคุณธรรมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจากภัยธรรมชาติ และวิกฤติโรคอุบัติใหม่ ด้วยการนำคุณธรรม ๕ ประการมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและรับมือกับสถานะการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน มาสู่การปฏิบัติให้เป็นวิถีชีวิต เพื่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน</p>	(๑) ชุดโครงการส่งเสริมการนำคุณธรรมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	หน่วยงานทุกภาคส่วน
	(๒) ชุดโครงการส่งเสริมการนำคุณธรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจากภัยธรรมชาติ และวิกฤติโรคอุบัติใหม่	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>แนวทางการพัฒนาที่ ๖ สนับสนุนส่งเสริมกลไกของชุมชนให้มีระบบพี่เลี้ยง เพื่อสร้างพลังที่เข้มแข็งให้กับครอบครัวและชุมชน ให้เกิดรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันของเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่เป็นรูปธรรมยั่งยืน ด้วยการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนท้องถิ่น ให้มีทักษะการเป็นพี่เลี้ยง และนำไปสู่โมเดลครอบครัวพลังบวกในสังคมที่ไร้ความรุนแรง</p>	ชุดโครงการพัฒนาระบบพี่เลี้ยงชุมชน	กระทรวงมหาดไทย/กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์/กระทรวงวัฒนธรรม

๓) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการในแผนย่อยที่ ๑

การดำเนินงาน/การติดตามประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖	
๑) กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณบริหารจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม	กระทรวงมหาดไทย
๒) การส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันศาสนาในพื้นที่แสดงบทบาทเป็นศูนย์กลางชุมชนหรือสถาบันศาสนาของชุมชนและขับเคลื่อนพลังบวรในชุมชน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานเชื่อมประสานพลังบวร เช่น จัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม สมทบชุดโครงการ ชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม หรือกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมอื่น ๆ เป็นต้น	กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงวัฒนธรรม/ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
๓) การกำหนดให้มีการจัดสรรเวลาและพื้นที่ออกอากาศสื่อกระแสหลัก สื่อออนไลน์ และสื่อโฆษณาทุกรูปแบบ โดยนำเสนอตัวอย่างการมีคุณธรรม และ/หรือการประชาสัมพันธ์เผยแพร่โครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรม เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจ รวมทั้งการเห็นคุณค่าการแสดงออกในการมีคุณธรรม	สำนักงานคณะกรรมการ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ
๔) การนำโครงการของแผนย่อยที่ ๑ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ เข้าระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หลังการประกาศแผน	คณะกรรมการส่งเสริม คุณธรรมแห่งชาติ
๕) การนำโครงการ ภายใต้ชุดโครงการของแผนย่อยที่ ๑ ข้างต้น บรรจุในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ โครงการ
๖) ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ภายใต้ชุดโครงการของแผนย่อยที่ ๑ ข้างต้น	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ โครงการ
๗) รายงานผลการได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือสาเหตุที่ไม่ได้รับการจัดสรร และผลการดำเนินโครงการ ในรายงานผลการดำเนินงานปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ โครงการ/คณะอนุกรรมการ ส่งเสริมคุณธรรมทุกระดับ
๘) รายงานผลการดำเนินงานในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เฉพาะตัวชี้วัดที่ ๑	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ โครงการ
๙) จัดทำฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติหน้าที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำเข้าข้อมูลในระบบเครดิตสังคม (Social Credit) ต่อไป	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ โครงการ/คณะกรรมการ ส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
๑๐) กำกับติดตามการดำเนินงานกิจกรรมตามข้อ ๑) ถึงข้อ ๙) และรายงานผลประจำปีในภาพรวมต่อคณะรัฐมนตรีทราบ	คณะกรรมการส่งเสริม คุณธรรมแห่งชาติ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	
๑๑) ทบทวนผลการดำเนินการในกิจกรรมข้อ ๑) ถึงข้อ ๖) ของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อนำเสนอมาตรการหรือนโยบาย และโครงการ นำไปปรับปรุงแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ ให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี	คณะกรรมการส่งเสริม คุณธรรมแห่งชาติ

การดำเนินงาน/การติดตามประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
๑๒) การนำโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ ประจำปี ที่ได้รับการทบทวน เข้าระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) หลังการประกาศแผนฉบับปรับปรุง	คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
๑๓) การนำโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือ แผนปฏิบัติด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
๑๔) ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ภายใต้ชุดโครงการของแผนย่อยที่ ๑ ข้างต้น	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
๑๕) รายงานผลการได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือสาเหตุที่ไม่ได้รับการจัดสรร และผลการดำเนินโครงการ ในรายงานผลการดำเนินงานปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ/คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมทุกระดับ
๑๖) รายงานผลการดำเนินงานในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เฉพาะตัวชี้วัดที่ ๑	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
๑๗) จัดทำฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำเข้าข้อมูลในระบบเครดิตสังคม (Social Credit) ต่อไป	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ/คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
๑๘) กำกับติดตามการดำเนินงานกิจกรรมตามข้อ ๑๑) ถึงข้อ ๑๗) และรายงานผลประจำปีในภาพรวมต่อคณะรัฐมนตรีทราบ	คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐	
ดำเนินกิจกรรมตามวงรอบ ตั้งแต่ข้อ ๑) ถึงข้อ ๑๘) ในลักษณะนี้จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ทั้งการดำเนินการติดตามประเมินผลระดับกิจกรรม โครงการ และภาพรวม ตลอดจนการทบทวนแผนปฏิบัติการฯ ระยะที่ ๒ และการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณต่อมา	

๓.๒.๓.๒ แผนย่อยที่ ๒ การพัฒนาระบบและการเสริมสร้างขีดความสามารถของกลไกเพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม

การพัฒนาระบบและการเสริมสร้างขีดความสามารถของกลไกเพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม ที่ช่วยให้ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาครัฐ เข้ามาร่วมขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมในแผนย่อยที่ ๒ ครอบคลุมถึงกฎหมาย โครงการ มาตรการ และนโยบายภาครัฐ ที่เป็นกลไกกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจ ให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม ให้หน่วยงานภาครัฐน้อมนำหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ฝังงมในการบริหารองค์กร และสร้างภาคีเครือข่ายร่วมกันสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมด้วยการนำคุณธรรมมาแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคม

๑) เป้าหมาย/ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ ระดับแนวทางการดำเนินการ/พัฒนา

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
เป้าหมายที่ ๑ เครือข่าย/องค์กรที่ร่วมกัน ทำกิจกรรมสาธารณะเพิ่มขึ้น	จำนวนเครือข่าย/องค์กรจากทุกภาคส่วน ที่ร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะเพิ่มขึ้น เช่น การมีส่วนร่วมของเครือข่าย ภาคประชาชนในการติดตามและตรวจสอบ โครงการของรัฐ หรือตรวจสอบจริยธรรม ของผู้บริหารฝ่ายการเมือง เป็นต้น	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ต่อปี จากข้อมูลปีฐาน ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นค่าตั้งต้น (Baseline)
เป้าหมายที่ ๒ องค์กรเครือข่ายทางสังคมที่มีการ พัฒนาระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit) เพื่อรองรับการส่งเสริมคุณธรรม	จำนวนองค์กรเครือข่ายทางสังคมที่มีการพัฒนา ระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit) ที่เหมาะสม กับบริบทของสังคมไทยเพื่อรองรับการ ส่งเสริมคุณธรรมเพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ จากข้อมูลปีฐาน ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นค่าตั้งต้น (Baseline)
เป้าหมายที่ ๓ จำนวนหน่วยงานภาครัฐมีค่า ITA ผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้น	จำนวนหน่วยงานภาครัฐมีค่า ITA ผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ จากข้อมูลปีฐาน ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นค่าตั้งต้น (Baseline)

คำอธิบายตัวชี้วัด:

๑. ตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๑ เป็นตัวชี้วัดของเป้าหมายและตัวชี้วัด แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม คือดัชนีทุนทางสังคม โดยใช้จำนวนเครือข่าย/องค์กรจากทุกภาคส่วนที่ร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะเป็นตัวแทนดัชนีทุนทางสังคม โดยเป็นกิจกรรมที่ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมและสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคม อาทิ การรณรงค์ต่อต้านทุจริตหรือวันสำคัญต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็กิจกรรมที่องค์กรจัดขึ้นหรือมีส่วนร่วมกับกิจกรรมสาธารณะของหน่วยงานอื่น ๆ จากรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓^{๒๐} ได้รวบรวมข้อมูลพบว่ามีจำนวนองค์กรชุมชนที่ทำกิจกรรมสาธารณะ/ภาคธุรกิจเอกชนและเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนมีจำนวนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นตัวชี้วัดดังกล่าวสถานะบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับมากกว่าค่าเป้าหมาย

๒. ตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ ระบบเครดิตสังคมเป็นการให้คุณค่าต่อการทำความดีที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละองค์กร/พื้นที่ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้คุณค่าต่อการทำความดีต่อบุคคล/ชุมชน/องค์กรที่ทำความดีในรูปแบบตัวเงินและไม่มีตัวเงิน หรือผลตอบแทนอื่น ๆ ตลอดจนการยกย่องเชิดชู โดยมีหลักเกณฑ์และรูปแบบที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมที่ใช้ภายในองค์กร/ชุมชน อาทิ ยกย่องเชิดชูเกียรติ ธนาคารความคิด การให้เครดิตความคิดในการรับคนเข้าทำงาน ตัวชี้วัดเป้าหมายนี้ จึงเป็นตัวชี้วัดของการพัฒนาระบบ โดยนำข้อมูลจำนวนองค์กรเครือข่ายที่พัฒนาระบบในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ มาเป็นข้อมูลปีฐาน เพื่อเป็นค่าตั้งต้น (Baseline)

๓. ตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๓ หมายถึง หน่วยงานภาครัฐที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงาน หรือเกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน พร้อมทั้งหลักความรู้และคุณธรรมมาปฏิบัติงาน โดยมีแผนงาน/กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต มีค่า ITA ผ่านเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีจำนวนเพิ่มขึ้น

^{๒๐} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๔). รายงานสรุปผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓. สืบค้นเมื่อ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔, จาก http://nscr.nesdc.go.th/nscr_report/

๒) แนวทางการพัฒนา มี ๔ แนวทาง และ ๖ ชุดโครงการเพื่อสนับสนุน
การดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนย่อยที่ ๒

แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	ผู้รับผิดชอบ
<p>แนวทางการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในทุกช่วงวัยโดยนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ให้ เหมาะสมกับบริบททางสังคมไทย การศึกษาและพัฒนา กลไกระบบเครดิตสังคม (Social Credit) ให้เป็นเครื่องมือ หรือระบบแพลตฟอร์มในการนำเข้าสู่ข้อมูลการบันทึก การทำความดีของบุคคล ตั้งแต่ในเด็กปฐมวัยจนถึงผู้สูงอายุ เป็นฐานข้อมูลระบบคุณธรรมของสังคมไทย เพื่อเป็น กลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม การทำความดี และเชื่อมโยงทุกภาคส่วนในการเข้ามาหนุนเสริมและ สร้างประโยชน์สังคมร่วมกันจากระบบเครดิตสังคม</p>	ชุดโครงการพัฒนาระบบ เครดิตทางสังคมให้เป็น เครื่องมือเพื่อการส่งเสริม คุณธรรมในสังคมไทย	กระทรวงการพัฒนา สังคมและความ มั่นคงของมนุษย์/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>แนวทางการพัฒนาที่ ๒ สร้างกลไกเครือข่ายคุณธรรม และระบบการสนับสนุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายใน หรือระหว่างองค์กร/ชุมชน เพื่อสร้างสังคมคุณธรรม แห่งการให้และช่วยเหลือกันและกัน ด้วยการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งทุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนา ชุมชนสังคมจากภาคีเครือข่ายคุณธรรมในจังหวัดในทุก ระดับ ตั้งแต่ชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด อันเป็นการ ทำงานภายในหรือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน</p>	(๑) ชุดโครงการพัฒนาระบบ และการเสริมสร้างขีดความ สามารถของกลไกเพื่อการ ขับเคลื่อนและส่งเสริม คุณธรรมบนฐานชีวิตวิถีใหม่	กระทรวงการพัฒนา สังคมและความ มั่นคงของมนุษย์
	(๒) ชุดโครงการพัฒนา ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อ สร้างกลไกขับเคลื่อนจังหวัด คุณธรรมให้บรรลุเป้าหมาย	กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงวัฒนธรรม/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>แนวทางการพัฒนาที่ ๓ พัฒนากลไกให้หน่วยงาน ภาครัฐขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักธรรม ทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ วิถีวัฒนธรรมไทยที่งดงาม มีการจัดทำแผนที่เดินทาง (Road Map) โดยกำหนดระยะเวลา และเป้าหมาย ตลอดจน การประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยงาน ตลอดระยะเวลาของแผนที่เดินทางที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ หน่วยงานภาครัฐที่ได้รับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) นำกิจกรรม ที่ได้รับการประเมิน ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมสุจริต (Integrity Culture) และการปฏิบัติงานสุจริต (Work Integrity) ให้มีความสำคัญด้านคุณธรรมในระดับผู้นำ องค์กร อาทิ การแต่งตั้งกรรมการ หรือ ผู้บริหารใน องค์กรต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบในมิติ ด้านคุณธรรมมาใช้ในการพิจารณาด้วย โดยปฏิบัติอย่าง ต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรมาสู่สุจริต หรือความซื่อตรง</p>	(๑) ชุดโครงการขับเคลื่อนการ ส่งเสริมคุณธรรมตามหลักธรรม ทางศาสนา หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและวิถีวัฒนธรรม ไทยที่งดงามอย่างเป็นระบบของ หน่วยงานภาครัฐส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาคสู่องค์กรคุณธรรม	สำนักงาน คณะกรรมการ พัฒนาระบบราชการ
	(๒) ชุดโครงการขับเคลื่อนการ ส่งเสริมคุณธรรมตามหลัก ธรรมทางศาสนา หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถี วัฒนธรรมไทยที่งดงามอย่างเป็น ระบบขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นสู่องค์กรคุณธรรม	กระทรวงมหาดไทย

แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	ผู้รับผิดชอบ
<p>แนวทางการพัฒนาที่ ๔ เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรม ประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีเป้าหมายการพัฒนาด้านคุณธรรมที่ชัดเจน เป็นพลังในการพัฒนาด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการพัฒนากระบวนการสมัชชาคุณธรรม เชื่อมโยงเครือข่ายทางสังคมทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันส่งเสริมและขับเคลื่อนคุณธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาคและระดับชาติ บูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ทางสังคมด้วยมิติความดี ด้วยการส่งเสริมระบบเครือข่ายทางสังคมคุณธรรมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกันสร้างกลไกการมีส่วนร่วม การสื่อสารข้อมูลและการเผยแพร่รูปธรรมความสำเร็จของการขับเคลื่อนคุณธรรม โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วนในสังคมให้สามารถขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมในรูปแบบวิถีใหม่ได้อย่างยั่งยืน</p>	ชุดโครงการสมัชชาคุณธรรม ตลาดนัดคุณธรรม ตลาดนัด ความดี	กระทรวงวัฒนธรรม/ กระทรวงมหาดไทย

๓) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการในแผนย่อยที่ ๒

การดำเนินงาน/การติดตามประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖	
๑) พัฒนาระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit) ให้เป็นเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย อาทิ ธนาคารความดี นวัตกรรมสังคมแบบเปิดโดยภาครัฐ: “คนดีมีที่ยืน ความดีมีพื้นที่ในสังคม” เป็นต้น	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๒) จัดทำมาตรการ/แนวทางการส่งเสริมให้องค์กรภาครัฐปฏิบัติราชการบนพื้นฐานของหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทย ที่ดีงาม โดยนำแนวทางดังกล่าวเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายองค์กรภาครัฐให้เกิดการยกระดับการดำเนินงานชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัดคุณธรรม อย่างเป็นรูปธรรม	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ พัฒนาระบบราชการ
๓) การเชื่อมโยงเครื่องมือการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐจากผลงานวิจัย สู่ระบบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)	สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ
๔) การเชื่อมโยงเครื่องมือการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) จากชุดโครงการวิจัยเรื่องการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศไทย สู่ระบบการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สถ.-อปท.) (Local Performance Assessment (LPA) ประจำปี	กระทรวงมหาดไทย
๕) เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) และขยายบทบาทการดำเนินงานของ ศปท. ให้เป็นกลไกสำคัญขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมในกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กรคุณธรรมในภาครัฐ	สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือน

การดำเนินงาน/การติดตามประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
<p>๖) ขยายบทบาทของ “สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ” โดยสนับสนุนโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการให้เป็นหน่วยงานเทียบเท่าระดับสำนัก/กอง ตามกฎหมาย สังกัดกรมการศาสนา รวมทั้งจัดสรรอัตรากำลังเพื่อรองรับการขับเคลื่อน แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ตลอดจนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑</p>	<p>สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน/ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ</p>
<p>๗) การนำโครงการของแผนย่อยที่ ๒ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ เข้าระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หลังการประกาศแผน</p>	<p>คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ</p>
<p>๘) การนำโครงการภายใต้ชุดโครงการของแผนย่อยที่ ๒ ข้างต้น บรรจุในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ</p>	<p>หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ</p>
<p>๙) ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ภายใต้ชุดโครงการของแผนย่อยที่ ๒ ข้างต้น</p>	<p>หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ</p>
<p>๑๐) รายงานผลการได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือสาเหตุที่ไม่ได้รับการจัดสรร และผลการดำเนินโครงการ ในรายงานผลการดำเนินงานปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ</p>	<p>หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ/ คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมทุกระดับ</p>
<p>๑๑) รายงานผลการดำเนินงานในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เฉพาะตัวชี้วัดที่ ๑</p>	<p>หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ</p>
<p>๑๒) กำกับติดตามการดำเนินงานกิจกรรมตามข้อ ๑) ถึงข้อ ๑๑) และรายงานผลประจำปีในภาพรวมต่อคณะรัฐมนตรีทราบ</p>	<p>คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ</p>
<p>ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗</p>	
<p>๑๓) พัฒนาระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit) ให้เป็นเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย อาทิ ธนาคารความดี นวัตกรรมสังคมแบบเปิดโดยภาครัฐ: “คนดีมีที่ยืน ความดีมีพื้นที่ในสังคม” เป็นต้น</p> <p>- นำผลการพัฒนาระบบเครดิตสังคมในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ มาพัฒนาต่อเนื่องด้วยการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ในการทำหน้าที่ดูแลระบบเครดิตสังคมทั้งระบบ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามระเบียบการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ และการจัดสรรอัตรากำลังและงบประมาณ เพื่อดำเนินการดูแลระบบเครดิตสังคม (Social Credit) : ธนาคารความดี โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลบล็อกเชน (Block Chain) มาประยุกต์ให้ขยายทั่วทั้งประเทศ</p> <p>- การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดการขยายจำนวนผู้เข้ามาบันทึกข้อมูลและผู้สนับสนุน</p>	<p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>
<p>๑๔) การกำหนดให้หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมคุณธรรมจัดทำฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติหน้าที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรม และนำเข้าข้อมูลในระบบเครดิตสังคม (Social Credit)</p>	<p>หน่วยงานภาครัฐ</p>
<p>๑๕) ทบทวนผลการดำเนินการในกิจกรรมข้อ ๑) ถึงข้อ ๑๔) ร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อนำเสนอมาตรการหรือนโยบาย และโครงการ นำไปปรับปรุงแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ ให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี</p>	<p>คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ</p>

การดำเนินงาน/การติดตามประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
๑๖) การนำโครงการของแผนย่อยที่ ๒ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ ที่ได้รับการทบทวน เข้าระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) หลังการประกาศแผน	คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
๑๗) การนำโครงการภายใต้ชุดโครงการของแผนย่อยที่ ๒ ข้างต้น บรรจุในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือแผนปฏิบัติด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
๑๘) ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ภายใต้ชุดโครงการของแผนย่อยที่ ๒ ข้างต้น	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
๑๙) รายงานผลการได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือสาเหตุที่ไม่ได้รับการจัดสรร และผลการดำเนินโครงการ ในรายงานผลการดำเนินงานปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือแผนปฏิบัติด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ/คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมทุกระดับ
๒๐) รายงานผลการดำเนินงานในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เฉพาะตัวชี้วัดที่ ๑	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
๒๑) กำกับติดตามการดำเนินงานกิจกรรมตามข้อ ๑๓) ถึงข้อ ๒๐) และรายงานผลประจำปีในภาพรวมต่อคณะรัฐมนตรีทราบ	คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐	
ดำเนินกิจกรรมตามวงรอบ ตั้งแต่ข้อ ๑) ถึงข้อ ๒๑) ในลักษณะนี้จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ทั้งการดำเนินการติดตามประเมินผลระดับกิจกรรม โครงการ และภาพรวม ตลอดจนการทบทวนแผนปฏิบัติการฯ ระยะที่ ๒ และการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณต่อมา	

๓.๒.๓.๓ แผนย่อยที่ ๓ การส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพคน และองค์กรเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม

การส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพคนและองค์กรเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม ที่ช่วยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้และสนับสนุน ครอบคลุมถึง

- การจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และทุกระดับนับตั้งแต่การศึกษาปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา ของทุกภาคส่วน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒
- ระบบการจัดการความรู้ ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ภายในชุมชนหรือหน่วยงานของทุกภาคส่วน
- งานวิชาการ ทั้งที่เป็นระบบการจัดการความรู้ในภาพกว้างเพื่อเสริมศักยภาพการส่งเสริมคุณธรรม การวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมคุณธรรม ตลอดจนการเผยแพร่ ที่ช่วยให้ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาครัฐ เข้ามาช่วยขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมในแผนย่อยที่ ๓ ครอบคลุมถึงกฎหมาย โครงการ มาตรการ และนโยบายภาครัฐ ที่เป็นกลไกกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจ ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม ให้หน่วยงานภาครัฐนำร่องนำหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ฝังมิดในการบริหารองค์กร และสร้างภาคีเครือข่ายร่วมกันสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมด้วยการนำคุณธรรมมาแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคม

๑) เป้าหมาย/ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ ระดับแนวทางการดำเนินการ/พัฒนา

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
เป้าหมายที่ ๑ ทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทยเพิ่มขึ้น	ทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทยเพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ จากข้อมูลปีฐาน ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นค่าตั้งต้น (Baseline)
เป้าหมายที่ ๒ คนไทยได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตจากการส่งเสริมคุณธรรมขององค์กรเครือข่ายเพิ่มขึ้น	จำนวนคนที่ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตจากการส่งเสริมคุณธรรมขององค์กรเครือข่ายเพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ต่อปี จากข้อมูลปีฐาน ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นค่าตั้งต้น (Baseline)

คำอธิบายตัวชี้วัด:

๑. ตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๑ พัฒนาโดยศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) โดยใช้เครื่องมือแบบสำรวจต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งออกแบบโดย รศ.นพ. สุริยเดว ทรีปาตี และคณะ ประกอบด้วย ๕ พลัง คือ พลังตัวตน พลังครอบครัว พลังสร้างปัญญา พลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชน ผลการสำรวจ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕^{๒๑} พบว่า พลังตัวตน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ ๗๐.๒๓ และขณะที่พลังชุมชนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ร้อยละ ๔๗.๗๖ ซึ่งสะท้อนถึงพลังชุมชน หรือจิตสำนึกสาธารณะที่อ่อนแอลง

๒. ตัวชี้วัดเป้าหมายที่ ๒ การพัฒนาทักษะชีวิตในมิติด้านคุณธรรม อาทิ การฝึกอบรม การบรรยายให้ความรู้ เรื่องการส่งเสริมคุณธรรม การศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างวิทยากรกระบวนการ เพื่อให้สามารถนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต ปรับตัว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และพัฒนาเป็นบุคคล ชุมชน องค์กร ระดับต้นแบบ เนื่องจากจำนวนคนที่ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตจากการส่งเสริมคุณธรรมขององค์กรเครือข่ายเป็นข้อมูลใหม่ จึงต้องมีรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินโครงการในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นข้อมูลปีฐาน

๒) แนวทางการพัฒนา มี ๓ แนวทาง และ ๕ ชุดโครงการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนย่อยที่ ๓

แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	ผู้รับผิดชอบ
แนวทางการพัฒนาที่ ๑ กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับของหน่วยงานทุกภาคส่วน สะท้อนกระบวนการจัดการศึกษาที่บรรลุเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ด้วยการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของหลักสูตร และรายวิชา จัดรูปแบบการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เป็นการศึกษาเชิงรุก (Active Learning) ที่เป็นการเรียนรู้แบบโครงงานด้วยวิธีต่าง ๆ และการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ กำหนดให้คุณธรรมเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญ ด้วยการสอดแทรกการฝึกฝนในวิชาต่างๆ และ/หรือ มีรายวิชาเลือกโดยตรง ตลอดจนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สะท้อนการมีคุณธรรมและสร้างภาวะผู้นำ	ชุดโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีพฤติกรรมและทักษะชีวิตที่สะท้อนคุณธรรมจริยธรรม	กระทรวงศึกษาธิการ/ กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม/ กระทรวงวัฒนธรรม

^{๒๑} ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). ๒๕๖๕. รายงานสถานการณ์คุณธรรม ปี ๒๕๖๕ และประเด็นคุณธรรมสำหรับอนาคต.

แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	ผู้รับผิดชอบ
คุณธรรม (Moral Leadership) ให้กับผู้เรียน และจัดทำฐานข้อมูลผู้เรียนที่ได้รับการฝึกฝนทักษะและผ่านการเรียนรู้ในวิชาและ/หรือในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดังกล่าว		
แนวทางการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมให้เกิดระบบการจัดการความรู้ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในชุมชนหรือหน่วยงาน ในการทบทวน/ย้อนทวนตนเองด้วยเครื่องมือการทบทวนหลังการลงมือทำ (After Action Reviews) หรือ เรื่องเล่าเสริมพลัง (Story Telling) ในกิจกรรม/โครงการส่งเสริมคุณธรรมในทุกกระดับ ภายในชุมชนและหน่วยงาน/องค์กรภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อสร้างระบบการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเตือนสติให้เฝ้าระวังพฤติกรรมกระทำของบุคคลและผู้เกี่ยวข้อง พัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งในภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ให้มีขีดความสามารถในการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม ที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมและภูมิภาค ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรมในระดับชาติ และให้เป็นการกำลังสำคัญในการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมของสังคมไทย	(๑) ชุดโครงการเรียนรู้/ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณธรรมบนฐานชีวิตวิถีใหม่	หน่วยงานทุกภาคส่วน
	(๒) ชุดโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ให้มีขีดความสามารถในการส่งเสริม ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย	หน่วยงานทุกภาคส่วน
แนวทางการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริมงานวิชาการ งานวิจัยพัฒนา และเผยแพร่ระบบการจัดการความรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรม สํารวจ รวบรวม เรียบเรียงความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาสังคมด้วยคุณธรรม หรือนวัตกรรมความดีในสถานการณ์ทางสังคม เพื่อส่งเสริมและผลักดันไปสู่การปรับใช้หรือขยายผลความรู้เพื่อการส่งเสริมความดีและการแก้ไขปัญหาทางสังคมบนพื้นฐานด้านคุณธรรม การสำรวจดัชนีคุณธรรมเพื่อเฝ้าระวังสถานการณ์คุณธรรม (Moral Watch) มาตรฐานคุณธรรม งานวิจัยมุ่งเป้า หรืองานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมคุณธรรมในชุมชนด้วยการสร้างความร่วมมือภาคีทุกภาคส่วน พลังบวร ในการนำทุนทางสังคม และ/หรือทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างนวัตกรรมสังคมที่เป็นผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมจากชุมชนคุณธรรม หรือการแก้ปัญหาสังคม ทั้งในลักษณะโครงการวิจัยนำร่อง และโครงการการขยายผลการวิจัยนั้นในเวลาต่อมา	(๑) ชุดโครงการส่งเสริมงานวิชาการ งานวิจัย พัฒนา สํารวจ รวบรวม และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ	กระทรวงศึกษาธิการ/กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม/กระทรวงวัฒนธรรม/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	(๒) ชุดโครงการพัฒนาสื่อส่งเสริมคุณธรรมที่เหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม/สำนักงานกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

๓) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการในแผนย่อยที่ ๓

การดำเนินงาน/การติดตามประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖	
๑) การกำหนดให้สถานศึกษาของหน่วยงานทุกภาคส่วน (โดยเฉพาะภาครัฐ) สะท้อนกระบวนการและผลการจัดการศึกษาที่บรรลุเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทย	กระทรวงศึกษาธิการ/กระทรวงมหาดไทย/

การดำเนินงาน/การติดตามประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม/กระทรวงวัฒนธรรม
๒) การนำโครงการของแผนย่อยที่ ๓ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ เข้าระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หลังการประกาศแผน	คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
๓) การนำโครงการภายใต้ชุดโครงการของแผนย่อยที่ ๓ ข้างต้น บรรจุในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
๔) ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ภายใต้ชุดโครงการของแผนย่อยที่ ๓ ข้างต้น	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
๕) รายงานผลการได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือสาเหตุที่ไม่ได้รับการจัดสรร และผลการดำเนินโครงการ ในรายงานผลการดำเนินงานปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ/คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมทุกระดับ
๖) รายงานผลการดำเนินงานในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เฉพาะตัวชี้วัดที่ ๑	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
๗) กำกับติดตามการดำเนินงานกิจกรรมตามข้อ ๑) ถึงข้อ ๖) และรายงานผลประจำปีในภาพรวมต่อคณะรัฐมนตรีทราบ	คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	
๘) ทบทวนผลการดำเนินการในกิจกรรมข้อ ๑) ถึงข้อ ๖) ร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อนำเสนอมาตรการหรือนโยบาย และโครงการ นำไปปรับปรุงแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ ให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี	คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
๙) การนำโครงการของแผนย่อยที่ ๓ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ ที่ได้รับการทบทวน เข้าระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) หลังการประกาศแผน	คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
๑๐) การนำโครงการภายใต้ชุดโครงการของแผนย่อยที่ ๓ ข้างต้น บรรจุในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
๑๑) ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ภายใต้ชุดโครงการของแผนย่อยที่ ๓ ข้างต้น	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
๑๒) รายงานผลการได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือสาเหตุที่ไม่ได้รับการจัดสรร และผลการดำเนินโครงการ ในรายงานผลการดำเนินงานปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ/คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมทุกระดับ
๑๓) รายงานผลการดำเนินงานในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เฉพาะตัวชี้วัดที่ ๑	หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
๑๔) กำกับติดตามการดำเนินงานกิจกรรมตามข้อ ๘) ถึงข้อ ๑๓) และรายงานผลประจำปีในภาพรวมต่อคณะรัฐมนตรีทราบ	คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

การดำเนินงาน/การติดตามประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐	
ดำเนินกิจกรรมตามวงรอบ ตั้งแต่ข้อ ๑) ถึงข้อ ๑๔) ในลักษณะนี้จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ทั้งการดำเนินการ การติดตามประเมินผลระดับกิจกรรม โครงการ และภาพรวม ตลอดจนการทบทวนแผนปฏิบัติการฯ ระยะที่ ๒ และการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณต่อมา	

๓.๒.๔ โครงการสำคัญภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

การจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้ให้ความสำคัญกับความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายของแผนกับชุดโครงการที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยแต่ละชุดโครงการมีการจัดลำดับโครงการที่เป็นต้นทางหรือต้นน้ำ กลางทางหรือกลางน้ำ และปลายทางหรือปลายน้ำ และมีความเชื่อมโยงเป็นห่วงโซ่ที่นำไปสู่ผลลัพธ์หรือคุณค่าของการดำเนินงาน (Value Chain) ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำงานงบประมาณรายจ่ายบูรณาการของสำนักงบประมาณแนวทางและชุดโครงการที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลลัพธ์และค่าเป้าหมายของแผนย่อย และตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๔^{๒๒} เรื่องแนวทางการจัดทำงานงบประมาณปี ๒๕๖๖ ดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) แผนปฏิบัติราชการของกระทรวง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน นโยบายสำคัญของรัฐบาล รวมทั้งการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการจัดสรรงบประมาณ และให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพิ่มศักยภาพการถ่ายโอนภารกิจการจัดบริการสาธารณะ ลดความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ และประสิทธิผลการใช้จ่ายของ อปท.

โดยสรุปชุดโครงการสำคัญภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)^{๒๓} ในแต่ละแผนย่อย ตามแนวทางการพัฒนาดังนี้

ชื่อแผนย่อย	แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
แผนย่อยที่ ๑ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/ การทำความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย	แนวทางการพัฒนาที่ ๑ สร้างพื้นที่และสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมหรือการทำความดี	(๑) ชุดโครงการสร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมบนฐานชีวิตวิถีใหม่	หน่วยงานทุกภาคส่วน
		(๒) ชุดโครงการพัฒนาชุมชนองค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม	หน่วยงานทุกภาคส่วน
		(๓) ชุดโครงการพิพิธภัณฑน์ในมิติด้านคุณธรรม	กระทรวงวัฒนธรรม/สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	แนวทางการพัฒนาที่ ๒ ยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลและองค์กรด้านการส่งเสริมคุณธรรม	(๑) ชุดโครงการค้นหา/คัดเลือก/ยกย่องเชิดชูบุคคลด้านการส่งเสริมคุณธรรม	หน่วยงานทุกภาคส่วน
		(๒) ชุดโครงการค้นหา/คัดเลือก/ยกย่องเชิดชูองค์กรด้านการส่งเสริมคุณธรรม	หน่วยงานทุกภาคส่วน

^{๒๒} สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล. (๒๕๖๔). สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๔. สืบค้นเมื่อ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔, จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/47196>.

^{๒๓} รายละเอียดโครงการแนบท้ายแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) หน้า ๗๕ - ๒๓๕

ชื่อแผนย่อย	แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	แนวทางการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริมให้สถาบันศาสนา เป็นศูนย์กลางชุมชนและ ขับเคลื่อนคุณธรรม ด้วยพลังบวร	ชุดโครงการส่งเสริมสถาบัน ศาสนาเป็นศูนย์กลางชุมชน และขับเคลื่อนคุณธรรม ด้วยพลังบวร (บ้าน-วัด/ศาสน สถาน-โรงเรียน/ราชการ)	กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงวัฒนธรรม/ สำนักงานพระพุทธ ศาสนาแห่งชาติ
	แนวทางการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาขีดความสามารถของชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม สู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ด้วยผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม	ชุดโครงการพัฒนาขีดความ สามารถของชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม สู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ด้วยผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม	สำนักนายกรัฐมนตรี/ กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงวัฒนธรรม/ กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา
	แนวทางการพัฒนาที่ ๕ ส่งเสริมการนำคุณธรรม เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การป้องกันและแก้ไขปัญหา อันเกิดจากภัยธรรมชาติ และวิกฤติโรคอุบัติใหม่	(๑) ชุดโครงการส่งเสริมการ นำคุณธรรมเพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (๒) ชุดโครงการส่งเสริมการ นำคุณธรรมเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหาอันเกิดจากภัย ธรรมชาติ และวิกฤติโรคอุบัติใหม่	หน่วยงานทุกภาคส่วน สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	แนวทางการพัฒนาที่ ๖ สนับสนุนส่งเสริมกลไกของ ชุมชนให้มีระบบพี่เลี้ยง	ชุดโครงการพัฒนาระบบ พี่เลี้ยงชุมชน	กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์/ กระทรวงวัฒนธรรม
แผนย่อยที่ ๒ การพัฒนาระบบและ การเสริมสร้างขีดความ สามารถของกลไกเพื่อ การขับเคลื่อนและ ส่งเสริมคุณธรรม	แนวทางการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในทุกช่วงวัยโดยนำนวัตกรรม มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับ บริบททางสังคมไทย	ชุดโครงการพัฒนาระบบ เครดิตทางสังคมให้เป็น เครื่องมือเพื่อการส่งเสริม คุณธรรมในสังคมไทย	กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	แนวทางการพัฒนาที่ ๒ สร้างกลไกเครือข่ายคุณธรรม และระบบการสนับสนุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในหรือ ระหว่างองค์กร/ชุมชน เพื่อ สร้างสังคมคุณธรรมแห่งการ ให้และช่วยเหลือกันและกัน	(๑) ชุดโครงการพัฒนา ระบบและการเสริมสร้าง ขีดความสามารถของกลไก เพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริม คุณธรรมบนฐานชีวิตวิถีใหม่ (๒) ชุดโครงการพัฒนา ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสร้างกลไกขับเคลื่อน จังหวัดคุณธรรมให้บรรลุเป้าหมาย	กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงวัฒนธรรม/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	แนวทางการพัฒนาที่ ๓ พัฒนากลไกให้หน่วยงาน ภาครัฐขับเคลื่อนการส่งเสริม คุณธรรมตามหลักธรรมทาง	(๑) ชุดโครงการขับเคลื่อน การส่งเสริมคุณธรรมตาม หลักธรรมทางศาสนา หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ	สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาระบบราชการ

ชื่อแผนย่อย	แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	ศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดั่งาม	พอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดั่งามอย่างเป็นระบบของหน่วยงานภาครัฐ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สื่่องค์กรคุณธรรม (๒) ชุดโครงการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดั่งามอย่างเป็นระบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสื่่องค์กรคุณธรรม	กระทรวงมหาดไทย
	แนวทางการพัฒนาที่ ๔ เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรม	ชุดโครงการสมัชชาคุณธรรม ตลาดนัดคุณธรรม ตลาดนัดความดี	กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงวัฒนธรรม
แผนย่อยที่ ๓ การส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพคนและองค์กรเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม	แนวทางการพัฒนาที่ ๑ กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับของหน่วยงานทุกภาคส่วนสะท้อนกระบวนการจัดการศึกษาที่บรรลุเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต	ชุดโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีพฤติกรรมและทักษะชีวิตที่สะท้อนคุณธรรมจริยธรรม	กระทรวงศึกษาธิการ/ กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม/กระทรวงวัฒนธรรม
	แนวทางการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมให้เกิดระบบการจัดการความรู้ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในชุมชนหรือหน่วยงาน	(๑) ชุดโครงการเรียนรู้/ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณธรรมบนฐานชีวิตวิถีใหม่ (๒) ชุดโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนให้มีขีดความสามารถในการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย	หน่วยงานทุกภาคส่วน หน่วยงานทุกภาคส่วน
	แนวทางการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริมงานวิชาการ งานวิจัย พัฒนา และเผยแพร่ระบบ	(๑) ชุดโครงการส่งเสริมงานวิชาการ/งานวิจัย พัฒนาสำรวจ รวบรวมและเผยแพร่	กระทรวงศึกษาธิการ/กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม/

ชื่อแผนย่อย	แนวทางการพัฒนา	ชุดโครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	การจัดการความรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรม	องค์ความรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ	กระทรวงวัฒนธรรม/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		(๒) ชุดโครงการพัฒนาสื่อส่งเสริมคุณธรรมที่เหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม/ สำนักงานกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

๓.๒.๕ สรุปงบประมาณโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

งบประมาณโครงการสำคัญภายใต้แผนปฏิบัติการฯ รวมทั้งหมดจำนวน ๒๑ ชุดโครงการ ครอบคลุมแหล่งงบประมาณจากหน่วยงานทุกภาคส่วน และไม่ใช้งบประมาณ ประกอบด้วย

๑: แหล่งงบประมาณจากภาครัฐภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (แผนปฏิบัติการ)

๒: แหล่งงบประมาณจากโครงการบูรณาการในแผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านทุจริตและประพฤติมิชอบ หรือแผนอื่น ๆ (แผนอื่น)

๓: แหล่งงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้รับผิดชอบหลัก (ผู้รับผิดชอบหลัก)

๔: แหล่งงบประมาณจากภาคเอกชน (เอกชน)

๕: แหล่งงบประมาณจากภาคประชาสังคม (ประชาสังคม)

๖: เป็นกิจกรรมที่จัดโดยไม่ใช้งบประมาณ (ไม่ใช้)

โดยมีงบประมาณของแผนปฏิบัติการฯ ตามแหล่งงบประมาณ ในแต่ละปีงบประมาณ ดังนี้ เป็นโครงการที่มีรายละเอียดงบประมาณ (แนบท้ายเล่ม) และขอรับการจัดสรรภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ทั้ง ๓ แผนย่อย รวมปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ จำนวน ๓๔๔,๖๘๘,๕๐๐ บาท โดยแบ่งเป็น ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๗๘,๕๒๗,๒๐๐ บาท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๕๕,๐๑๙,๗๐๐ บาท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๖๔,๕๘๒,๗๐๐ บาท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ จำนวน ๖๙,๙๓๐,๗๐๐ บาท และปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ จำนวน ๗๖,๖๒๘,๒๐๐ บาท ดังตารางด้านล่าง คือ

๑. ภาพรวมงบประมาณของโครงการทั้ง ๓ แผนย่อย จำแนกตามแหล่งงบประมาณ

แหล่งงบประมาณ	จำนวนงบประมาณ (หน่วย: ล้านบาท) ปีงบประมาณ พ.ศ.					
	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
๑: แผนปฏิบัติการ	๗๘.๕๓	๕๕.๐๒	๖๔.๕๘	๖๙.๙๓	๗๖.๖๓	๓๔๔.๖๙
๒: แผนอื่น*	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
๓: ผู้รับผิดชอบหลัก*	๕๑๓.๗๑	๕๒๒.๔๘	๕๙๒.๖๘	๖๔๗.๒๕	๗๐๖.๑๖	๒,๙๘๒.๒๘
๔: เอกชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
๕: ประชาสังคม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
๖: ไม่ใช้	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐

หมายเหตุ : *ตัวเลขดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมงบประมาณทั้งหมดจากแหล่งงบประมาณ แผนอื่นๆ และผู้รับผิดชอบหลัก เนื่องจากข้อมูลไม่สมบูรณ์ (N/A) จึงไม่สามารถรวมงบประมาณทั้งหมดได้

หมายเหตุ : *ตัวเลขดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมงบประมาณทั้งหมดจากแหล่งงบประมาณ แผนอื่นๆ และผู้รับผิดชอบหลัก เนื่องจากข้อมูลไม่สมบูรณ์ (N/A) จึงไม่สามารถรวมงบประมาณทั้งหมดได้

๓.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการฯ ไปดำเนินการ (หน่วยงานระดับกรม หรือเทียบเท่าขึ้นไป)

๓.๓.๑ กลไกการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ที่ผ่านมา

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เป็นแผนปฏิบัติการที่ต่อเนื่องจากแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ทำหน้าที่เสนอแนะและให้ความเห็นแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย และหน้าที่อื่น ๆ เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมในสังคมไทย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ซึ่งมีอนุกรรมการจากผู้แทนหน่วยงานทุกภาคส่วน พิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย ในการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน มีคณะอนุกรรมการระดับนโยบาย จำนวน ๔ คณะ คือ

๑) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและผลักดันให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม

๒) คณะอนุกรรมการด้านวิชาการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย ทำหน้าที่ด้านวิชาการ จัดทำองค์ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม ทบทวนและปรับปรุงแผนแม่บทฯ รวมทั้งจัดทำแผนแม่บทฯ ระยะต่อไป

๓) คณะอนุกรรมการด้านการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการส่งเสริมคุณธรรมตามแผนแม่บทฯ ให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย

๔) คณะอนุกรรมการด้านการประเมินชุมชน องค์กร อำเภอและจังหวัดคุณธรรม ทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ประเมิน พิจารณาคัดเลือก ติดตามผลการดำเนินงานชุมชน องค์กร อำเภอและจังหวัดคุณธรรม เป็นกลไกขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ร่วมกับภาคีเครือข่ายในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

และมีคณะอนุกรรมการระดับปฏิบัติการ จำนวน ๓ คณะ คือ

๑) คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับกระทรวง ขับเคลื่อนแผนแม่บท และแผนปฏิบัติการฯ ระดับกระทรวง

๒) คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด ทำหน้าที่ขับเคลื่อนแผนแม่บท และแผนปฏิบัติการฯ ระดับจังหวัด

๓) คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมกรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่ขับเคลื่อนแผนแม่บท และแผนปฏิบัติการฯ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

โดยสรุปการดำเนินงานที่ผ่านมา คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการต่างทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย จากการประเมินผลการดำเนินงานที่พบว่ายังขาดการบูรณาการในการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติ ในภาพรวมระดับชาติ อีกทั้งยังขาดเจ้าภาพหลักหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการนำแผนฯ สู่การปฏิบัติ และขาดงบประมาณสนับสนุน ดังผลการประเมินแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ ในหัวข้อ ๓.๑.๓

๓.๓.๒ กลไกการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒

(พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก หรือผู้รับผิดชอบร่วม ในลักษณะบูรณาการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติโดยตรง สามารถนำแผนไปสู่การปฏิบัติและบริหารการดำเนินงานโครงการสำคัญ (Z) ภายใต้แผนปฏิบัติการฯ หัวข้อ ๓.๒.๔ ให้บรรลุผลสำเร็จ (บรรลุตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ตามค่าเป้าหมายที่กำหนด) ตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ และเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (Y) ประเด็น (๑๐) การปรับเปลี่ยนค่านิยมทางวัฒนธรรม (๑๑) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (๑๕) พลังทางสังคม และ (๒๑) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบตามประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ (X) ด้าน (๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (๔) การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และ (๖) การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ไปพร้อมกันภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการฯ ไปดำเนินการในภาพรวม ประกอบด้วย

๑) คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ โดยสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ นำโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เข้าระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหลังการประกาศแผนตามมติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งทำหน้าที่ในการประสาน กำกับ ดูแล ติดตาม เสนอแนะและให้ความเห็น ตลอดจนการสนับสนุนและให้ข้อเสนอทางวิชาการในการส่งเสริมคุณธรรม ร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ และทบทวน สรุปผลการดำเนินงาน และจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมประจำปีงบประมาณในแต่ละปี

๒) คณะอนุกรรมการระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ เป็นระบบกลไกบริหารขับเคลื่อนและการติดตามผลการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ในการนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างประสบผลสำเร็จ ทำหน้าที่ในการประสาน กำกับ ดูแล ติดตาม เสนอแนะและให้ความเห็น ตลอดจนการสนับสนุนและให้ข้อเสนอทางวิชาการระบบการส่งเสริมคุณธรรมต่อหน่วยงานของรัฐในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ และทบทวน สรุปผลการดำเนินงาน โดยมีสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานเชื่อมประสานการดำเนินงานของแต่ละคณะ

๓) หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการตามแผนย่อยที่ ๑ - ๓

- นำโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน พร้อมทั้งดำเนินโครงการหรือชุดโครงการหรือโครงการย่อย และรายงานผลการได้รับการจัดสรร หรือสาเหตุที่ไม่ได้รับการจัดสรร รวมทั้งสาเหตุที่ไม่สามารถดำเนินการกิจกรรมดังกล่าวได้

- รายงานผลการดำเนินโครงการในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เฉพาะตัวชี้วัดที่ ๑ ของแต่ละแผนย่อย

- รายงานผลการดำเนินงานในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และ/หรือแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม ประจำปีของหน่วยงาน เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับปฏิบัติการ (กระทรวง/จังหวัด/กรุงเทพมหานคร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) และรายงานต่อคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติรับทราบตามลำดับ

- จัดทำฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติหน้าที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรมเตรียมนำเข้าข้อมูลในระบบเครดิตสังคม (Social Credit) ซึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนาในแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการฯ ไปดำเนินการตามแผนย่อยที่ ๑ - ๓ ดังนี้

หน่วยงานรับผิดชอบ	แนวทางการดำเนินงาน	แผนย่อยที่		
		๑	๒	๓
๑. ส่วนราชการ ระดับกระทรวง	(๑) จัดทำและดำเนินการโครงการองค์กรคุณธรรม ของหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้ชุดโครงการพัฒนาชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัดคุณธรรม และสนับสนุนโครงการและกิจกรรม การส่งเสริมคุณธรรมของภาคีเครือข่าย โดยมีคณะอนุกรรมการ ส่งเสริมคุณธรรมระดับกระทรวง ทำหน้าที่กำกับดูแล ติดตาม เสนอแนะและให้ความเห็น	/		
	(๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้าน การทุจริต (ศปท.) ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงาน ด้วยการส่งเสริมคุณธรรมหน่วยงานทุกภาคส่วน		/	
๒. ส่วนราชการ ระดับกระทรวง/ หน่วยงานทุกภาคส่วน	(๑) จัดทำและดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริม สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมบนฐานชีวิตวิถีใหม่ ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมต่าง ๆ	/		
	(๒) จัดทำและดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบ และการเสริมสร้างขีดความสามารถของกลไกเพื่อการขับเคลื่อน และส่งเสริมคุณธรรมบนฐานชีวิตวิถีใหม่ ตลอดจนกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรมต่าง ๆ		/	
	(๓) จัดทำและดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม การเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพคนและองค์กรเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมบนฐานชีวิตวิถีใหม่ และกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมต่าง ๆ			/
๓. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์				
สำนักงานปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	พัฒนาระบบเครดิตทางสังคมให้เป็นเครื่องมือเพื่อการส่งเสริม คุณธรรมในสังคมไทย อาทิ ธนาคารความดี นวัตกรรมสังคม แบบเปิดโดยภาครัฐ: “คนดีมีที่ยืน ความดีมีพื้นที่ในสังคม” เป็นต้น		/	
๔. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม				
๔.๑ สำนักงานปลัด กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม	กำหนดให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของหน่วยงานทุกภาคส่วน สะท้อนกระบวนการและผลการจัดการศึกษาที่บรรลุเป้าหมาย เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา			/
๔.๒ สำนักงานการวิจัย แห่งชาติ	สนับสนุนงบประมาณการวิจัยและพัฒนาชุดโครงการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพัฒนาระบบการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	/	/	/

หน่วยงานรับผิดชอบ	แนวทางการดำเนินงาน	แผนย่อยที่		
		๑	๒	๓
๕. กระทรวงวัฒนธรรม				
๕.๑ สำนักงานปลัด กระทรวงวัฒนธรรม	(๑) ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามให้สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ร่วมกับกลไกภาคีเครือข่าย ในคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด บูรณาการ ร่วมกันขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม โดยมีคณะอนุกรรมการ ส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด ทำหน้าที่กำกับดูแล ติดตาม เสนอแนะและให้ความเห็น ดังนี้			
	(๑.๑) จัดทำและดำเนินการโครงการย่อยตามภูมิสังคม ภูมินิเวศ และภูมิวัฒนธรรมของแต่ละจังหวัด ในชุดโครงการที่เกี่ยวข้อง	/		
	(๑.๒) จัดทำและดำเนินการโครงการย่อยตามความพร้อมของ ภาคีเครือข่าย ของชุดโครงการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสร้างกลไกขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรมให้บรรลุเป้าหมาย		/	
	(๑.๓) จัดทำและดำเนินการโครงการย่อยของชุดโครงการหลักสูตร และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ			/
	(๒) บูรณาการกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของกระทรวงวัฒนธรรมในหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนโครงการ หรือกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจังหวัด โดยมีคณะอนุกรรมการ ส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล ติดตาม เสนอแนะและให้ความเห็น			/
๕.๒ กรมการศาสนา	ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันศาสนาในพื้นที่แสดงบทบาท เป็นศูนย์กลางชุมชนหรือสถาบันศาสนาของชุมชนและขับเคลื่อน พลังบวรในชุมชน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงาน เชื่อมประสานพลังบวร เช่น พิจารณาจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม สมทบชุดโครงการ ชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม หรือกิจกรรมส่งเสริม คุณธรรมอื่น ๆ เป็นต้น โดยมีกระทรวงมหาดไทยและสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานสนับสนุน	/		
๕.๓ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)	สนับสนุนงานวิชาการอันเป็นระบบการจัดการความรู้ในภาพกว้าง เพื่อเสริมหนุนกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม และ เสริมศักยภาพวิทยากรแกนนำเพื่อการส่งเสริมคุณธรรม ทั้งการวิจัยและพัฒนา ตลอดจนการเผยแพร่ รวมถึงการพัฒนา พื้นที่ต้นแบบร่วมกับเครือข่ายทางสังคม ที่สะท้อนให้เห็นตัวแบบ ครอบครัวคุณธรรม ชุมชนคุณธรรม องค์กรคุณธรรม อำเภอ คุณธรรม และจังหวัดคุณธรรม			/

หน่วยงานรับผิดชอบ	แนวทางการดำเนินงาน	แผนย่อยที่		
		๑	๒	๓
๖. กระทรวงมหาดไทย				
๖.๑ สำนักงานปลัด กระทรวงมหาดไทย	กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสนับสนุนการจัดสรร งบประมาณ งบบริหารจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อขับเคลื่อน การส่งเสริมคุณธรรม	/		
๖.๒ กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น	(๑) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการ เชื่อมประสานพลังบวร โดยมีสถาบันศาสนาเป็นศูนย์กลาง ชุมชน และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพื่อขับเคลื่อนการ ส่งเสริมคุณธรรม เช่น สมทบชุดโครงการ ชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรมต้นแบบ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมอื่น ๆ เป็นต้น	/		
	(๒) เชื่อมโยงเครื่องมือการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจ พอเพียงในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) จากชุดโครงการ วิจัยเรื่องการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) กับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศไทย สู่ระบบการประเมิน ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สถ.-อปท.) (Local Performance Assessment: LPA) ประจำปี โดยมีสำนักงาน การวิจัยแห่งชาติ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม สนับสนุนงบประมาณการวิจัยและพัฒนา		/	
	(๓) สนับสนุนและร่วมรับผิดชอบโครงการ การขับเคลื่อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบของหน่วยงาน ภาครัฐ: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์กรคุณธรรม เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและประโยชน์สุขของประชาชนในพื้นที่		/	
๗. กระทรวงศึกษาธิการ				
๗.๑ สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ ๗.๒ สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา ๗.๓ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ๗.๔ สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา	(๑) ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามให้สถานศึกษาและ หน่วยงานภายใต้การกำกับดูแล เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ร่วมกับภาคีเครือข่าย จัดทำและดำเนินการโครงการย่อย ตามบริบทและสภาพแวดล้อมของชุดโครงการที่เกี่ยวข้อง และกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมอื่น ๆ โดยมีคณะอนุกรรมการ ส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล ติดตาม เสนอแนะและให้ความเห็นโครงการย่อยเหล่านี้ภายในจังหวัด			/
	(๒) กำหนดให้สถานศึกษาของหน่วยงานทุกภาคส่วน (โดยเฉพาะภาครัฐ) สะท้อนกระบวนการและผลการจัดการ ศึกษา ที่บรรลุเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา			/

หน่วยงานรับผิดชอบ	แนวทางการดำเนินงาน	แผนย่อยที่		
		๑	๒	๓
๘. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	เชื่อมโยงเครื่องมือการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ จากผลการวิจัยเรื่องการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) กับหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศไทย สู่ระบบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)		/	
๙. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับสื่อทุกรูปแบบ กำหนดให้มีจัดสรรเวลาและพื้นที่ออกอากาศ ทั้งสื่อกระแสหลัก สื่อออนไลน์ และสื่อโฆษณาทุกรูปแบบ ด้วยการนำเสนอตัวอย่างการมีคุณธรรม และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่โครงการ/กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจ รวมทั้งการเห็นคุณค่าการแสดงออกในการมีคุณธรรม โดยมีคณะอนุกรรมการด้านการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย ทำหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ติดตาม เสนอแนะและให้ความเห็น	/		
๑๐. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	(๑) จัดทำมาตรการ/แนวทางพัฒนา ส่งเสริมให้องค์กรภาครัฐ ปฏิบัติราชการบนพื้นฐานของหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม โดยนำแนวทางดังกล่าวเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายขององค์กรภาครัฐให้เกิดการยกระดับการดำเนินงานชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัด คุณธรรม อย่างเป็นรูปธรรม		/	
	(๒) ขยายบทบาทของ “สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ” โดยสนับสนุนโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการให้เป็นหน่วยงานเทียบเท่าระดับสำนัก/กอง ตามกฎหมาย สังกัดกรมการศาสนา รวมทั้งจัดสรรอัตรากำลังเพื่อรองรับการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ตลอดจนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยดำเนินการร่วมกับสำนักงาน ก.พ.		/	
๑๑. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	(๑) เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) และขยายบทบาทการดำเนินงานของ ศปท. ให้เป็นกลไกสำคัญขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมในกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กรคุณธรรมในภาครัฐ		/	

หน่วยงานรับผิดชอบ	แนวทางการดำเนินงาน	แผนย่อยที่		
		๑	๒	๓
	(๒) จัดทำและดำเนินโครงการการเสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมและต่อต้านการทุจริต		/	
	(๓) ขยายบทบาทของ “สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ” โดยสนับสนุนโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการให้เป็นหน่วยงานเทียบเท่าระดับสำนัก/กองตามกฎหมาย สังกัดกรมการศาสนา รวมทั้งจัดสรรอัตรากำลังเพื่อรองรับการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ตลอดจนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยดำเนินการร่วมกับสำนักงาน ก.พร.		/	
๑๒. คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ	(๑) คณะอนุกรรมการด้านการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ทำหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ติดตาม เสนอแนะ และให้ความเห็นภาพรวมการดำเนินโครงการของแผนย่อยที่ ๑ - ๓	/	/	/
	(๒) คณะอนุกรรมการด้านวิชาการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย ทำหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ติดตาม เสนอแนะ และให้ความเห็นภาพรวมการดำเนินโครงการของแผนย่อยที่ ๓			/
	(๓) คณะอนุกรรมการด้านการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย กำกับ ดูแล ติดตาม เสนอแนะและให้ความเห็น ในการดำเนินงานจัดสรรเวลาและพื้นที่ออกอากาศ ทั้งสื่อกระแสหลัก สื่อออนไลน์ และสื่อโฆษณาทุกรูปแบบ ด้วยการนำเสนอตัวอย่างการมีคุณธรรม และการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่โครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรม เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจ รวมทั้งการเห็นคุณค่าการแสดงออกในการมีคุณธรรม โดยมีสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก	/		
	(๔) คณะอนุกรรมการด้านการประเมินชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัดคุณธรรม ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลจากคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัดและระดับกระทรวง เพื่อเป็นข้อมูล นำเข้าในการประเมินชุมชน องค์กร หน่วยงานและจังหวัดคุณธรรม เป็นการสรุปภาพรวมการดำเนินการแผนย่อยที่ ๑	/		
	(๕) คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรม (ระดับกระทรวง/จังหวัด/กรุงเทพมหานคร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) ทำหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ติดตามการดำเนินงาน เสนอแนะและให้ความเห็นโครงการในแผนย่อยที่เกี่ยวข้อง ของหน่วยงานในสังกัด/ในพื้นที่จังหวัด	/	/	/

หน่วยงานรับผิดชอบ	แนวทางการดำเนินงาน	แผนย่อยที่		
		๑	๒	๓
๑๓. หน่วยงาน ด้านสื่อสารมวลชน ทุกภาคส่วน	มีบทบาทสำคัญในการขยายผล และเผยแพร่ข้อมูล สถานการณ์ การทำความดี หรือคนดีในทุกรูปแบบ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการ ทำความดีและเอื้ออำนวยต่อการสร้างระบบนิเวศน์ทางสังคม ที่จะสนับสนุนการส่งเสริมคุณธรรม	/		

หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวข้างต้น รวมทั้งคณะกรรมการส่งเสริม
คุณธรรมแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการคณะต่าง ๆ เป็นกลไกสำคัญมีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อน
แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่าง
ประสบผลสำเร็จ ดังที่แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างกลไกการขับเคลื่อนและการติดตามผลการดำเนินงาน
ของแผนปฏิบัติการฯ ตามแผนภาพด้านล่าง

โดยสรุป แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)
มีคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ
เป็นกลไกขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ ร่วมกับภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วน โดยดำเนินกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ
ที่เป็นมาตรการหรือนโยบาย และการดำเนินโครงการสำคัญภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ด้วยการติดตาม
และประเมินผลจากคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติและภาคีเครือข่ายหน่วยงานทุกภาคส่วน และ
ผ่านระบบติดตามประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) เพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ให้บรรลุเป้าหมาย
พร้อมกับบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมีหลักธรรมทางศาสนา
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม เป็นหลักนำทางและหลักคิดในการดำรงชีวิต
และการพัฒนาให้ปรากฏชัดเป็นรูปธรรมในสังคมไทย

ระบบกลไกบริหารขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผล

คณะกรรมการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็น

- 3/10 การปรับแก้คำนิยาม และวัฒนธรรมการพัฒนาคุณภาพคนตลอดช่วงชีวิต
- 3/11
- 4/15 พลังทางสังคม
- 6/21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

สำนักงานเลขาธิการ
คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับนโยบาย

คณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับปฏิบัติการ

แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ.2566-2570)

เป้าหมาย
คนไทยมีพฤติกรรมที่สะท้อนการมีคุณธรรมเพิ่มขึ้น มุ่งสู่สังคมคุณธรรมที่คนไทยอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ภายใต้หลักธรรมทางศาสนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม และประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

แผนย่อย 1

การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม/ การทำความดี ที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

เป้าหมาย

- 1 ประชาชนมีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น
- 2 จำนวนองค์กรเครือข่ายทางสังคมที่มีขีดความสามารถในการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทยเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา

- 1 สร้างพื้นที่และสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมหรือการทำความดี
- 2 ยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลและองค์กรด้านการส่งเสริมคุณธรรม
- 3 ส่งเสริมให้สถาบันศาสนาเป็นศูนย์กลางชุมชนและขับเคลื่อนคุณธรรมด้วยพลังบวร
- 4 พัฒนาขีดความสามารถของ ชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัดคุณธรรม
- 5 ส่งเสริมการนำคุณธรรมเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจากภัยธรรมชาติ และวิถีวิถีโคออดิเนชัน
- 6 สนับสนุนส่งเสริมกลไกของชุมชนให้มีระบบพี่เลี้ยง

แผนย่อย 2

การพัฒนากระบวนการและเสริมสร้างขีดความสามารถของกลไกเพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม

เป้าหมาย

- 1 จำนวนองค์กรเครือข่ายที่ร่วมกันทำกิจกรรมสาธารณะเพิ่มขึ้น
- 2 จำนวนองค์กรเครือข่ายทางสังคมที่มีการพัฒนาระบบเครดิตทางสังคมเพื่อรองรับการส่งเสริมคุณธรรมเพิ่มขึ้น
- 3 จำนวนหน่วยงานภาครัฐมีค่า ITA ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

แนวทางการพัฒนา

- 1 ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในทุกช่วงวัยโดยนำวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมไทย
- 2 สร้างกลไกเครือข่ายคุณธรรมและระบบการสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมคุณธรรมแห่งการให้และช่วยเหลือกันและกัน
- 3 พัฒนากลไกให้หน่วยงานภาครัฐขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักธรรมทางศาสนาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม
- 4 เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรม

แผนย่อย 3

การส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาศึกษาคุณภาพคนและองค์กรเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม

เป้าหมาย

- 1 คุณชีวิตเด็กและเยาวชนไทยเพิ่มขึ้น
- 2 จำนวนคนที่ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตจากการส่งเสริมคุณธรรมขององค์กรเครือข่ายเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา

- 1 สถานศึกษาทุกระดับสะท้อนกระบวนการจัดการศึกษาที่บรรจุเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
- 2 ส่งเสริมให้กระบวนกรจัดการความรู้ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 3 ส่งเสริมงานวิชาการ งานวิจัยพัฒนา ด้านการส่งเสริมคุณธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงวัฒนธรรม

หน่วยงานทุกภาคส่วน
- ภาครัฐ
- ภาคเอกชน
- ภาคประชาสังคม

หน่วยงานภาครัฐรับผิดชอบโครงการ
แผนปฏิบัติการราชการของหน่วยงาน
ที่เชื่อมโยงกับโครงการ/กิจกรรม และงบประมาณตามแผนปฏิบัติการ
ด้านฯ และการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

ระบบติดตามประเมินผลแห่งชาติ
(eMENSOCR)

พอเพียง

วินัย

สุจริต

จิตอาสา

กตัญญู

แบบฟอร์ม
การขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในราชการ
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	
<p>ชื่อเว็บไซต์ https://sasukchana.moph.go.th/</p> <p>หน่วยงาน : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา</p> <p>วัน/เดือน/ปี : ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๗</p> <p>หัวข้อ : แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่๒(พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)</p> <p>รายละเอียดข้อมูล</p> <p style="padding-left: 20px;">แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่๒(พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)</p> <p>Link ภายนอก :</p> <p>หมายเหตุ : .....</p> <p>.....</p>	
<p>ผู้รับผิดชอบการให้ข้อมูล</p> <p>(นายธีระ เย่าเือง)</p> <p>ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ</p> <p>วันที่ ๑๑ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๗</p>	<p>ผู้อนุมัติรับรอง</p> <p>(นายนอม วรรณบริบูรณ์)</p> <p>ตำแหน่ง สาธารณสุขอำเภอจะนะ</p> <p>วันที่ ๑๑ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๗</p>
<p>ผู้รับผิดชอบการนำข้อมูลขึ้นเผยแพร่</p> <p>อนุพงษ์ ไวยรัตน์</p> <p>(นายอนุพงษ์ ไวยรัตน์)</p> <p>ตำแหน่ง นักวิชาการคอมพิวเตอร์</p> <p>วันที่ ๑๑ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๗</p>	